

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Ewald, Theodor.

Lavrids Vestenis Lykke : historisk Roman.

København : Schønberg, Ernst Bierberg &
Michael H. Jensen, 1918

160 s.

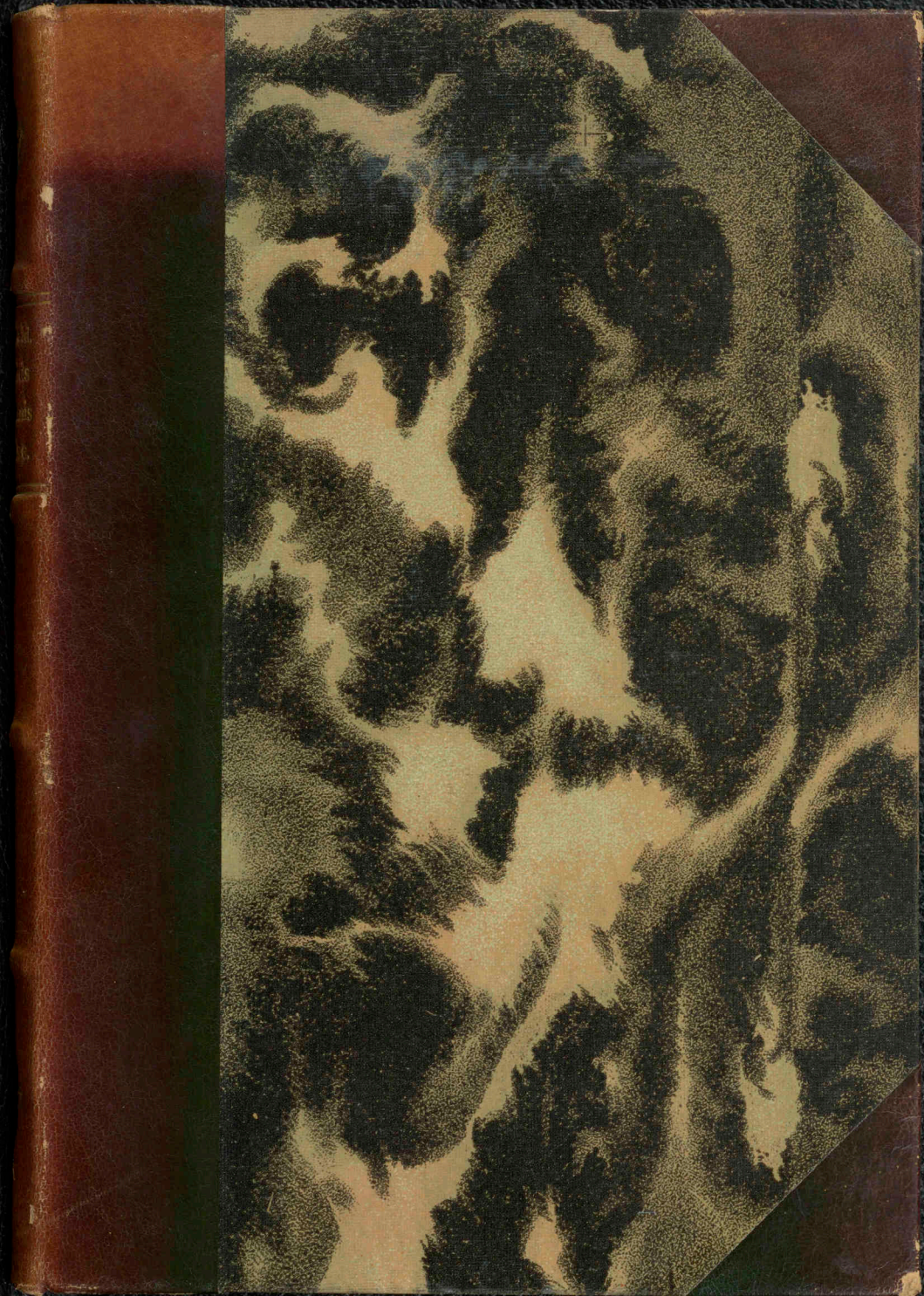
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

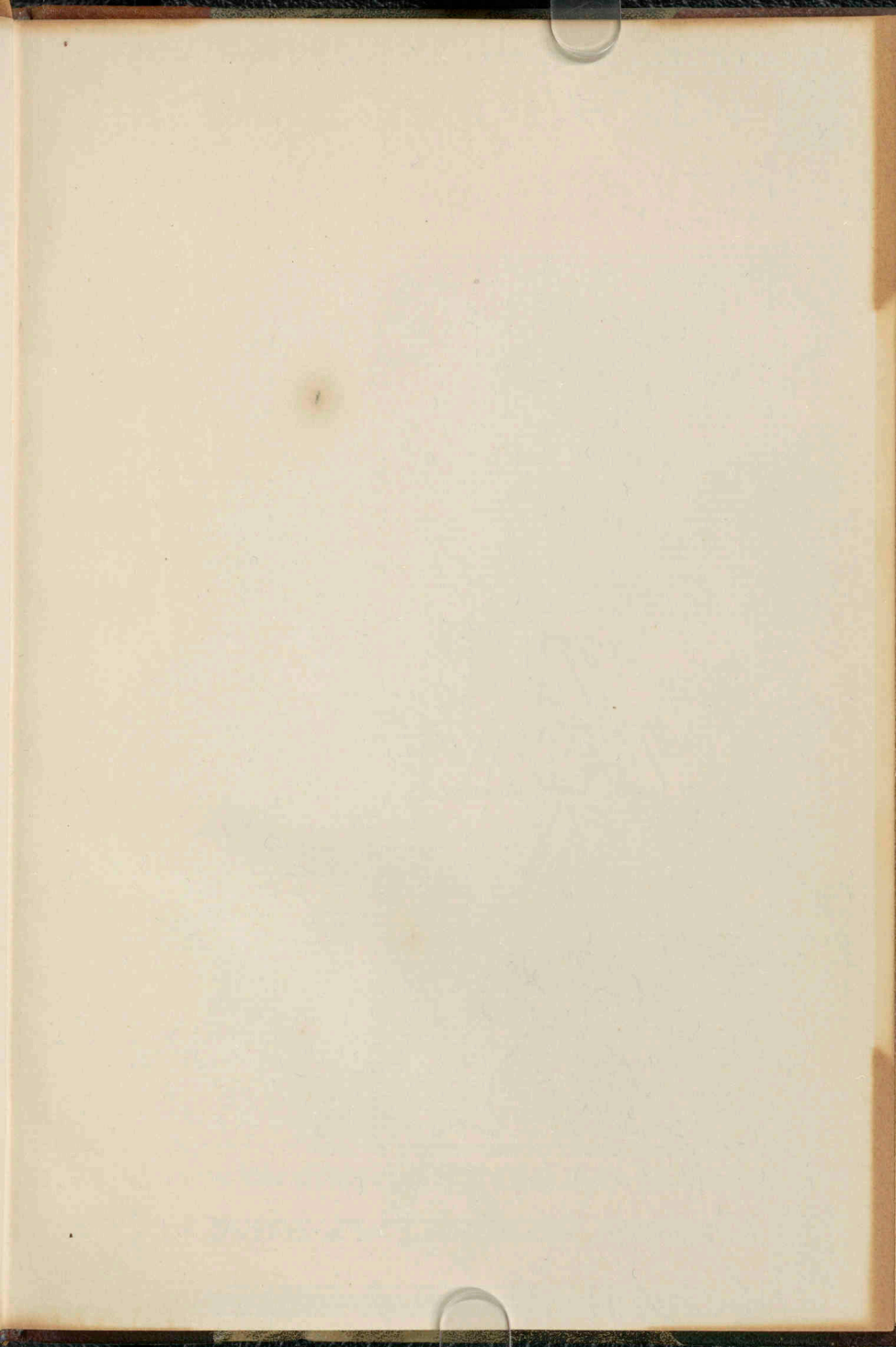
57, -125

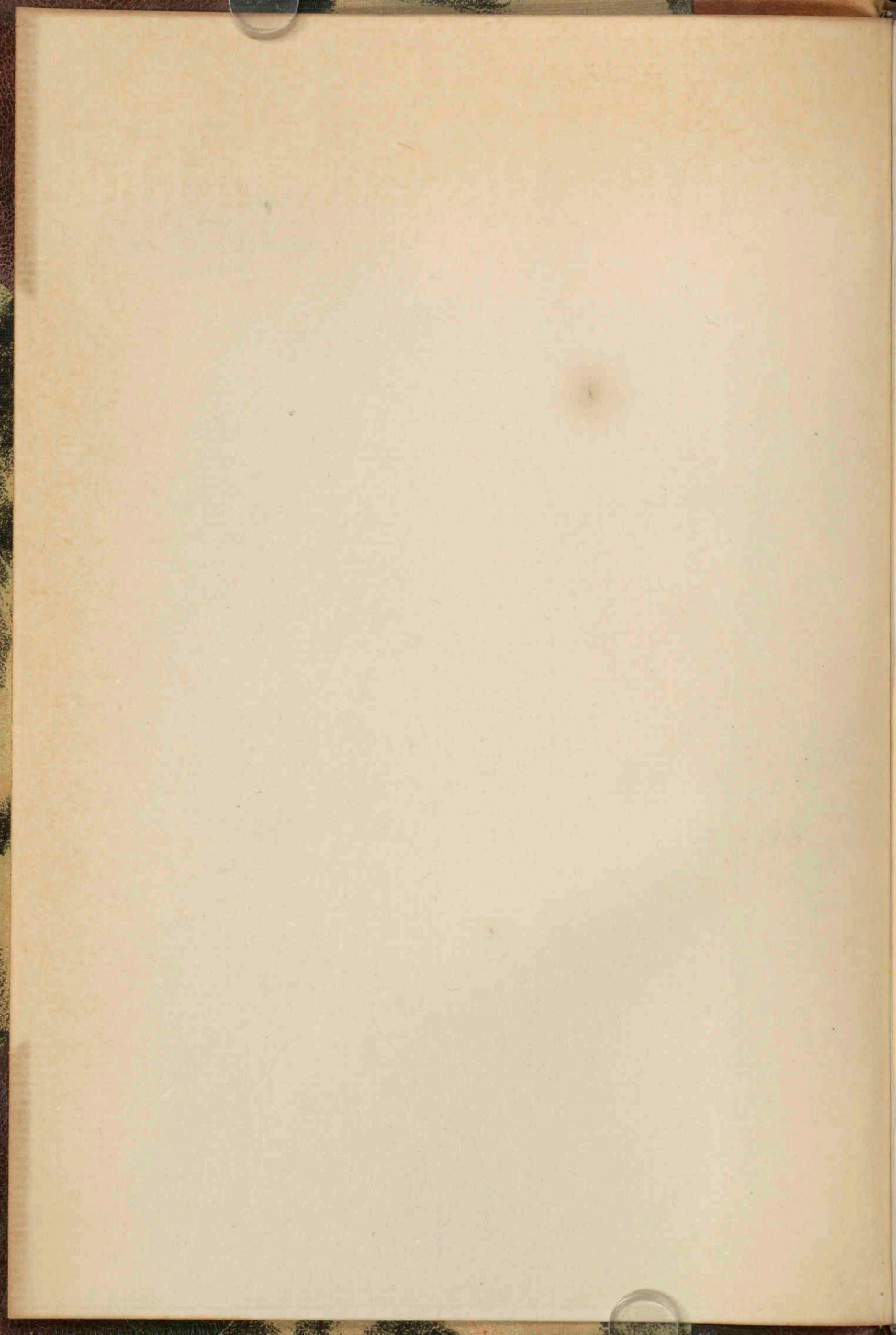
Det Kgl. Bibliotek

130024709664

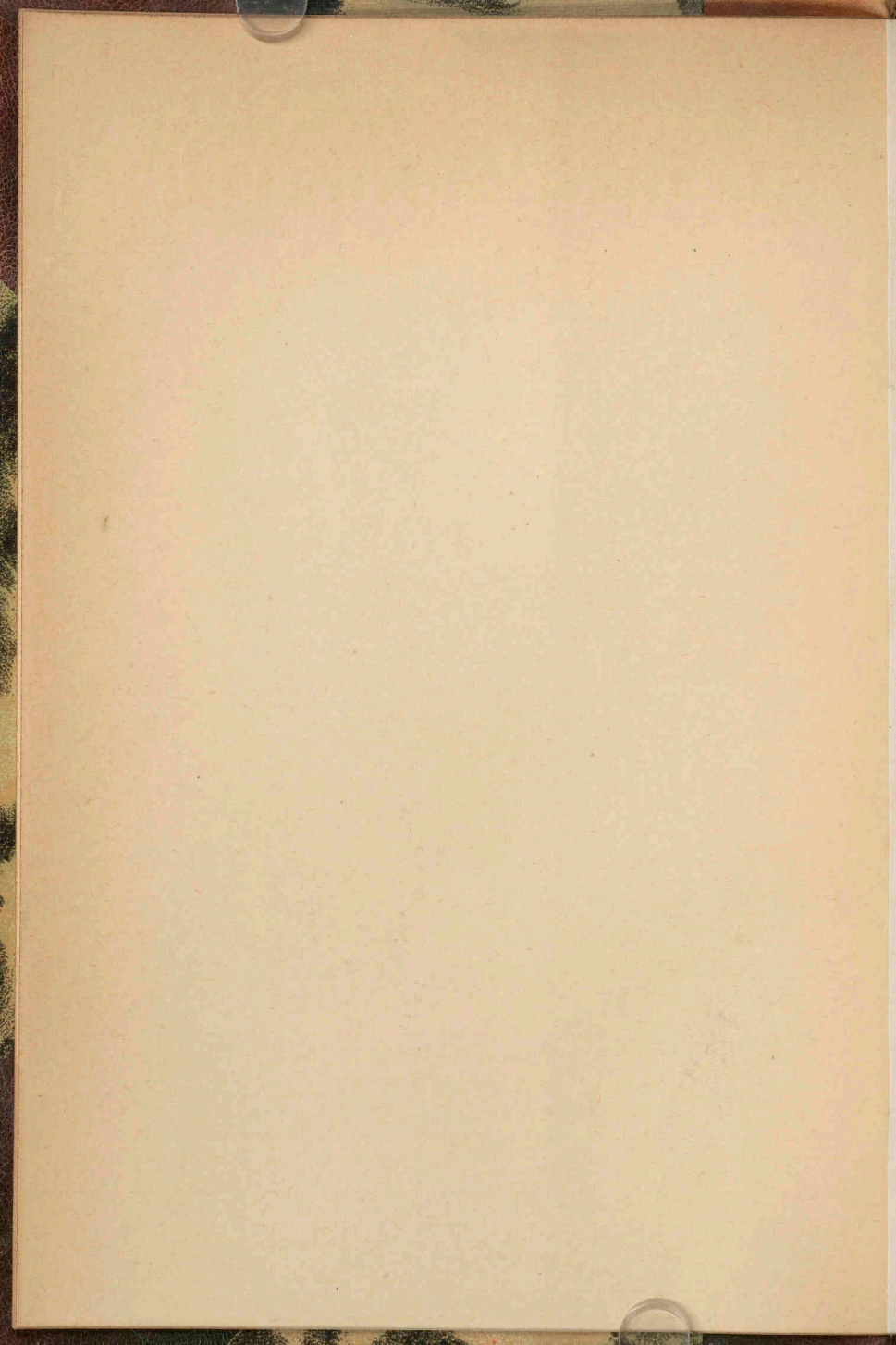
THEODOR EWALD

Laurids Vestenis Cykke

DET SCHØNBERGSKE FORLAG · KØBENHAVN

FOR NORGE: J. W. CAPPÉLÉN · KRISTIANIA

LAVRIDS VESTENIS LYKKE

HISTORISK ROMAN

AF

THEODOR EWALD

1919. 12335-

DET SCHØNBERGSKE FORLAG
ERNST BIERBERG & MICHAEL H. JENSEN
KØBENHAVN

1. Tusind.

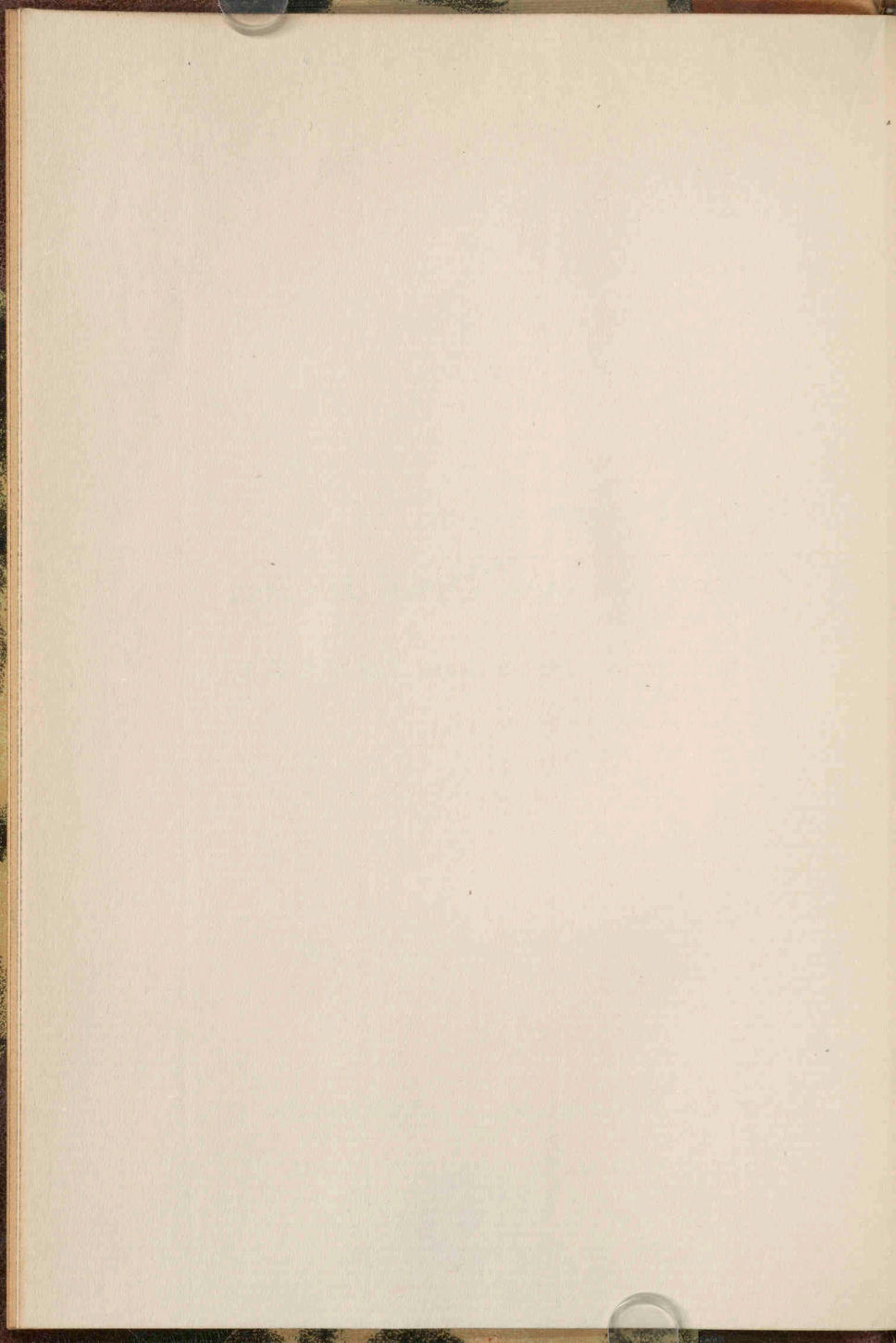
TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKIÆR)
MCMXVIII

Vennen og Lægen

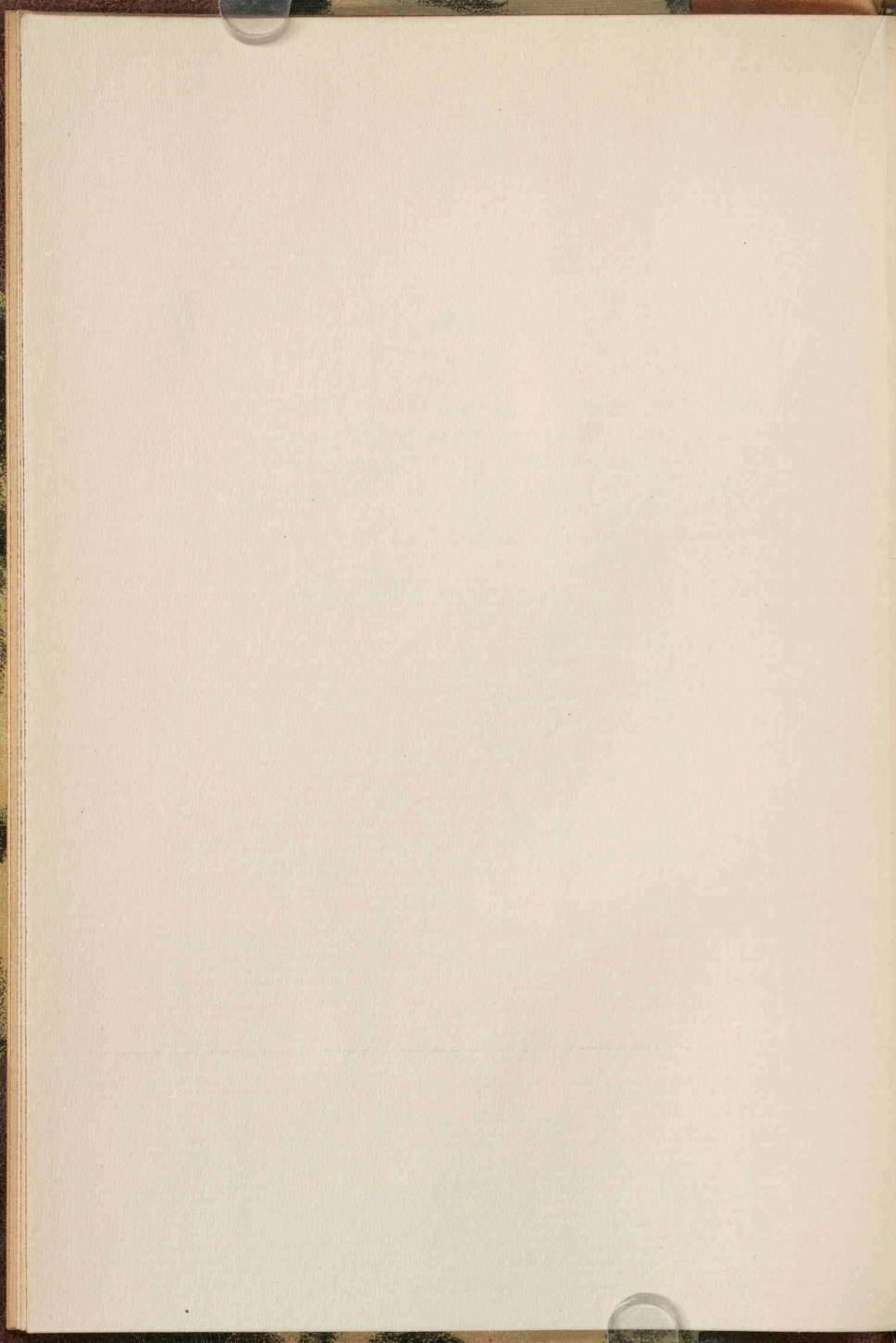
Professor, Dr. med. Daniel Jacobson

tilegnes denne Bog med Tak.

INDHOLD.

- Kapitel I: Guds og alles Ven.
— II: To Mand frem for en Jomfru.
— III: Men vi bær Fryden i Danmark —
— IV: En lummer Dag.
— V: Den blodige Sæd.
— VI: For Kirkens Port.
— VII: Vilkåret.
— VIII: Dræbningen mellem Tvilum Banker.
— IX: Hæderens Krone.
— X: Spildte Råd.
— XI: For Sandhedens Spejl.
— XII: Den bitre Skål.
— XIII: Fortvivlelsens Mod.
— XIV: En Ven i Nøden.
— XV: Syv År efter.
— XVI: På høje Tid.
— XVII: Den sidste Dyst.
— XVIII: Efterslæt.
-

I Gjern Herred, et Par Mil Nordost for Silkeborg, dér hvor Møllebækken løber af Søby Sø og nu har drukket sig så mægtig, at den kaldes Gjern Å, ligger Søbygård. I gamle Dage hed den Sæbygård, den var kun et svært Tårn i tre Stokværk med Voldgrave om. I Året 1426, på Erik Pommerinkes Tid, sad Margrethe Stigsdatter Munk her som Thomas Vestenis Efterleverske; hos hende boede Sønnen Lavrids, som var hendes eneste Barn, gamle Eggert, som var salig Hr. Stigs Broder, og Fru Margrethes unge Frænke, Dorte Ulfeldt, en forældreløs Pige med stor Rigdom i Vente. Hendes Broder Henning, som siden blev Biskop i Odense, var da Magister artium og sad som Kannik i Roskilde; han kunde ikke vogte Søsteren selv og havde derfor givet hende i Margrethe Stigsdatters Værg.

Knap en Mil Vesten for Sæbygård lå Tvilum Kloster i Gudenåens Sump, grundlagt for to Hundredår siden af Bisp Gunnar i Ribe. Her husedes et lille Broderskab af Augustinerordenens Kanniker, Hr. Peder Philip var deres Provst.

Mellem ham og Fru Margrethe herskede et dødeligt Fjendskab, over det at deres Jorder stødte sammen, og de havde haft idelige Skeltrætter på Tinge. Af dette Had groede blodig Strid, men der voksede atter Roser af Blodsporene; så forunderligt gik det, at Lavrids Vesteni kunde takke Tvilum Klosterbrødre for sin Lykke, endda de var hans argeste Fjender og gjorde alt for at lægge ham øde.

Derom handler denne Bog — om Lavrids Vestenis dyrt købte Lykke — om hans lange og bitre Kamp, indtil Blomsterne vældede frodigt frem og skjulte alle Blodets Spor.

FØRSTE KAPITEL.

Guds og alles Ven.

— Kyst, kyst, kyst . . . kom nu frem, I små Flyvninger, ser I ikke, hvor Solen titter gennem Glughullerne? Mærker I ej, hvor Hyldeblomsterne dufter sødt derude om Voldgraven? Kyst, kyst — i Urtegården sidder Somren og holder Vejret, dér er som i en Krydderovn, i det grønne Vand snapper Suderne efter Jer, dem kan I holde Jer fra . . . kyst, kyst . . . nå, ud i Blæsten med Jer, tryk Jer ikke bag Omhængene, hvad mener I, Vorherre har givet Jer Vinger til? Kyst . . . hør du gamle Brumbasse, du vil dog ikke tvinge mig til at myrde, skal jeg udgyde Blod på en Helligmorgen i Guds fagre Sommer? Ja vil du ikke dit Vel, så . . .

Det var gamle Hr. Eggert, som havde taget sig for at drive Fluerne ud af Opholdsrummet, medens de andre jagtede i Skoven ved Nørbæk. Han viftede og småsnakkede og slog om sig med et blå Silkeklæde — det var salig Stigs Bryllupsskjorte, som var faldet ham i Hånden, han havde just tænkt at smykke sig dermed til Helgen, da var Fluerne gået ham for nær. Just denne store Spybrummer havde holdt ham vågen den halve Nat, fordi den vilde gøre sig Rede mellem Vortehårene på hans Næse — nu sad den dér, klask, et stygt Lig på Sengestolpen, og midt på det perlestukne Skjortelad var en blodig Flæk. . .

Gamle Eggert sad mismodig på Sengekanten og gned Blodet af med en vædet Finger — det var ikke Pletten, som pinte ham; men at han aldrig kunde lære at styre sit Sind! Nu havde han dog udgydt Blod, så ringe det var, medens Gud Herren kælede for al sin Skabning og vidste ikke, hvad godt han skulde gøre for at få den til at glemme den onde Vinter . . .

Å, han var et ejegodt Barn, den gamle Eggert, og det var ikke af Alderdoms Svaghed, han havde været så fra Vuggen af. Thomas havde han ladet tage alt Godset for den Smule Tæring, han havde behov, nu bøjede han

sig fromt under Fru Margrethes Egensind — var ikke og det hvide Skæg så tyndt, fordi Småbørnene havde gynget sig deri? Han havde en grøn Jægerkjortel over de grå Vadmels-hoser, men der stak ingen Fangstkniv i det sølvspændede Bælte, Eggert Vesteni satte end ikke sin Tand i det Vildt, de andre havde fældet, åd kun Flæsk og Får, Okser og Fisk, som Gud Herren havde skabt dertil . . .

Nu sad han her og havde Tårer om Hjærtet over en Flue, han havde dræbt; han havde bedt et Paternoster, et angergivent Suk havde båret det mod Himlen, men Glæden vilde ikke vende tilbage til hans Sind. Hvad var det, som gjorde ham så forstemt i Dag? Jagten var det . . .

Ak, om Gud vilde bøje Margrethes stridige Hjærte! Hvad havde hun af sin Kævl med de Tvilum Brødre uden Bitterhed i sit Sind og Ufred under sit Tag? Sandt nok, Hr. Peder var gridsk på Magt og Gods, havde ikke sit Hjærte i Guds Hånd, som Hans Tjener burde. Men hvad skadede det hende, om de Munke jagtede i Skoven ved Nørbæk, som Striden nu stod på? Hun havde alt nok foruden —

Just i Trods var hun draget ud i Dag — mens Klokkerne ringede til Messe i Tvilum Kirke, vilde hun lade Låsbuerne klinge på den omstridte Jord. Hun hang tungt på Guds Tålmod . . .

Dorthea havde dog set betænkelig ud ved at bryde Skovens Helg og gøre Messe på de usalige Dyr; men hun var et Barn, Glæden gik for alt, den unge tør vel danse, hvor den gamle spiller op. Lavrids var lad og tvær og gjorde alt med de andre. Unge Truid fulgte nok, hvor Dorthea førte, om det så var lukt i Trolldhøj . . .

Gamle Eggert gned sig eftertænksomt på Næsen — dér var det nok, at Skoen trykkede. Snart hver gudskabt Dag kom Truid Hase ridende de tvende Mil fra Kjellinghøl, og en vidste nok, hvad det var for Vildt, han bedede heller her end hjemme i Hjorthede . . . tro om Lavrids virkelig vilde lade ham snappe Pigen væk

for Næsen af sig? Han gik som i Søvn og daskede med de lange Lemmer, gjorde Lavrids . . . ragede i Asken, drev over Brætspillet eller stirrede efter ingen Ting ud fra Ovnkrogen, indtil Moderen pidskede ham ud med sin Spot.

Og stundom skød dog en Lue af hans dvaske Syn, der brændte Bål i ham — hvad tænkte han på? Gik vel omsider til Kong Erik og ødte sit Liv i den jammerlige Fejde i Holsten, så bare den gamle Bul af Slægten stod visnende igen . . .

Men det måtte ikke ske, Gud var god, han vilde ikke lade det ske. Lavrids vågnede nok engang. Dortha kunde ikke heller være så blind. Under Truids besnærende Munterhed var idel Dumhed og Selvglæde — det var som et Lyngknippe i Fyr og Flamme, et Ungdommens Blus og så intet mer. Lavrids var som Ild under Aske, den holder og er god at varme sig ved Livet igen . . .

Det stod i Guds Hånd, det stod i Guds Hånd . . . kan hænde en gammel Faderbroder og kunde hjælpe lidt til, rage i Asken, så Ilden kom i Blus, ha hah . . .

Han gned sig i Hænderne og kom i godt Lune igen. Da han havde smykket sig med Arveskjorten, tog han sin Madkniv af Vægghylden og steg op på Egebordet, som modsat Ovnen strakte sig gennem det mægtige Rum. Loftet bares af tolv Bjælker, dem nyttede de som Primstave; nu skar han i den sjette Planke det syttende Mærke for Året og talte efter, at der var kun syv Dage til Sancte Hans, som År for År stod mærket med en Pil. Hans Blik gled hen over Bjælken — ni og seksti Gange havde han alt set Midsommerdagen, der var engang, han selv havde danset om Linden mellem de unge og drømt. Ide Fasti havde alt skåret Bryllupsskjorten til, nu havde hun hvilet bag Krejbjerg Kirkemur snart et halvt Sekel.

Han drog et lidet Suk og hoppede af Bordet, vever som en Yngling. Så tog han af sit Sengeskab en rød, strikket Spidshue og satte den på sit hvide Hoved; han

lignede en gammel venlig Nisse, som han nu med Nøgleknippet i sin Hånd gav sig på sin vante Morgengang gennem Tårnet . . .

Køgerset i Kælderen og Borgestuen stod tomme; Pigerne var til Messe i Søby, Kjøbmand og Jens Kid var med ved Nørbæk, de andre Svende husedes i et lidet Kapel for sig selv. Han mønstrede Karrene, som stod blanke og skurede på Plads — i Folkestuen var røde og blå Vævninger sat op, den nye Dragning til Hallen — han nikkede tilfreds. Margrethe havde Orden i sit Hus, hendes Vrede var og ond at komme ud for —

Han gik atter op gennem Opholdsstuen og videre ad den snevre Vindeltrappe — Gildehallen i andet Stokværk så skummel og ugæstfri ud med de nøgne, kalkede Vægge og de hyndeløse Bænke — Bordenes sorte Fløjelsduge mindede om Jordefærd. Men her var skønt, når Væggene var dragne i blå og rødt og Sølvstobene blinkede i Kerteskeret på de hvide Mellemværksduge — var det fjorten Måneskifter, siden her havde været Gæstebud nu? Det voldte Striden med de Tvillum Kaniker, Margrethe kom ikke Glæden i Hu —

Øverst oppe i Våbenhallen var luftigt og lyst gennem de store Skydeskår, Solen glimtede muntert i Skjolde og Spydsodder og Armbrøsternes Låse — her var det nok gamle Eggert, som holdt Orden og fik alt til at skinne —

Han greb en Daggert fra Væggen, den gned han på hver Dag, Klingen havde en styg Rustplet fra Farfaders Tid, det var Hjærteblod og vilde aldrig gå bort. Han satte sig med den i det vestre Murhul og så ud —

Dér kom en Rytter sprængende fra Skoven — var det Lavrids? Vist ikke, han fo'r ikke med slig Hast. Men Lavrids' Hat var det med den lille røde Fjer — Kjøbmand var det med sin Herres Hat på sit Hoved . . . Gud og alle Hellige, hvad Ulykkesbud kom han med nu? Den gamle løb ned med Daggerten i Hånden og kom ud på Trappestenen, just som Svenden sprang af Hesten og lod den løbe til Vandingen selv.

— Hvad er der hændet? spurgte den gamle hest og tog sig til Hjærtet. — Din Herre er dog ikke død?

Kjøbmand lo.

— På det Lag, Hr. Eggert, Lavrids han sleb sig en Skraber ved Åen, medens de andre fo'r efter Hjorten, han vågnede just nys —

— Hvi skræmmer du mig da så, som du kommer farende — og din Herres Hat har du på dit Hoved —

Kjøbmand tog den i Hånden, så på den og lo igen. Det faldt ham aldrig ind at træde med blottet Hoved for Hr. Eggert, der var som en Ven og Broder mod den ringeste Svend.

— Da har jeg grebet fejl i Skyndingen, jeg fik mig og et Blund. Jeg kom derfra i slig Hast.

— Hvad står da på?

— Lægbrødrene fra Klosteret kom over os, Hr. Eggert, Provsten var selv med og tordnede mod Fru Margrethe, fordi hun jagtede på en Helligmorgen og tilmed i Nørbæk Krat, som Klosteret kræver for sig. Fru Margrethe tav ikke, forstår I vel, det ene Ord tog det andet, det føg som Tordensten om Ørerne på os. Jens Kid havde de grebet på Klosterets Grund, hvor han vel i sin Iver var kommet over, om det ellers ikke er skammelig Løgn, Hr. Peder regnede helst alt Sæby Gods for sit. De havde ham bunden med sig — Jens Kid, mener jeg, og vilde ikke give ham fri, om ikke Fru Margrethe omsider vilde give Låsebrev fra sig på Skoven. Fru Margrethe gnistred og bad ham helt uhøvisk om noget, som rimer sig vel på Lås — hellige Martin, det var til at le sig fordærvet over, om ikke Sagen var alvorlig nok. Selv Lavrids trak Munden skæv og Truid Knudsen måtte hoste det hen, Jomfru Dorthea var som et dryppende Blod. Men hvad skal det blive til? Jeg kriges heller med hundred Skovgangsmænd end med een af de Sortkutter — Gud forlade mig, jeg mener Hr. Peder er i Pagt med den Onde selv.

Hr. Eggert hævede Hænderne mod Himlen.

— Ak Gud se i Nåde til os — der blev dog vel ikke draget noget Sværd?

— Ikke medens jeg så det. Hr. Peder havde og tyve

Svende mod to Kvinder og tre Mænd — Truid Hase regner jeg ikke, han red til Siden og havde vel ingen Lyst til at rage sig i en Strid, som ikke går ham an.

— Nej, det tror jeg — dårlig Karl, Kjøbmand, Dorthæa er for god til ham . . . Nå, så drog de af med Jens?

— Det blev vel Enden, der sker og ikke stor Skade derved. Jens Kid er Fandens snild og smøger sig vel fra dem. Men Fru Margrethe var som et Uvejr — hun truede og svor. Da bad Lavrids mig ride hjem og høre, om I ikke kunde finde på List, så Svendene blev skikket herfra? Han er ræd, at Fru Margrethe kunde få i Sinde at svide Klosteret af alt i Nat —

— Gud fri os — men hvor skal jeg skikke dem hen? Om jeg siger, her er set Skovgangsmænd i Nord, er de jo dog tilbage før Solen kvælder. Jeg kunde kan hælde sige, at her har været Bud om Hjælp fra Hr. Tyge på Jernit, men det er en stor Løgn at sige om Helgen, Kjøbmand. Og får Fru Margrethe at vide, at jeg har spillet hende det Puds, da flår hun Skindet af mig —

— Jeg tager det på mig, Hr. Eggert.

— Vist ikke, min Dreng, dig steger hun på en Rist — det er endda værst, at en skal fare med Usandhed, Kjøbmand . . . om det havde været en søgne Dag . . . Nu, Gud ved, vi gør det for det Godes Skyld. Kald du Svendene ud på mit Ord, sig her har været Bud fra Tyge Kalle, at han er i Bekneb med Stimænd på Jernit, de får haste dertil. Bedst du kunde selv ride med, du kan hviske ham i Øret, hvor det hænger sammen, og hilse fra mig, at han beværter Jer til i Morgen og holder ren Mund, om han får Fru Margrethe i Tale —

Kjøbmand sprang muntert ud mod Ladegården, Hr. Eggert blev staaende og stirrede tankefuldt efter ham.

— Gud fri os vel for at komme i Fejde med det Hellige, mumlede han. Men tænk at Lavrids havde Tanke for at skikke mig Bud, aldrig havde jeg troet, der var slig Drift i ham. Det er som at få Hul på Isen efter en Ulvevinter — og dybt Vand er der under. Gud have

Lov, så vågner han vel, og alt vender sig til det bedste . . .

Gamle Hr. Eggert gik ned i Køgerset, pustede Ilden op og satte en Bedebrad på Spid. Fru Margrethe vilde være hungrig efter den Dyst, og intet formildede hende som at finde Maden rede . . .

ANDET KAPITEL.

To Mand frem for en Jomfru —

Kan hende Bedebraden var ikke velstegt, eller der skulde mere til — Fru Margrethe lod sig ikke formilde, hun havde neppe rørt Maden, og da Hr. Eggert vilde skænke hende Pryssing *), vendte hun Bægeret om og satte det hårdt i Bordet — hun trængte og mere Kildevand til at svale sit Blod.

Nu gik hun op og ned i Hallen — frem og tilbage mellem de to Glughuller i Øst og Vest, hvor Sommerbrisen lagde en kølig Stribe — men endda blussede hun, som havde hun prøvet på at tømme en Ahme gammel Rhinsk. Brystet truede med at sprænge den blå Kjortel, den venstre Hånd holdt hun på Hoften og kæmpede med den højre mod en gråspættet Lok, der ikke vilde blive under det hvide Hovedlin — det hang ned som en Ramme om hendes Ansigt og gjorde det end rødere. Øjnene lyste som to brune Perler holdt mod Solen, Næsen krummede sig, som vilde den hakke i den spotske Mund — det Ansigt var som skåret efter Farfaderen Mogens Munk, han som vog Jep Mus og tog Fru Kirsten af hans Karm. Hun skeldte og bandede på de Tvillum Brødre, Hr. Peder Philip frem for alle:

— Å den Mæskevom, den vederstyggelige Gris, der

*) Prøjsisk Øl.

er knapt en Hest i Lenet, som kan bære hans Fedtflom, han skulde leve efter den hellige Ivos Regel og æder og drikker sig til Dommen — lad ham brænde der i Helved til evig Tid, men ikke skal han mæske sig på mit Gods. Låsebrev på Nørbækskoven — jeg skal drage ham ud efter Hårene og hænge ham dér som Bomærke — vok og ve, slige skal kaldes Guds Tjenere og have Offer-gave og Tiende, steges skal de i deres eget Fedt, Djævelen anamme mig, om jeg ikke svider Klosteret af over de Skaldepander alt i Morgen, når Svendene kommer til Huse, om ikke de giver Jens fri —

Hun vendte sig pludselig mod Hr. Eggert, som gjorde sig lille bag Bordet — hendes Øjne stak, begge Hænder lå på Hofferne nu, Næsen huggede ud i Luften som et Næb:

— Bud fra Tyge Kalle, siger du, at der var Stimænd på Jernit? Å, du lyver i din Hals, du arge Skalk, da skikked han vel Bud til Voldby eller Vrangstrup og ikke til os. Mener du, jeg er en Dot som Lavrids dér eller et Skødebarn, vil du ikke hellere sige mig, at den gamle i Troldhøj har taget dem hen? Hvor har du gjort af dem? Sig mig det, jeg vil vide det, jeg vil høre af din egen Mund, at du lyver!

Hr. Eggert løftede sit hvide Hoved og så mildt på hende.

— Tal ikke så stygge Ord, Margrethe, kom i Hu, at det er Helg! Brødrene i Tvilum er dog Guds Mænd, i hvor hårdt de synder, kald ikke Forbandelsen over dig! Du tænker og anderledes i Morgen, når du får sovet derpå.

Fru Margrethe vendte sig rasende mod sin Søn, der dukkede Hovedet over Fadet og stoppede i sig.

— Å om her var Mand på Gården! Men dér sidder Lavrids, det Drog, og fylder sig med Øl og Mad — fem År er du alt over Snesen, det er sandt, at jeg ikke mere skal give dig Mælk, og hjælper du dig selv i Hoserne og deraf igen, uden når du har drukket over Tørsten — men ellers er du unyttig og en Byrde, som da du var

et lidet Nor, og en har ikke længer Håbet at glædes ved, at du dog kunde vorde Mand engang —

Lavrids åd uanfægtet videre; Dortha så til ham med et spottende Smil — det skulde være spottende, men faldt så forunderlig sørgmodigt ud. Nu rejste hun sig og gik af Hallen. Unge Truid sprang op, som om han vilde følge hende, men sank ned igen for et Blik af Lavrids. Det Blik var ikke sløvt. Er du hendes Fæstemand alt? spurgte det tydeligt nok, og Truid bøjede sig for det og gav sig i sin Forvirring til at spise igen, endskønt han forlængst var mæt.

Også Fru Margrethe stormede i sin Vrede imod Døren; men dér løb hun så voldsomt mod en, som kom stormende ind, at det en Tid så ud, som var det en kær Frænde, hun omfavnede hjærteligt — der lød endda et Glædesråb fra Fru Margrethe, da hun fik sundet sig. Thi det var ingen ringere end Jens Kid, Skytten, som Lægbrødrene nys havde slæbt bagbunden ad Tvilum til.

— Gud Herren være priset! udbrød Fru Margrethe og trak ham midt ind i Rummet. — En kunde vel vide, at Han holdt ikke med de Øjentjenere — slap de dig godvilligt, eller slog du dig fri?

Jens Kid var en stor, grov Karl, han grinte smørret og gjorde malende Stød med Knytnæverne til Højre og Venstre.

— Det var i Klostergården, de mente, fire Mand kunde være nok om at holde mig, mens de hentede Garden *), som havde Nøglen til Carceret; men da var jeg alt kommen fri af Båndene, og så — ha ha ha —

Han stødte atter ud i Luften, så en ligefrem så Lægbrødrene segne til Jorden omkring ham, og viste med et Spark, hvor han havde givet den sidste hans Bekomst. Men pludselig rettede han sig med Armene til Kroppen; det passede sig jo ikke at stå her og storgrine og gøre Aplemaner for Nådigfruen selv og den fornemme Gæst.

— Ja, så er jeg her igen, Fru Margrethe, det var ikke stort at tale om . . .

*) Guardianen.

Fruen smilte huldsaligt — det kastede sit Skær helt hen på Hr. Eggerts Ansigt, han åndede lettet op. Så blev der vel ikke Tale om at skænde de Hellige for dengang.

— Du er en brav Knøs, Jens Kid! Hr. Eggert skal tappe dig tre Kander af det stærke i Kvæld — tag Braden med dig, om ellers Lavrids er færdig, du kan vel være fastende på den Dyst —

Lavrids tørrede straks Daggerten på Brogene og stak den i Bæltet, han gjorde alt, som blev han trukket efter en Snor.

Men Jens Kid blev stående og drejede Huen mellem Hænderne.

— Om Nådigfruen ikke tager mig det til Mistykke — det var dog evig Skam, om de Sortkutter ustraffet skal spille Jer på Næsen i Nørbæk Skov, jeg ved dog af min Fader, at den har hørt til Sæby alt fra den salig Herres Farfaders Tid . . .

— Ret så, Jens! Om du skaffer mig Ram på dem, da skal den bedste Gård i Sæby være din. Men du skønner vel, det er en farlig Sag at stikke Hånden i den Hvepse-rede. Tvillum Klosterbrødre er Kviste på et Træ, som har sine Rødder helt nede i Rom. De kunde sætte Ban-strålen på os, og da dånede Lavrids, han har alt tabt Madlysten blot ved at høre Tale derom.

Jens grinte forlegent — det var så sin Sag med Fruens daglige Spot over Lavrids; en skulde påskønne den og dog ikke gøre sig Sønnen til Uven, han blev dog Herre her engang, i hvor stort et Drog han var.

— Med gunstig Forlov, så ved jeg et Råd — der er fede Harer i Nørbæk Krat, og Urfuglen trykker sig dér ret som Ulven, Munken ved, hvor han vil have sit For-råd. Ved Fruen om Ole Drossel? Det er den snildeste af Lægbrødrene, ingen håndterer en Låsbue som han, og han sætter Doner for Urfuglene og de små Sangere; om vi greb ham og satte ham i Kælderen, da blev der Smalhans i Klosteret — han jagter ofte på vor Jord og fisker Ørred i Bækken ved hvert Gry — det skeller

dem vel ikke i Rom, om vi tager en Vildttv i vor egen Skov —

Fru Margrethes Øjne lyste.

— Ret så, Jens, du kan vælge, hvem af Svendene, du vil, når de kommer til Huse, og fanger I Ole, da skal Mosegården være din efter Høst. Tag nu Braden, Lavrids puster alt og skal vel sove på Måltid . . .

Jens tog Fadet af Hr. Eggerts Hånd og gik.

Lavrids krøb over Bordet og stod uvis midt paa Gulvfliserne — han skottede til Ovnbænken, hvor Læderhyndet bar Præg af hans store Krop, så de kunde have skåret hans Klæder derefter — han skottede til Døren, hvor Dorthea nys var gået ud. Men nu gik Truid Hase smånynnende forbi ham og ud — det tog vel Lavrids som et Tegn; han strakte sig sukkende på Bænken med Ansigtet mod Væggen —

Fru Margrethe trak utålmodigt på Skuldrene, gik til den vestre Glug og så ud. Hr. Eggert gik smånikkende efter hende og lagde sin Hånd på hendes Arm.

— Margrethe — nu er Jens fri, lad det fare med at tage Hævn. Skader det dig, om de Munke tager en Hare iblandt på din Jord? Om du forivrer dig, da falder du blot i Bøde og vil hævne dig igen, det ene tager det andet, og tilsidst bliver Hr. Peder dig en dyr Uven. Større Folk end vi har givet sig i Fejde med Kirken, og det har kostet dem alt deres Gods, kan hænde mange Års Pine i Skærsilden dertil.

Fru Margrethe skubbede ham hånligt fra sig.

— Du er en gammel Kærling, der er idel Vand for Blod i alt det, som har Vestenis Navn. Mener du, Skørlevnere og Dagtyve står for Guds Trone og anklager os? Om en Skalk gemmer sit Fedt i en sort Kutte og har det hvide Skalpulér om sin Hals, gør det ham hellig? Du bærer dine hvide Hår med Ære; mener du, Gud Herren fandt større Behag i dig, om du lod dig kronrage som Augustinerne, tiggede dig Føden til og dovnede dig fed? Ikke vilde jeg glædes i et Paradis, hvor slige Skælmer havde Nøglen — se nu dér!

Hun pegede over mod Æblegården, hvor Dorthea gik i sin grønne Kjortel. Nu nærmede Truid sig med Fjederhatten i den ene Hånd og den anden på Hjærtet.

— Du siger, at Kirken kan tage mit Gods, om jeg fejder Klosteret på og trækker det korte Strå — lad dem tage det! Hvem har jeg at samle Arv til? Gud straffede mig ved at give mig en Datter i Hoser og Broge for en Søn, et unyttigt Kræ, det var mig bedre, om han var en Øksen på min Stald, kan hænde kunde han da være en Gylden værd —

Hun vendte sig forbitret mod Ovnbænken og skreg:

— Sover du dér, du Dvaskedyr, medens Truid Knudsen går i Æblegården og bejler til Dortheas Hjærte. Å, jeg skulde være en Mand og leve under Tag med slig fager Jomfru og rig tilmed . . . ved du, at hun har tusinde Gyl-den i Gården her, og ti Tusind i Katholm, endda Bøndergårde i Sjælland dertil og en Gård i Kjøbmannehavn, en i Nyborg og en i Skjelskjør? Å dit Drog, jeg har vel forset mig på Trolldøj, da jeg gik med dig, eller de Små har lagt mig en Skifting i Vuggen . . .

Lavrids havde rejst sig langsomt på Albuen og så smerteligt på hende.

— Bejler han, siger du?

— Ja hvad ved jeg? Det ser så ud — gå selv i Æblegården, om du vil vide det, du har vel snart sovet for hele dit Liv —

— Det nytter intet, Moder. Hun har ham kær, jeg har læst det i hendes Blik.

— Og du trækker ham til Huse og hygger dig med ham ved Brædtspillet, alt mens han tager Jomfruen for Næsen af dig? Å, om jeg var dig, jeg slog heller Skallen ind på ham —

Hun stampede i Fliserne.

— Rejs dig fluks og gå derned! Jeg vil, at du skal have hende, siden efter kan du sove, så meget du gider . .

Lavrids rejste sig lydigt og gik. Fru Margrethe drejede sig rundt og slog Hænderne hårdt i hinanden, rakte så den højre op for Øjnene af Hr. Eggert. Der skinnede

på Langfingeren en Guldring, hendes Sekret med Munk'ernes Bomærke i: en gylden Tværbjælke i det røde Felt.

— Det var min Farfader, som vog Jep Mus, alle Munk'erne var Mænd, trængte heller til Tensen end til Sporen. Men Lavrids er en Dot, som og du er og salig Thomas var det. En skulde tro, han havde diet et skrantende Får — Vandet er ikke ferskere i Møllebækken end Blodet i Eders Årer, alt hvad som Vesteni hedder og hed . . .

Ovre i Urtegården havde Dorthæa siddet alene i sin Yndlingskrog — under de blomstrende Hyldebuske, helt nede ved Voldgraven, stod en Græsbænk, Kjøbmand havde rejst den til hende, Lavrids' Svend. Han var hendes tro Hund som hans Herres, hun var i hans Øjne det skønneste på Jorden, han tvivlede ikke på, at hun skulde være hans Herres Brud. Fru Margrethe tilkendegav klart, at hun ventede det af hende, det var og Broder Hennings Ønske. Ingen havde spurgt hende, de gik ud fra det som en given Sag — kanske dog Kjøbmand tvivlede, han var den klogeste af dem alle. Ofte bad hans Øjne — ja engang på Jagten, da Lavrids gav sin Moder altfor åbenlys Grund til Spot ved sin store Dorskhed, havde Kjøbmand hvisket det: Bær over med ham, han er så god!

Det samme hviskede vel hendes Hjærte. Vilde hun have ham? Hun vidste det ikke selv. Han talte lidet, gjorde ikke Mands Gerning, sov helst, når han ikke åd, eller drømte vågen. Et Skrækkens Liv vilde det blive ved hans Side — når hun var ene med ham, faldt Skyggen fra hans Tungsind over hende og vilde kvæle hende, at gifte ham var som at gå levende i en Grav.

Hun så over på den gamle Vold: den måtte vel være rejst til Værn engang, nu var den forfalden, eller den var aldrig blevet færdig. Fårene græssede fredeligt dér, Broen over Graven havde aldrig været til at vinde op, Porttårnet var kun en brøstfældig Plankehytte, Fløjen kunde sprænges med et Spark. Midt i den store Borg-

gård grønnedes Linden og bød til Dans, men over den knejsede det svære firkantede Borgtårn og stirrede barsk langt ud mod Syd, som vilde det sige: »I kalder mig Fars Hat, men hvor er mine Sønner? I har givet mig de grønne Volde ikke til Værn, men til Spot. Om en Fjende kommer, er jeg fortabt.«

Var det ikke et Billede på Lavrids selv: et Manddommens Tårn, rejst til Dåd, men uden Værge. Grønne Banker med fredeligt græssende Får, Andemad så tyk, at en hartad kunde gå over Graven — hvem, som vilde, gik ind og ud. Skønt og hyggeligt alt, men intet værd i Farens Stund . . .

Men god var Lavrids. Hun havde set det en Gang, en af Svendene for ilde med en Hest, Lavrids havde slået ham til Jorden uden et Vredens Ord og lagt sin Arm om det mishandlede Dyrs Hals. Sådan holdt hun af at se ham for sig — men det var så længe siden. Hvad levede der i ham under Andemaden? Det kunde være Kræfter så stærke, at de ikke vovede at røre på sig. Det kunde og være som i Voldgraven her, blot dørske Suder, som snappede dovent efter Føden og gabede dumt imod Solen. Kanske sank en i slimet Dynd og valtes — nej, hun turde ikke vove Springet derud.

Bær over med ham, hviskede Hjærtet, han er god, en Dag vågner han, vent blot. Men havde hun ikke ventet længe nok? Hun kunde dog ikke bejle til ham selv.

Nu kunde hun få Truid, hun havde hans Hjærte i sin Hånd, men vilde hun? Dær var klart Vand, men det var så altfor let at se Bunden; når Ungdommens friske Krusning var ovre, groede Andemaden vel og dær, og da vidste hun, at der var intet under. De andre Junkere, hun havde mødt, var endda tommere. Så var der Vissing Kloster, som Broder Henning vilde helst — nej i Evighed ikke, da hellere Andemaden! Å, om hun blot vidste det, som kunde vække Lavrids op.

Nu kom Truid over Broen — kunde ikke og Lavrids have gættet, at hun var her og ventede? Men han sov vel med Ansigtet på begge Hænder. Og det var dog for

hans Skyld, hun smilte så muntert og frit til Truid, om hun kunde gøre ham iversyg — mest for hans Skyld, eller . . . ja var ikke Kjellinghøl bedre end Vissing Kloster? Uf, det var alt så sørgeligt at tænke på.

Hun gik hurtigt ind i Æblehaven for at møde ham dér — Urtegården vilde hun have for sig selv — for sig og Lavrids. De havde leget dér som halve Børn, leget Stilleleg, siddet og drømt hver om sit, medens Sommerfuglene tumlede i Sollyset, og Bierne brummede i deres Honningrus og Guldsmedene svirrede to og to i deres yndefulde Elskovsleg, glitrende og knitrende som gylden Silke, sitrende i Spænding og Fryd . . .

Truid Hase kom ganske rigtigt med Hattefjeden fejende i Gruset og Hånden skabagtigt på Hjærtet — å Gud nej, han skabte sig ikke, hun så det på Blikket, at nu bejlede han. Hun blev forskrækket og vilde flygte, men i det samme vidste hun, at hun aldrig vilde blive hans, aldrig, og da var og Angsten forbi.

— Hvad fejler Jer, Truid — er I bange, at Hjærtet skal flyve af Kroppen på Jer, siden I holder så fast på det?

— Ak spot ikke, Jomfru Dorthea — vist er det Hjærtet. Det kom så over mig . . . og nu, jeg ved ikke . . . nej når I ler så hånsk, da kan jeg ikke finde et Ord.

— Snak, hvad skulde jeg håne Jer, for om I lider ilde? Det kommer af den Bedebrad, jeg mærkede det vel, at den var for lidet stegt, Hr. Eggert er ingen Mester i Kunsten . . .

— Å, I spotter — I ved vel, hvad det er for Syge, mit Hjærte lider af . . . I har så vist forkoglet mig med Eders lyse Øjne, Jomfru Dorthea — men spot I kuns, om I kuns vilde spotte mig hele mit Liv — I ved vel, hvad jeg mener . . . å, I måtte gerne slå mig og træde på mig, Jeres Hund skulde jeg være, om I var som Eders Moster, men I er mild og god, det skulde blive som i Paradis — Kjellinghøl er den fagreste . . . nej I er den fagreste, men Kjellinghøl er et Helved uden Jer, om I

vilde følge mig dertil, skulde der blive et Paradis, I vilde så vist aldrig angre derpå . . .

Han havde kastet sig på Knæ og grebet efter hendes Hånd — hun drog den til sig, vidste ikke, om hun skulde le eller græde — så lo hun, for det var jo tåbeligt, det han sagde, og han så naragtig ud, som han lå dør og skar Ansigt, mest som han havde Bugvid. Nej, der blev intet Paradis med en, som kastede sig i Støvet og vilde lade sig træde på som en Hund.

— Rejs Jer, Truid — Lavrids kommer dør henne på Broen, og I skamferer Jeres nye Hoser på de skarpe Sten.

— Å, hvad kerer jeg mig om mine Hoser, det er Jer, jeg kerer mig om, Jomfru Dorteia — I skal ikke agte mig ringe, for om jeg ikke kan finde Ord — mit Hjærte er rent og purt, I kan gøre med det, hvad I vil — og hvor ringe I end agter mig, Kjellinghøl er en skøn Gård, den kan I ikke kimse ad — om I vilde forsøge med mig, Jomfru Dorteia, I skulde såvist aldrig angre derpå . . .

— Men så rejs Jer dog, Mand — Lavrids kommer, siger jeg Jer, er det ikke nok, at I har gjort Jer til Nar for mig —

— Jeg bryder mig intet derom, det er Jer, som . . . om I blot vilde komme og se Kjellinghøl engang, det er den skønneste Gård.

— Men Herre i Himlen, det er dog ikke Kjellinghøl, jeg skulde gifte, og I er mig ikke kær, mit Hjærte røres slet intet ved Eders Ord — så rejs Jer dog Mand, eller jeg går herfra.

— Å, det er Lavrids, I har i Tanken, men han er Jer ikke værd, han kerer sig om intet uden Mad og Øl og Brætspil.

— Sig det til ham selv, han står dør på Broen og kigger sig en Karpe ud.

— En siger ikke sligt til en Mand, når en er hans Gæst.

— Men vel på hans Ryg? Fy Jer an!

— Og jeg kan ikke leve uden Jer, Jomfru Dorteia.

— Ih så dø, hvad går det mig an?

Hun vendte ham ringeagtende Ryggen og gik mod Urtegården. Harmen kogte i hende. Ikke mest over Truids Ord — han var en Nar, der lå liden Magt derpå. Men Lavrids — stod han ikke dør på Broen og lod som intet, enddog han så, hvad som stod på! Brød han sig intet om hende? Eller holdt han hende for en Frugt i hans Abildgård, han kunde altid plukke den en Dag, om han gad? Han skulde få andet at vide . . .

Hun sad på Græsbenken og kæmpede med Gråden, da Lavrids stod for hende.

— Truid bad hilse, Dorteia — han drog af Gårde nu.

Hun svarede ikke, men bed i Sølvkorset, der hang i en Kæde om hendes Hals.

— Han var på Gråden og mumlede om, at han kom vel ikke igen — bejled han til dig?

— Det så du vel — det ses vel på hans Hoser end. Slig Nar.

— Dorteia — du viste ham af?

— Ja, han er ikke den første —

— Da have Gud Lov!

Han sank ned på Bænken ved hendes Side og fo'r sig med Ærmet over Panden — hans Stemme skjælv af Bevægelse. Men Vreden havde taget Magten i hendes Sind.

— Skeller det dig, enten det bliver den ene Junker eller den anden? De er vel Narre til Hobe.

Han mumlede med bortvendt Ansigt:

— Jeg tænkte engang, at det kunde blive mig, Dorteia — mener du og, jeg er en Nar?

— Ih, du kan gerne være vis som den hellige Fader selv, hvad ved jeg derom? Du siger intet og gør intet — mener du, jeg skulde vende Hynden for dig, når du har sovet den varm? Gøre dig Selskab ved Brætspillet — o ja, jeg skulde vel selv være en Hynde, du kunde pleje din Magelighed ved — men der bliver intet af! Før går jeg i Vissing Kloster, at du ved det — eller i

Graven dør! Kan hænde gemmer Suderne og Visdom, slig som de gaber og gider intet, ret som du.

Hun sprang op og gik gennem Urtegården — løb gennem Abildgården og om bag Graven, hvor Hylden og blomstrede og skjulte hende for Borgen. Dør kastede hun sig i Græsset og græd — pressede sit Ansigt ned i det kølige Græs og hulkede, som var al Sorg i Verden faldet på hendes unge Hjærte.

For havde han ikke bejlet på sin sære Vis? Og nu havde hun vist ham af — han sagde det ikke igen — aldrig mer. Og dog var der intet i Verden, hun hellere vilde . . .

TREDJE KAPITEL.

Men vi bær Fryden i Danmark —

Skoven stod i sin fejreste Pragt, Gøgen kukkede i Søby Lunde, rundt om Borgen i Holmen Skov, i Hestehaven og Vesterris fløjtede Droslen sit hidsende Elskovskvad mod den lyse Nat — om Linden i Borggården dansede Ungdommen Midsommer ind.

Forrest trådte unge Erik Fasti fra Katholm med Dorthea ved sin Hånd, han havde været her i to Døgn og bejlede åbenbart; rig var han, han havde sit lyse, krøllede Hår for sig og sine kække Øjne; var det af Elskov, Dortheas Kinder blussede? Hun trådte Dansen viljeløst, rank som en Dronning, hendes Ansigt var lukket og mørkt, de lyse Øjne fjærne og kolde.

Derefter kom Kjøbmand og Ilsebil, glade og varme, der blev nok Bryllup inden næste Sankt Hans. Og gamle Eggert førte den halvhundredårige Pernille fra Køgerset, se hvor muntert han træder og skingrer dem alle over med sin Stemme, han kan ikke have fyldt de to Snese, han må være født med de hvide Hår. Svendene trampede efter ham med Bondebyens Døtre —

Det var Visen om Dalby Bjørn, som var en forgjort Kongesøn og ikke kunde komme i Mandeham, før en Menneskesøn turde stå imod ham.

Der ganger en Bjørn på Dalby Mark,
han er sig både stor og stærk,
Øksen og Heste dem kryber han neder,
Men vi bær Fryden i Danmark.

Øksen og Heste dem kryber han neder,
de Bønder de skore fast ilde veder.

De lagde sammen på ny et Råd.
Men vi bær Fryden i Danmark.

På Rundbænken inde om Stammen sad de tre Gamle: Truid Hase, som ikke havde kunnet holde sig herfra efter sit Nederlag, han måtte pirke i sit Hjertesår og forbløde for hendes Øjne — å, hun skulde få at se, hvor han tæredes hen i sin Sorg, han havde neppe spist eller sovet i de syv Døgn, Øjnene var matte og flakkede imellem vildt op — hvor skulde han selv kunne se, hvor latterlig han var?

Der sad Lavrids, med det ene Ben over det andet og Hænderne om sit Knæ. Hans Øjne slap ikke Dorthea, så længe han kunde se hende uden at vende Hovedet — de stirrede så udtryksløst, at de gerne kunde have været af Glar. Spørg lige gerne Stenen på Troldhøj, hvad den tænker —

Dør sad og Fru Margrethe, stiv og kold, det hvide Hovedlin rammede om et Midvinteransigt i Skærsommeren, Øjnene lyste som de to sidste Gløder i et sluknende Bål —

De lagde sammen på ny et Råd:
»Vi lade de Svin på Skoven gå«.
Det mælte den Bjørn, på Braden*) lå:

*) Et fældet Dyr.

»Hvi monne de Svin på Skoven gå?«

Bjørnen neder af Braden for.

Men vi bær Fryden i Danmark —

Hr Eggert trådte ud af Dansen med Pernille, hun havde ikke mere Vejr. Selv fejlede han intet, han satte sig ved Fru Margrethes Side og sagde glad:

— Å den Skærsommer, den Skærsommer, en bliver ung igen.

— Narre bliver aldrig klogere, svarede hun hvast.

— Du kan have Ret, Margrethe, en skulde ikke mænge sig med de unge — men det er dog en uskyldig Glæde. Oplad dit Hjærte, Margrethe, det bliver jo som en Kælder med Skimmel og Kryb, om du aldrig lader Solen slippe derind.

— Mener du, det er lysteligt at se, hvor Erik Fasti danser af med Dorthea og alt hendes Gods ret for Næsen af os? Men jeg forstår hende helt vel, godvillig giver en hed Jomfru sig ej til et trøsket Træ. Hårdt nok at være Moder dertil.

Lavrids hørte hendes Ord og flyttede sig uroligt på Bænken. Hans Ansigt mørknede, det flimrede rødt for hans Øjne. Dorthea havde spurgt ham før:

»Danser du med mig i Kvæld?« Han havde svaret: »Du træder vel for Brudeskamlen med Erik Fasti, træd da og helst Dansen med ham«. Nu blev hun vel Frue på Katholm, hvad kunde han gøre derved? Tigget Mø og tyndt Øl gør sur om Hjærtet — hun vidste helt vel, at han havde hende kær. Skulde han dræbe Erik? Det gav liden Ære, og da blev hun vel helt ræd for ham. Han vilde drage af Landet, han tålte ikke at se hende i en andens Favn; det kunde vel komme over ham en Dag med slig Vælde, at han ikke vidste, hvem han dræbte —

Bjørnen neder af Braden fo'r,
en kristen Mand for hannem stod.

En liden Stund de ryktes veder,
den Bjørn han kaste Manden neder.

Der kom løbende en Hovmand så fast,
han hørte, hvor Bondens Hjærte brast.

Du tørst ikke så løbe,
jeg bør dig fuld vel møde.

Har du Spyd og raske Hænder,
jeg skal dig møde med fuld skarpe Tænder.
De bårdes*) i Dage, de bårdes i to.
Men vi bær Fryd i Danmark.

Den lyse Nat koglede, Månen hjalp godt dertil, men om Fru Margrethes Hjærte lagde Mørket sig alt tættere. Det var ikke Dorthea og Erik Fasti, ikke Lavrids, hun havde længst opgivet Håbet om, at der nogen Tid skulde blive Mand af det Drog. Det var Munkene i Tvilum, hun tænkte på . . .

Jens Kid havde ikke holdt Ord. Klosterbrødrene havde været ham for kloge, de havde vel gættet, at Fru Margrethe vilde tage Hævn. Ole Drossel satte ikke mere Doner i Nørbæk Krat og lod Ørreden i Fred, hidtil havde Svendene fra Sæbygård ligget forgæves i Baghold. En Morgen var endda Klosterbrødrene kommet mandstærke over dem og der havde stået en hård Kamp, en af Svendene lå endnu med en Spydsod i Armen og droges med Buldenskab og Feber . . .

Men i Nat var Jens Kid nede ved Nørbækken selvanden. I Går havde han set nye Doner dør, Ole Drossel måtte have sat dem før Gry. Det var vel ventendes, at han vilde røgte dem nu i Sct. Hansnatten, da al Ungdom hengav sig til Glæden, og Ole ingen Fare kunde frygte fra Sæbygård.

De bårdes i Dage, de bårdes i to,
den tredje Dag gjorde de ligeså.

*) Brødes.

Du tørst mig ikke så såre bærje,
du måt dog intet af mig bære*).

Dannerkongen min Fader var,
og Dronningen mig til Verden bar.
Min Stedmoder mig forsendte.
Men vi bær Fryden i Danmark.

Å, om Jens fik ham fat, det skulde vare en Stund, før Ole Drossel atter kom til at bære Vildt paa Klosterets Bord. Hr. Peder vilde vel rejse Strid, om og det kun gjaldt en Lægbroder og ikke var Helligbrøde. Men hvad kunde han gøre hende? Gå til Kongen, forklage hende for Bisp Ulrik i Års? Pommerinken havde vel nok med sit eget, og Bispen var raget uklar med Fru Filippa, Erkebisen Peder Lykke stod med hende. Klagede Hr. Peder Philip i Holsten og Års, da klagede hun selv i Lund og Kjøbmannehavn, hun frygtede intet den Dyst. Nej, om hun selv var en Mand, om hun blot havde en Mand i sin Søn, da skulde hun vove en større Dyst, da skulde hun så sandt drive de kutteklædte Ransmænd af Tvilum og den ganske Gudenådal, rejse nye Forskansninger om Sæby Tårn og byde selve Lensmanden Stangen, om han vilde være de Skalte følgagtig. Palle Jonsen på Skanderborg var som en Byrakker, bjæffede og viste Tænder, men bed ikke, om en vendte Skarpen imod ham . . .

Hun lyttede mod Skoven — lød der ikke Tummel og Råb fra Vesterris? Det var vel Blodet, der kogte for hendes Øren, nu hørte hun kun de glade Stemmer, Hr. Eggert sang op fra Bænken, hvor han sad:

Min Stedmoder mig forsendte,
bad mig som Bjørn at rende.

*) Du kan dog ikke vinde over mig.

Jeg skulde aldrig Mandeham få,
 uden jeg fandt den, mig mod turde stå.
 Tak have du Svend, mig løste af Tvang.
 Men vi bær Fryden i Danmark —

Nu brød og Dorthea ud af de dansendes Rækker, lod Erik Fasti stå og løb til Bænken. Hun sank ned ved Fru Margrethes Side, hendes Bryst gik højt, men det var ikke Dansen, som havde taget Magten fra hende, det var Sangens Ord. Hun havde ikke Lavrids af sin Tanke — var han ikke stedt som den Dalby Bjørn? Kunde aldrig Mandeham få, uden nogen turde mod ham stå . . . ja, Gud forlade hende den Synd, hun fristedes til at ønske Ulykke over ham, Blodtid og Fare, da vågnede han vel og viste, hvad Mand han var . . .

— Nu, sagde Fru Margrethe spydigt — har du fået en Bejler i den gale Hals, sådan som du puster? Lavrids og Sæbygård har du vraget, endda du kunde tage dem begge ved at strække Hånden ud, Kjellinghøl blæste du bort som et Fnug — er nu end ikke Katholm dig fed nok? Agt dig for Overmod, mangen stolt Jomfru har leget med Borge og måttet nøje sig med en Briks i en Klostercelle tilslut.

Dorthea blegnede og vilde give et heftigt Svar, men Gråden trængte på, så bed hun Munden sammen for ikke at blive til Latter for Folkene. Og nu lød virkelig Tummel og høje Råb nede fra Broen, Fru Margrethe havde alligevel ikke hørt fejl; hun skelnede Jens Kids Røst, han skreg på Hjælp. Hendes Øjne tindrede, da hun løb derned — rundt om tav Sangen, og de dansende stirrede rådvilde på hverandre.

Det var Jens og den anden Svend, som havde Ole Drossel bagbunden imellem sig. Men på Broen havde Ole kastet sig ned og sparket dem fra sig, han havde alt filet Rebene over paa Brokantens skarpe Fjæl, nu lå de to andre over ham og baksedes med den kæmpestærke Karl. Det så ud, som skulde de alle tre rulle i Graven. Men nu kom Kjøbmand farende til med de

andre Svende, Overmagten blev for stor. Snart var Ole bastet både til Hånd og Fod, de bar ham op i Borggården og lagde ham i Græsset — Svendene stod i en Kreds omkring ham og stirrede nyfient på ham, Pigerne trykkede sig gysende sammen, han var og fæl at se. Fråden stod ham om Munden, Øjnene rullede vildt, Månelyset faldt ret på hans Ansigt og gjorde det end mere spøgelseagtigt blegt. Midt for ham stod Fru Margrethe med fremstrakt Hoved, truede ham med Hånden, spottede og lo:

— Har vi dig endelig, du Tyv, du Skovrakker, som har mæsket Belials Præster med Dyrene af min Jord! Så gik Fuglefængereren i Donen engang — å, de har godt af en Faste, de Skørlevnere, deres Buge er ved at briste af Tyvekoster, Hr. Peder har alt længe båret sin Vom i et Reb, nu får han tære på de magre Harer mellem Tvilum Banker . . . du skal ej heller vorde fed i min Kælder, nu kan du gøre Jagt på Rotter og Tudser, der er og Vildt i Mørket, du Nattefisker — ikke skal du se Dagens Lys før Grovæderne derovre har bigtet og bødet, om det så skal vare i hundrede År.

Ole Drossel hævede sit Hoved og samlede al sin Styrke i Blikket — han var kun en ringe Lægbroder, en ussel Fange, grebet i vitterlig Uret, og dog spejlede Kirkens Værdighed sig nu i hans Ansigt og gav det Højhed, Fru Margrethe veg tilbage for hans Blik, og de Ord, han slyngede imod hende, tog Farven af hendes Kinder:

— Vogt Jer, Fru Margrethe, og agt på mine Ord! Den hellige Kirke taler gennem min Mund, så sandt den værdige Provst Peder Philip selv har befalet mig at sige Jer det. Om Fru Margrethe lader dig gribe, sagde han, da sig hende, at hun skal komme til at bøde din Vægt i Sølv, og om hun tilføjer dig nogen Men, da skal hun falde i Kirkens Ban. Thi jeg skikker dig i Kirkens Ærind, til at hente Fugle og Fisk til Guds Tjeneres Bord, og om hun forgriber sig på dig og din Fangst, da er det Helligbrøde. Så bød Hr. Peder mig sige Eder, I kan nu handle med mig, som I vil og tør.

Svendene så sky til Fru Margrethe, Hr. Eggert lagde smånikkende sin Hånd på hendes Arm og bad indtrængende:

— Kære Frænke, betænk vel, hvad du gør. Karlen har Ret, Skylden er ikke hans, men det Herskab, han tjener. Om du torterer ham i det mørke Hul, da lader du din Vrede gå ud over brødefri Mand og kan pådrage dig Kirkens Straf. Lad ham fare med Fred; det er og en Glædesaften, har han end krænket dit Eje, så lad Nåde gå for Ret.

Lavrids havde den hele Tid siddet på Bænken, som angik det alt ikke ham. Nu råbte han til alles Forundring højt:

— Det er, som Farbroder Eggert siger, Moder. Lad den Stymper løbe. Hvad gider du kives med de Skaldepander for en Vildttyvs Skyld? Vi har så Harer nok til vort Bord.

Men nu brød Fru Margrethes Harme løs; hun så sig truende om i Kredsen og sagde:

— Er I en Flok gamle Kærlinger til Hobe og lader Jer målbinde af en Ugerningsmand? Mener I, at Ransmænd og Snigskytter har Nøglen til Guds Dør? Grib ham fluks og sæt ham i Jærn under Borgestuen i det sorte Hul. De, som er rædde for at tjene mig, kan pakke sig herfra — Købmand kan skænke af det tyske Øl for Jer andre — I kan våge til Midnat.

— Vil ikke andre, så vil jeg! sagde Jens Kid, greb Ole i Skuldrene og trak ham op til sig; han fandt nu Hjælpere nok, Løfterne virkede kan hænde bedre end Truslerne. Snart var Ole i sikker Forvaring, og Svendene bænkedes sig i Borgestuen om de fyldte Kander. Hr. Eggert havde sluttet sig til dem, han havde intet mod en sømmelig Svir.

Men ude i Borggården stod Fru Margrethe med korslagte Arme og stirrede på Sønnen, der havde lagt sig på Bænken og skar i Træet med sin Kniv.

— Hvor er Dorthea?

— Jeg ved ikke — hun er vel i Abildgården, hun gik over Broen før.

— Og Truid?

— Han bad hilse, han gik til sin Hest, da Striden kom på.

— Og Erik — han er vel med Dorthea i Abildgården?

— Han er vel det.

— Men du sidder her, du som skulde vogte hende, du som kunde været hendes Husbond alt, om du havde en Dråbe Mandsblod i dine Årer? Tyvene vil du lade tage mit Vildt, de unge Junkere lader du rane din Fæstemø for dine Øjne — thi det er hun, den Dag du vil. Er der ikke Skam i dig? Skal jeg leve den Dag, da jeg ønsker dig i sorten Jord? Å, at jeg skulde føde sligt Drog til Verden! Hvi så jeg mig ikke for, før jeg kastede mig hen til en Mand af en ussel og marvsyg Slægt . . .

Lavrids for over Ende med et Sæt — det gav og et Sæt i hende, så uvant var denne hurtige Bevægelse hende. Fremmed lød også hans Stemme, aldrig havde hun hørt ham smelde Ord så hårdt ud:

— Lad helst Fader med Fred!

Han rejste sig, stod lidt og svingede frem og tilbage med den tunge Overkrop, som det var hans Vane, når han var uvis om, hvad Vej han skulde gå. Men pludselig tog han et Skridt frem imod hende og bøjede sit Ansigt tæt ind mod hendes — nu kendtes det, at han var hendes Søn og af de Munkers Æt. Det var to Næb, som huggede mod hinanden, to Øjenpar, som brændte mod hinanden og vilde ikke vige — jo, nu veg hendes over i et forfærdet Udtryk, hun holdt uvilkårligt Hånden op, som ventede hun et Slag. Og hans Ord virkede som et Slag. Han sagde lavmælt, hver Sætning faldt som et Hug:

— Er jeg dig ikke god nok, da kan jeg drage af Landet —

Han drejede sig på Hælen og gik mod Broen. Inden han havde nået den, var alt Fjederen slappet i hans Krop, han slentrede ludende, som han plejede, langsomt gled

hans mørke Skikkelse over Broen og vidskedes ud mellem Abildgårdens Skygger.

Fru Margrethe stod og stirrede efter ham. Skrækken havde lamslået hende for et Øjeblik. Vilde han virkelig forlade hende? Å Snak, hvad skulde han gøre uden hende — han var for magelig til at flakke Verden om og købe sig frem med sit Sværd.

Men Skrækken sad i hende — og en dyb Undren over, at han omsider havde sat sig op imod hende — og stærkest næsten en ægte kvindelig Nyfigenhed overfor, hvad der kunde røre sig i dette tavse Hjærte. Også hun tænkte på Dalby Bjørn, som fik sin Mandeham tilbage i en Dyst. Sådan skulde han altså have det, han kunde stinges så længe, at Mandsviljen vågnede i ham . . .

Der arbejdede noget underligt i hendes Bryst — nej, hun skulde dog vel ikke græde nu? Hun havde ikke fældet en Tåre ved sin Husbonds Død — ikke siden hun var en lille Pige og Fader Stig lo ad hende, da hun vilde med ham i Fejden. Og nu —

Det blev ikke Gråd, den sparsomme Kilde var tørret ud. Det blev Latter — en vild, spottende Latter, der skingrede langt ud over Voldene og kastedes tilbage af Skovene rundt om. Det lød, som om Ånderne var steget af de gamle Gravhøje, nu var Menneskenes stakkede Dans sprunget, nu kaldte de usynlige hinanden til Møde i Midsommernatten . . .

Sådan tænkte Lavrids, han stod i Abildgården og lyttede ind mod Urtehaven, hvor han hørte dæmpede Stemmer langt henne. Sådan tænkte og Dorthea, som sad på Græsbenken under Hylden, hun gøs derved. Men Erik Fasti stod foran hende, hed og kold i sin store Spænding, han hørte intet, tænkte ikke på noget i Verden uden hende.

— Jomfru Dorthea, sagde han med skælvende Røst — I får nu give mig et ærligt Svar. Stundom var I mild og varm imod mig, så at mit Hjærte fyldtes af Håb, straks efter kunde I være kold, som var jeg ikke til . . . nu før i Dansen, mens jeg holdt Eders Hånd, var det,

som I gled fra mig, som var det kun Eders Hylster, jeg førte over Grønningen, Eders Sjæl var langt derfra. I ved, hvad jeg byder Eder — en god Gård og et ærligt Hjærte. Vil I blive min?

Dorthea svarede ikke straks; hun sad med Hænderne i sit Skød og stirrede tomt langt forbi ham — det var ikke ham, hun tænkte på. Hun hørte Lavrids' Stemme, før da han talte sin Moder imod. Men det var Forsagthedens Ord, han talte — Gammelmands Visdom, Farbroder Eggert var en Yngling imod ham, som end ikke trådte Dansen. Hvor længe skulde hun vente? Katholm var en skøn Gård, bravere Mand end Erik Fasti fandtes ikke i Jydeland . . .

Der lød en sagte Raslen bag Buskene — Lavrids havde listet sig derhen og lyttede — foroverbøjet, med Hånden på sin Kniv. Der gik røde Tåger for hans Blik, Sveden brast ham på Panden. Siger hun ja, da dræber jeg ham, tænkte han. Gud i Himlen, tag ikke hende fra mig, da er jeg fortabt.

— Nej, sagde Dorthea højt og rystede Tankerne af sig — jeg takker Eder, Erik, men jeg kan ikke blive Eders.

— I vil ikke lege med mig, Jomfru Dorthea. Der har været Stunder, da I tænkte, at I vel kunde blive min, det læste jeg i Eders Blik, I kan ikke vrage min Byrd eller min Rigdom . . .

— Nej, nej, Erik Fasti, jeg takker Jer, I har vist mig stor Ære. Men jeg kan ikke.

— Jeg beder Eder sige mig det, Jomfru Dorthea, om det er så, at I har en anden kær?

Atter tøvede hun med Svaret — inde bag Buskene lå Lavrids Vesteni med det ene Knæ mod Jorden, hans Hjærte hamrede, så han måtte presse sin Hånd derimod.

— Nej, sagde hun højt og hårdt. Mit Hjærte er ikke til Elskov. Der skal og være Jomfruer, som vier deres Liv til Guds Moders Ære.

— Jomfru Dorthea — det er Eders sidste Ord?

— Ja.

— Da leve I vel.

Erik Fasti gik med bøjet Hoved — et dybt såret Hjærte. Dorteia havde gemt sit Ansigt i sine Hænder — inde bag Buskene lød et Suk, som fra en Sjæl, der fo'r hen.

Men ovre fra Borgestuen — over Hullet, hvor Ole Drossel lå i Jærn — klang Kjøbmands glade Stemme, han sang atter Visen om Dalby Bjørn:

Tak have du Svend, mig løste af Tvang,
du skal følge mig til mit Land.

Jeg giver dig halve af det Guld, jeg .. å.
Men vi bær Fryden i Danmark — —

FJERDE KAPITEL.

En lummer Dag.

Heden havde tætnet sig om Natten, Midsommermorgen bragte ingen Friskhed. Der trak Uvejr rundt om, det dundrede i Øster og brumlede i Nør, men op kom Tordenen ikke, over Gudenådalen lå Varmedisen flimrende fed, det var som en måtte bære Luften. Hestene i Engen vrinskede uroligt, Fuglene i Skoven kvidrede op og tav så brat, som fik de Trillerne tilbage i Struben. Røgen fra Køgerset vilde ikke ud, men trak op gennem Hallen.

Dér sad Moder og Søn ene ved Morgenøllet; Hr. Egert var alt i Skoven for at se til Svinehyrderne, Dorteia nød intet før Hovedmåltidet, som var Klokken ni, hun havde Næring i sit unge, varme Blod. Nys gik hun i Urtegården for at røgte Bierne — det kom Fru Margrethe godt tilpas, hun vilde vove et Slag mod sin Søn i Dag.

— Hør Lavrids, sagde hun spidst — du snakkede i Går Kvæld om at drage af Landet — er det dit Alvor?

— Om Moder farer fort med at tale mig til som en Hund, farer jeg kan hænde af Landet — sagde jeg.

— Om og kan hænde — det lyder jo straks helt sagt-modeligt. Jeg tænkte vel, at når du fik sovet derpå, vilde du være from som et Lam.

— En vilde gerne være fredsommelig, om en får være i Fred.

— Ih, tro ikke, at du får Fred af mig! Skulde jeg lade dig sove Livet hen, kunde jeg lige gerne født dig død som Søsterlil og lagt dig i Jorden med det samme. Jeg taler, som du tier til — er du et Drog, får du og finde dig i at høre Drogs Skudsmål. Det står til dig selv, når du vil, at vi skal vise dig Ære som Herre og Mand.

— Bede Gråben, kævles med Klosterbrødrene, sætte Vildttyve i Hullet — kalder Moder det Mands Gerning?

— Ja ved den hellige Hans, hellere det, end at du skal gå her og dovne og æde dig tyk som en Tiggermunk! Er det dig ikke stort nok, da gå til Kong Erik og fægt mod Holsterne — det er vel mest med Hælen; allenfals kan du lige gerne sove dør som her.

— Moder viser mig Døren?

— Jeg har vist dig Døren til Rigdom og Lykke — skønner du ikke, hvor det står til med Dorthea Ulfeldt? Truid Hase viste hun Vintervejen, det forstår jeg, han er og en Slapsvands, og Kjellinghøl er ikke for stort andet end en Bondegård at regne. Men i Går gav hun og Erik Fasti det glatte Nej, du ved selv, han er en gæv Svend, og Katholm er ikke at kimse ad — skønner du ikke, at det er dig hun har kær, ihvor uværdig du er?

— Moder fejler — Dorthea har mig ikke kær.

— Nej hør — har du og bejlet og fået Nej?

— Så omtrent.

— Nu, tag da mit Ord for, at hun har dig kær og tager dig, om du viser dig som en Mand. Aldrig har jeg set slig bejlendes Svend — Ugideligheden står langt af dig, tvær er du af Orde, dorsk til Jagten, dvask i din Tanke,

bagest i alt. Slig Jomfru vil vindes — gå efter hende, tal til hende, gør fremfor alt noget, at hun kan se, du har Mands Vilje. Tugt de fede Brødre i Tvilum, så de lader vor Jord med Fred — mener du, det er for de Harers Skyld, jeg kævles med dem? Ej, de er mig en Vederstyggelighed med deres Tiggergang og deres fyldte Vomme, de skal ikke og stjæle min Ret fra mig i Guds Navn — Dortehea tænker deri som jeg. Skeller det ikke dig, om de tager min Jord, som dog skal vorde din engang? Kerer intet dig uden Brætspillet — mener du, slig Jomfru vindes deri? Hun skal vel ikke tage en Ølsæk til sit Hjærte, lige gerne kunde hun kysse en Hynde som din tvære Mund — hun er nys vågnet og tørster efter Livet, du sover dig ind i Døden. Snart ledes hun ved dig — tag heller Kjøbmand med dig til Holsten, tjen dig Sølvsporen og kom tilbage som en Mand.

Lavrids ludede over Bordet og stirrede efter et Lyspunkt i alt Mørket, men kunde intet finde. Moderen havde vel Ret, han var et Drog, han vidste intet at gøre derved. Fejdede han Klosteret på, kom Moderen til at bøde derfor. Lagde han sig i Trætte med Granderne, gik det og på hendes Pung, han ejede intet selv. En ussel Tid var det, alt sonedes med Penge, Sværdet vejede lidet mod en Fjederpen, Ridderskjold brødes mod Krumstaven — Pommerinken kæmpede og med Tingsvidner og Kejserbreve, Sværdet slog han kun på. Lavrids vilde ikke drage til Holsten, en Bejler kom vel og tog Dortehea fra ham imens. Han kunde ikke drage af Landet, ikke forlade Hjemmet — ingen vidste, hvor kær den var ham, hver Plet Jord har trådte på. Hvert Træ i Skoven kendte han og hævde fulgt dets Vækst . . .

Nu trådte Dortehea ind og stod midt i Solstriben, et Væld af Morgenfriskhed bølgede om hende, Glæden fra den grønne Skov lyste i hendes Øjne og Urtegårdens Dufte hang i hendes Klæder. Det varede kun et Nu. Hendes Blik gled fra Fru Margrethes ophidsede Ansigt til Lavrids, der hang som en aftentræt Gamling på Bænken, da sluktes også hun. Hun rystede trodsigt det lange,

lyse Hår og gik til den østre Glug, stirrede ud i Sollyset som fra et Fængsel. Hun orked det ikke længer, hun vilde bede Henning tage hende herfra. Men ude i Verden syntes det hende end mere glædeløst — hendes Hænder gled fra Midjen op under Brystet og blev dør, som vilde hun dulme en Smerte . . .

— Hvad mener du? spurgte Fru Margrethes skarpe Røst bag hende. — Jeg vil, at Lavrids skal drage til Hæren i Holsten og vinde Sølvsporen, men du ved, hvor hyndekær han er. Bed du ham, mig lytter han lidet efter, og intet falder han på af sig selv.

— Han har jo intet at forsømme dermed, sagde Dortehea ligegyldigt. Men alle er ikke skabt for Dåd, Ovnbænken skal og varmes. Lavrids blev vel i det første Herberg på Vejen.

Lavrids rejste sig så brat, at det bragede i det svære Bord. Han gik mod Døren, men flygtede ikke, som Fru Margrethe ventede, og som han havde for Skik efter en Ordstrid. Han rev Døren op og råbte ned mod Borgestuen:

— Kjøbmand, er du dør? Sadl Gråskimmel og Blissen, gør dig rede til at følge mig, så fort du kan.

— Hellige Guds Moder, udbrød Fru Margrethe forfærdet — du vil dog ikke fare til Holsten før Måltid og som du står og går? Jeg har end ikke Guld at give dig, før Hr. Eggert kommer til Huse, han har Nøglen til det store Skrin.

— Jeg rider til Tvillum, svarede Lavrids kort. Vi må vel engang have en Ende på den Trætte, og Ret har du deri, at den Skov ved Nørbækken er vor, Munkene får tage deres Fingre derfra.

Dortehea vendte sig imod ham i glad Forundring, mens Fru Margrethe stirrede på ham med et vantro Smil.

— Lad hellere det fare, Lavrids. Du kommer så kuns tilkort i en Ordstrid, de Glattunger snakker dig Retten fra. Vi har Ole i vor Kælder, lad dem komme her med deres Svende og tage ham derfra. Jens Kid skal vogte

i Krattet hver Nat, kan hænde fanger vi flere Fugle til den ene.

Men Lavrids gik derfra uden at værdige hende noget Svar. Kort efter hørte de muntre Hovslag over Broen.

Dorthea var gået til den vestre Glug og så efter dem, Fru Margrethe stod bag hende og skyggede med Hånden over de stærke Bryn.

— Sandelig, om han ikke rider ad Tvillum til! Nu, han sunder sig vel på Vejen — hvad skulde det og føre til? Ordene står de Munke af Halsen så let som Ånden, de sætter ham vel til Ølkanden og drejer ham rundt — nej se, hvor Gråskimlen danser under ham, og som han sidder i Sadlen, det er som Mand og Dyr i eet. Skulde en tro, at så vakker en Manddom kun var et Hylster med et Harehjærte udi? Salig Thomas blev og et Drog, da han skrantede, men i sin fejre Ungdom var han snild nok og rask på Hånden. Så fik han det Sværdhug i Fru Margrethes Fejde; stundom tænker jeg, at Lavrids har og Mærker i sit Hoved deraf.

— I dømmer Lavrids for hårdt, Moster; han er vel sent udvokset og døjer end med sin svære Krop. Imellem kan det flamme op i hans Øjne, så jeg ræddes derved og tænker, han er som en opdæmmet Bæk og sparrer Kræfterne op. Tænker I ikke stundom, at om han brød løs engang, da kunde det blive som en Vandflod, der omkom os alle? Og dog er han god som et Barn — jeg bliver aldrig klog på ham.

Fru Margrethe drejede hende om imod sig og så hende forskende i Øjet.

— Hør nu, Dorthealil, vi må engang tale ud om den Sag. Er det alligevel så, at du har ham kær?

Dorthea rødmede uvilligt og vilde gøre sig fri, men Fru Margrethe holdt godt fast, så måtte hun nøjes med at vende Ansigtet bort.

— Ved jeg det, Moster? Lidet husker jeg af min Moder, men det ved jeg, hun sagde, og Broder Henning siger det samme, at tugtig Mø har ingen Mand kær, forinden han har bejlet og hun har Frændernes Minde dertil.

— Frændernes Minde har du — har Lavrids ikke bejlet? Han siger så.

— Ja ved jeg alt, hvad han mener med sine forblommede Ord? Han har vel ment det som en Bejlen, jeg har ikke svaret stort dertil. Der er liden Tryghed ved en Mand, som end ikke tør sige rent ud, at han har en kær.

— Det er sandt — men om Lavrids bejler til dig i klare Ord, vil du da give ham dit Ja?

— Jeg ved det ikke, Moster. Stundom får jeg Lyst til at tage hans Hoved mellem mine Hænder — til andre Tider ræddes jeg for hans tunge Sind som for en Smitte. En kunde blive stum og sløv selv af at leve med ham, som han er nu. Og hvad bor i hans Hjærte? I er hans Moder og kender ham ikke selv. Han er som en af de Orme, der æder Eders Kål; lad først se, om der kommer en Sommerfugl deraf.

Fru Margrethe drog hende til sig og kyssed hendes Pande — det første Kærtegn, Dorthea havde fået på Sæbygård. Og Dorthea gøs, da de kolde Læber rørte hendes Hud. Lavrids Moder har intet Hjærte, tænkte hun. Han har frosset i hendes Liv, derfor er hans Sind som stivnet Muld.

Fru Margrethe klappede hendes Kind og sagde mildt:

— Du tænker ret, mit Barn, og du skal have Tak, fordi du havde Fortrolighed til mig. Vi to har ham i Sandhed kær og vil hans Vel. Om han nu bejler til dig, siden han er kommet i Fart, da vil jeg bede dig ikke vise ham af, men du skal sætte ham et Vilkår. Kræv af ham, at han viser sig som en Mand — sig, at du bliver aldrig hans, om han ikke øver en Dåd, som hæver ham over andre. Dig har han kærere end alle andre, om nogen kan vække ham, da er det dig. Ved du, at jeg er rådelysten og ger-rig på mit Gods — men om Lavrids satte mig fra Styret og tog det i sin Hånd — ja, om han vovede en Dyst, som kostede mig alt mit Eje, jeg skulde gladelig give ham mit sidste Fingerguld, sætte mig i Enkesædet og være stolt af min Søn. Som han er nu, så jeg ham hellere

død. Men hvor skulde du fatte, hvad Moderkærlighed er —

Nej, Dorthea forstod lidet af, hvad der rørte sig i dette Ulvehjærte, af denne Lidenskab, der i sin Dybde og Vælde lå hinsides varmt og koldt. End mindre forstod hun sit eget Hjærte; hun ringeagtede Lavrids og frygtede dog Kræfterne i ham, elskede hans Godhed og bad dog til, at han måtte ryste Barnet af Ærmet og vorde Mand. Slig Forvirrethed og Fortumlethed var det vel, de kaldte Elskov; ækel var den for den klare Tanke, men usigelig sød for det, som tørstede i hendes Hjærte og drømte i hendes Blod, og som hun ikke vidste, hvad var . . .

Hun stirrede ud i den skifergrå Skymur bag Skoven, ret nu fo'r en Ildskrift derover, et Brag lød, og et hændende Bulder, som var et stort Hus styrtet sammen i et fjærnt Bål —

Vejret var draget Vesten om — tro om det brød løs over Lavrids? Hun forstod med eet, hvor fuldt og helt hun var hos ham i sin Tanke; om han drog herfra, tog han den med sig, og hun havde ikke Hvile, før han stod hende for Øje igen, eller hun hørte hans Røst. Det måtte vel være Elskov — i Slægt med Moderens sære Kærlighed, som gerne ribbede hver Fjer af sit Bryst for Barnet, men hellere så det dødt end levende i Skam . . .

Hun vilde gøre, som Fru Margrethe havde sagt; hun vilde ikke vise ham af, men sætte ham et Vilkår. Hellere gå under med en Mand end leve et Skinliv med en, som ikke vidste hvad han var selv . . .

Timerne snegled sig hen, og der kom ingen Lavrids. Den hede Luft stod kvælende stille og pressesdes tættere og tættere sammen, de rensende Vejr drog deres Kredse alt tættere derom, alt levende følte som en glødende Ring om sit Bryst, hvert lille Menneskehjærte følte sin Bekymring tungere og så sig rådløst om. En vild Angst fo'r gennem svage Sjæle: om Gud Herren kunde være nær med den yderste Dag? Så truende et Tryk mindedes ingen at have levet under . . .

Alt langsommere gik Tiden, Fru Margrethe målte Hal-

len med lange Skridt, Hr. Eggert sad sammenkrøben på Ovnbænken, hans Øjne fulgte hende som en Hunds, de magre Fingre kæmmede og kæmmede gennem det tynde Bukkeskæg. Ved Glughullet mod Vest stod Dortehea og havde stirret så længe ud, at alt drejede sig for hendes Øjne, Modet sank i hendes Bryst. Klokken var alt fire Slet, Lavrids kom ikke. Fru Margrethe brød løs vel for tyvende Gang:

— Han natter vel over i Klosteret, de har fået ham til Hvile i den bløde Hyndestol i Refektoriet og skænket ham af den spanske Vin, han er alt gået på Forlig, kan hende har han leget Tavlbræt med Hr. Peder om Nør-bækskoven og tabt —

— Margrethe, sagde Hr. Eggert med dirrende Røst — han blev ung i Glæden, men så gammel, gammel, når der var Ufred om ham og bitre Ord — Margrethe, døm ham nu ikke uhørt. Gud bedre det, han kan have lovlig Forhindring — hvad om de har sat både Lavrids og Kjøbmand i Carceret? En Ulykke har anet mig, siden de satte Ole Drossel fast.

— Ja havde de så sandt! Da fik vi Lyn og Torden, at rense den lumre Luft. Om de forgreb sig på min Søn — alle Munk'er skulde rejse sig, alt hvad som hedder Udsøn og Fasti vilde gå med os, Hr. Ulrik selv skulde ikke kunne holde sin Hånd over Tvillum Kloster! Men de vogter sig vel, de skinhellige Skalke, snu er de som Ræve, stjæler af vore Dyr og vil liste sig til af vor Jord — vær vis på, at de skyr åben Kamp. Ak, gid det var Mænd, en havde at drages med! Skælmer i Kutte og Kærlinger i Broge — stundom fristes jeg til at tænke, at her er ingen Mand uden jeg mellem Åen og Havet —

Der lød et lille Glædesskrig fra Gluggen:

— Dør kommer de! De er alt ved Broen, jeg så dem ikke før de kommer Sønderfra —

— Ja sagde jeg det ikke nok! Lavrids har end ikke været i Klosteret, han har vel truffet Kendinge og er blevet hængende ved Brætspillet et Sted —

Dortehea trådte blegnende tilbage fra Gluggen — hun

havde set det på Lavrids, at han kom som en slagen Mand. Det sås og straks på ham, da han trådte ind i Hallen, at han bragte ondt Nyt. Han greb Ølkanden på Bordet og tømte den i eet Drag, kastede sig så på Ulveskindet foran Ovnens uden at lægge Hatten, tegnede med Daggertskeden på Fliserne og pustede dybt. Nogen Beretning syntes han ikke godvilligt at ville give fra sig — det var, som havde han slet ikke set de tre, som var bristefærdige af Spænding.

— Er du nu og slagen med Stumhed? råbte Fru Margrethe, da hun kom sig af sin Forbløffelse over hans sære Færd — han plejede dog at blotte sit Hoved, når han trådte for hende. — Læg Hatten, om jeg ikke skal revse dig, som da du var Pog.

Lavrids gjorde det.

— Har du været i Klosteret, eller hvor har du drevet Dagen hen?

— Jeg har ikke drevet. Jeg var i Klosteret — der kom ikke stort ud deraf. Hr. Peder kræver Nørbækskoven for sig, så og Bod for den Helligbrøde, han kalder det, at du satte Ole Drossel fast. Han vil end ikke møde dig med Vidner på Tinge. Nørbækskoven har hørt til Klosteret fra Bisp Gunnars Tid, siger han, det er din Sag at føre Vidner. Han har klaget til Bispen —

— Å den Hykler, han tænker vel, han kan true sin Sag frem ad den Vej, på Tinge kom han snart til kort, om han ej vil føre falske Vidner som ved Fårvang Mose. Og du takked ham vel, åd af hans Postej og drak ham til i spansk Vin? Loved du ham ikke, at vi skulde age Ole hjem i den røde Karm? Tvi for en Usselryg du er, jeg tænkte mindst, du havde draget Hr. Peder hid ved Øret, så barsk du tog herfra.

— Intet åd eller drak jeg i Klosteret, sadled end ikke af dér, men skifted Ord med ham for Porten, de vilde ikke lade mig ind. Jeg kunde vel trukket ham efter Øret, helst havde jeg hugget dem af ham både, så slet en Karl han er. Men jeg kom i Hu, at Sæbygård er Moders og ikke min; det kunde vel næppe sones med dit halve Eje,

om jeg havde lagt Hånd på slig Øgle — tvi ham og ikke mig.

— Ja tvi og tvi, Ord har du ingen Mangel på i Dag — red du da hjem over Skanderborg, eller hvor har Fanden haft dig i al den Tid?

— Såmænd, Fanden står vel i alt, siden du lagde dig ud med de Munke, jeg tænker vi hører mere fra ham. Ellers har jeg været på Koltorp og taget Råd hos gamle Lage Udsøn, han er en sindig Mand. Moder er jo ikke sig selv mægtig i sin Vrede —

— Nej hør, jeg er ikke Hr. Sønnen til Måde! Hvad sagde Lage så for vise Ord?

— At Nørbækskoven er din, og at han skulde skaffe dig Vidner nok, om du vilde gå Lovvejen. Men han mente som jeg, at du har gjort dumt i at lægge Jærn på en af Lægbrødrene, slig Selvtægt kan du komme til at bøde dyrt for.

— Nu — som du selv siger, bøder jeg da af mit eget. Har du mere Kærlingsnak i din Pose?

— Hør først, om det er Kærlingsnak! Jeg var ikke draget til Koltorp for den Trættes Skyld, om ikke Hr. Peder havde truet mig hårdt tilsidst. Han råbte efter mig, da jeg red derfra: »Sig Fru Margrethe, at om ikke Ole Drossel er her i Klosteret, før Sol går ned, da falder hun i det lille Band, og om hun end lå på sit Yderste, skal ingen række hende det hellige Brød.«

Hr Eggert løftede forfærdet Hænderne, også Fru Margrethe blev en Kende bleg om Kind og gik uroligt op og ned. Så slog hun ud med Hånden:

— Å, de vover det intet! Alt formeget Sølv gik af Sæbygård i deres Sæk, de lader mig vel min Salighed i Behold.

— Vær vis på, at han gør det, Moder! Hr. Peder er ingen Kærling, hvad en ellers kan sige ham på. Lad Ole fare — du har ikke Rigdom eller Glæde af, at den arme Fyr rådner op i din Kælder. Kommer Bispen med sine Svende, må du dog give ham fri. Lad ham løbe med Skrækken — han holder sig vel af vor Jord herefter.

— Det er klogt talt, sagde gamle Eggert fra Bænken. Tag Løfte af ham, at han vil blive fra Nørbækskoven, og skik ham da herfra.

Fru Margrethe lo.

— Lad høre dit Råd, Dorthea! Du har mere Mod i Brystet end de to Oldinge tilsammen — mener du og, jeg skal lade mig skræmme fra min Ret?

— I må vel råde Jer selv, svarede Dorthea og så sky til hende. Var jeg i Eders Sted, lod jeg Ole gå; han har dog ikke stor Skyld, og den Klosterstrid ender med at forgifte al Jer Glæde . . .

Fru Margrethe stampede i Fliserne.

— Men jeg lader ham ikke gå! De Munke skal få det at kende, at der er eet Mandshjærte på Sæbygård, banker det end bag en Brystdug, og ikke hvor dets Plads var. Ole skal blive i min Kælder, til han rådner, om ikke Hr. Peder køber ham fri. Han ringler med Himmerigs Nøgler, mens han mæsker sin Bug, jeg tænker hans sorte Sjæl får nok med at svare for sig selv. Men om han så kan holde mig i Skærsilden i tusinde År — hellere vil jeg brænde i Helvedes Lue, end jeg viger et Hårsbred fra det, som jeg ved er min klare Ret. Gud er selv mit Vidne, han får så dømme mig derefter.

Hun fo'r af Hallen og slog Døren i efter sig med et Brag. Fra Himlen fo'r i det samme et Glimt og et Bulder, som satte Gud Herren selv sit Segl på hendes Ord. Hr. Eggert og Lavrids havde rejst sig, de stod dér blege — Dorthea pressede Hænderne for sine Øren og vendte Ansigtet mod Væggen.

Hr. Eggert greb Lavrids' Hånd og klappede den.

— Hun mener det ikke så slemt, min Søn — hastig er hun til Sinds, og nu er hendes Hoved hedt af den lumre Luft. Jeg går nu straks og taler hende til Rette.

Men han vidste selv, at det nyttede intet — han rokede på sit hvide Hoved mens han sjokkede mod Døren, som var han hundrede År —

Luften sortnede om Tårnet, i Hallen blev det mørkt

som mod en Vinternat. Udenfor Glughullerne raslede Regnen ned som Hagl.

Lavrids havde stået og stirret ned i Fliserne; nu så han op på Dorthea. Hun sad halvt på Bordet, det gule Hår faldt frem over hendes Skulder og helt ned mod Hænderne i hendes Skød. Hendes Ansigt plejede at være så blussende friskt, nu var det blegt, og Blikket sørgmodigt, men det gjorde hende kun endnu sødere at se. Ingen kunde vel finde en yndigere Skabning at tage til sig og værge mod alt ondt — tænkte Lavrids. En varm Bølge skød gennem hans Årer, han følte sig sært til Mode, henrykt og vemodig, glad og angst — alle de små Strænge i hans Legem dirrede og gjorde ham urolig, så han kunde ikke blive på eet Sted, men begyndte at gå over Gulvet, det snurrede for ham som i en Rus, han havde en underlig Fornemmelse i sine Lemmer, som om al Tyngen var veget fra dem, og han kunde fare et Steds ud i Rummet, om han ikke holdt sig fast. Han svang sig op i den vestre Glug og sad dér længe med Hovedet ud over Murkanten — da han atter sprang ned, drev Vandet af ham. Han begyndte atter at gå, hastigere og hastigere, alt nærmere ved Bordet, hvor Dorthea sad, og hans Blik slap hende ikke. Hun mærkede det og blev urolig; nu bejler han, tænkte hun, og hvad i Verden skal jeg gøre? Hun vilde springe af Bordet og løbe ud, men det var for sent, han havde gættet hendes Tanke og stod nu, så han spærrede hende Vejen. Og nu kom det — medens Regnen rasede derude, og Lynene knitrede, og Tordenen bragede løs, bejlede Lavrids Vesteni i afbrudte Ord — ikke at Tordenen stansede ham, nej, den buldrede han over, han måtte have alt sagt, nu han var kommet på Gled — det var en Strøm, som sprængte alle Sluser:

— Dorthea — kæreste lille Legesøster — ved du, at jeg har dig kær? Nej du kan ikke vide, hvor kær jeg har dig — har haft dig kær i mange År, Dorthea . . . jeg kan intet med de fagre Ord, jeg er dum, siger de, dorsk og dum — ja jeg er intet, hvad har jeg kunnet sige dig?

Du ringeagter mig vel og — men alt hvad jeg er, det er dit, du skal vide det. Jeg vil have dig, Dorthea — jeg må — om du havde givet Erik Fasti dit Ja i Urtegården i Nat, jeg havde dræbt ham, jeg havde alt Kniven i min Hånd — jeg lurede, ja — det er ikke smukt, jeg giver det alt Fanden — Moder og hendes Kanniker — ja forstår du mig, at du er den eneste? At jeg kunde springe i Havet, om du var dér. Død og Helvede, om en vil tage dig fra mig, jeg splitter ham ad med mine Hænder — du må blive min, Dorthea, hører du — min, min, min — ja se ikke så skræmt på mig, lille Due, jeg mener intet ondt — om du intet vil eje mig, da går jeg herfra, og du skal aldrig se mig mere. Men du skal . . . nej du skal intet, men jeg beder dig så mindeligt, Dorthea, jeg ved intet, hvad jeg siger og gør — og hvad skal jeg sige? Det vilde vel være for stor en Lykke at tænke på — ak min Gud!

Midt i denne Hagl af Ord havde et Tordenskrald rystet Murene, han havde hævet Stemmen til et Brøl, siden sank den med det hendøende Bulder, det sidste lød mest som en Bøn fra et fortvivlet Barn. Da han tav, mumlede Tordenen endnu gennem Regnpladsket, det lød som et Ekko fra hans Røst.

Dorthea stod skælvende og betaget — hans Lidenskab havde nær revet hende med, om hun gjorde som hun helst vilde nu, da kastede hun sig om hans Hals og lagde sit Hoved mod hans Bryst; men hun mindedes Fru Margrethes Råd: »Vis ham ikke af, sæt ham et Vilkår; vi har ham i Sandhed kær og vil hans Vel.« Hun måtte ikke give ham sit Ja som en Hynde at sove på, hun vilde sætte ham det som et Mål, at han kunde anspænde alle sine Kræfter for at nå det. Men hvad skulde hun sige? Hun vilde ikke jage ham i Fejden, ikke drive ham af hans Hjem.

— Nej, nej, Lavrids, ikke så — hvad er det, jeg skal svare paa? Du siger, du har mig kær, mange har sagt mig det, ingen har overbevist mig derom uden een, og ham kunde jeg ikke have Elskov til. Men hvem er

du, at jeg skulde have dig kær? Jeg kender dig ikke, Ord siger mig intet, Dåd har du ikke øvet. Den Mand, jeg skulde kalde Husbond — jeg kunde gå under med ham, men jeg måtte dog leve med ham først. Jeg måtte vide, hvad hans Elskov var værd, om den hæved mig op eller trak mig ned, om den bar mig eller trykked mig til Jorden — fatter du ikke det? En Jomfru giver sig selv, sit hele Liv, den Mand, som tager hende, og som skal værge hende, kan vel blive hendes værste Fjende, og da har hun intet Værn imod ham. Vis mig, hvem du er — den Mand, jeg skal have kær, ham ser jeg i Drømme. End har jeg ikke mødt ham — kan hænde det er dig. Jeg vil tro, at du er Mand — vis mig det i Gerning, og jeg skal være din.

— Dortehea — sig mig det, hvad vil du, at jeg skal gøre? Kræv af mig, hvad du vil, og jeg skal gøre det eller dø.

Det er just det, at jeg kræver intet. En Hund kan jeg sende i Døden, en Hund kan jeg sige til: Gør det, lad af med det! Den Mand, jeg skulde give mig til, måtte selv vide hvad han vilde. Jeg ved ikke, om du er den Mand — jeg kan ikke give dig andet Svar.

Hans Vrede brød løs:

— Å, dette har Moder sat i dig! Å jeg kender hendes List, hun skulde vel bruge dig som en Stang under en Sten, at hun kunde få mig væltet over de Tvilum Kaniker og få sin Hævnsyge mættet. Er du ikke så klarhovedet, at du ser, hvor det bærer hen? Siden hun tabte den Trætte om Fårvang Mose, har hun ikke haft Hvile for sit Nag. Hun tåler ikke Uret, hun kender ikke til Måde, hun vil hvirvle os alle hen i en Storm og lægge os øde. Men jeg vil ikke — skønner du ikke, at en Mands Styrke kan og vise sig deri, at han holder igen? Er du og så hadefuld, at du kan glæde dig over en stakels Skælm, som stjal vort Vildt på sin Herres Bud, og nu skal han ikke se Sol eller Måne derfor?

Vist ikke, jeg fatter din Moders Had, jeg fatter og din Klogskab og Mildhed. Sæt da din Moder Stolen for

Døren, sig hende, at du tåler ikke det Klosterkævl længer — giv Fangen fri, tag Nøglerne fra din Moder og gør dig til Herre på Borgen selv, da vil jeg tro, at du er en Mand!

Hans Øjne gled bort fra hendes, han gik mod Gluggen og så ud.

— Om du kendte Moder, vilde du ikke kræve det af mig.

— Frygter du hende?

— Kan hænde frygter jeg hende. Jeg har al min Tid været hende underdanig, om jeg satte mig så grovelig op imod hende, da vilde hun forbande mig og jage mig herfra. Jeg har Gården her meget kær.

— Kærere end mig?

— Jeg ved det ikke — det er vel eet. Om jeg skiltes fra Moder i Vrede, kunde jeg ikke leve. Dette kan jeg ikke gøre for dig.

— Da er du ingen Mand.

— Kan hænde, jeg ikke er det.

Han vendte sig pludselig imod hende med fortrukket Ansigt:

— Men kom i Hu, at tager du en anden Mand, da dræber jeg ham!

Så fo'r han ud — Dorthea sank ned på Bænken og så fortabt frem for sig — havde hun nu stødt ham fra sig for bestandig? Hun vilde ikke tro det — å nej, hun var alt i Verden for ham — som Moderen og Gården var det — selve hans Liv. Kunde hun begære mere? Han vilde vel mande sig op — o, hun var alt hans i sit Hjærte, hun skulde ikke kræve for tung en Dåd for at give ham sit Ja . . .

Skyggerne veg fra hendes Sind, som Mørket af Hallen. Vejret var ovre. Støvet dansede atter i Solstriben, en Svale havde forvildet sig ind under Bjælkeloftet, længe havde den flakset forvildet rundt, nu kvidrede den muntært op og fløj ud mod Solen — Dorthea tog det som et Varsel —

Hovslag drønedes over Broen — hun rejste sig og så

ud. Det var Lavrids, som sprængte mod Skoven — alene, han vilde vel ride Harmen af sig. Den duggede Eng glitrede i Solen som et Smykke, Fuglene sang op —

Men fjærnt ude glimtede det endnu fra en blåsort Mur og mumlede truende; kunde ikke også det være et Varsel, så vel som Svalens Kvidren?

Dorthea tænkte ikke derpå.

FEMTE KAPITEL.

Den blodige Sæd.

Gamle Hr. Eggert gik i Hallen og vred sine Hænder, Dorthea stod ved Glughullet og så ud i den lyse Verden, Lavrids sad bøjet over Bordet og skar i det med sin Kniv. I Hyndestolen foran den kolde Arne sad Fru Margrethe med Hånd under Kind, med vrede Øjne, hendes Fødder stampede i Ulveskindet, Fingrene trommede på Stolens Arm.

Der var kommet ridende Bud med Brev fra Bisp Ulrik Stygge i Års, at hun på Stand skulde løslade den Lægbroder af Tvilum Kloster, hvem hun urettelig havde taget i sin Vold, samt bøde hundrede lybske Gylden til de fattige hos Augustinerne — alt inden trende Solemærker fra i Dag, om hun ikke vilde falde i det lille Band og udsætte sig for det, som værre var.

— Kæreste lille Margrethe, bad Hr. Eggert — bøj nu dit stride Sind og giv dem, hvad de kræver. Det gør dig ikke arm, det ydmyger dig, ja vist, men en kan ikke altid få sin Vilje frem. Du skulde ikke have begyndt på den Strid, vi varede dig ad — nu må du bide i Æblet, ihvor besk det smager. Jo længer du står imod, des mere de plukker dig — du ved helt vel, at du kommer til at bøje dig til Slut.

— Jeg gør det ikke! sagde Fru Margrethe hårdt. Jeg har taget en Vildttyv på min Jord, jeg skulde give ham fri uden Bigt og Bod og endda hundrede Gylden dertil? Jeg måtte være galen, om jeg gjorde det — kræver de noget af mig, da lad dem komme og tage det selv. Ilde værget er Gården, men Tårnet lader de vel stå. Vi kan tage Svendene op i Våbenhallen og fylde Kælderen med Føde for mange Måneder. Lad dem komme, de skal få en varm Bekomst. Jeg tænker snart Hr. Ulrik får nok af den Spas.

Hr Eggert sagde intet mer, hvad skulde det tjene til? Han trippede videre og vred sine Hænder, han måtte vel finde Lise derved. Nu stansede han med et Suk henne hos Dorthea, og der blev så stille i Hallen, at Fru Margrethes utålmodige Trommen lød helt truende. Men nu rejste Lavrids sig og gik hen imod hende.

— Giv mig Nøglerne, Moder!

— Nøglerne — raser du Dreng? Hvad vil du med dem?

— Jeg vil løse Ole Drossel af Hullet og skikke ham til Klosteret. Du er rasende og ikke jeg, du evner ikke at styre dig selv, da må jeg råde for dig. Bøden betaler vi ikke, Ole skal sværge os til, at han vil holde sig fra Nørbæk Skov herefter. Men fri skal han gå herfra — du skal ikke vove dit Eje og kan hænde Saligheden dertil for sligt Lapperi.

— Som du taler — hvem gav dig Myndighed her?

— Jeg kræver det af dig, Moder. Du må føje mig i den Sag, siden vil du og takke mig derfor. Ej, her er jo blevet et Helved, som huserede de Tvilum Munke her i Hallen — kan du ikke give dem Fanden og glæde dig ved din skønne Gård? Giv mig Nøglen, ellers må jeg tro, at du er svagsindet som et Barn, og kalde vore Frænder hertil.

Fru Margrethe kæmpede hårdt med sig selv. Nu stod han for hende som en Mand og krævede Myndighed over hende — havde hun ikke sagt til Dorthea nys, at hun vilde glædes derved? Dog holdt det hårdt at give

Tøjlen fra sig; kan hænde virkede Truslen om Frænderne mest, hun følte vel, at hun havde begyndt på et usindigt Værk, og at ingen vilde stå med hende deri.

Så rev hun Nøglerne fra sit Bælte, kastede dem til ham og sagde mut:

— Nu, gør som du vil! Du får selv tage på din Kappe, hvad Skade der kan følge deraf. Og du fører Ole herop, før du skikker ham derfra.

Lavrids greb Nøglerne og vendte sig glad mod Glughullet, hvor Dorthea stod. Syntes han, det var noget stort, han havde gjort, ventede han Løn fra hendes Blik? Hun så ikke til ham, hun tænkte vel, at han kunde vist den Manddom noget før. Kan hænde var hendes Tanker langt fra ham — Glansen sluktes i hans Blik, Glæden var borte, han ludedede tungt, da han gik ud.

Det varede en Stund, før han kom igen; Fru Margrethe tænkte allerede, at han havde været ulydig og ladet Lægbroderen gå — hvor ønskede de ikke alle siden, at han havde gjort det!

Men han havde blot kludret med Nøglerne, som han ikke var vant til at håndtere. Nu kom han med Fangen, Kjøbmand og Jens Kid var med, de tænkte vel, at Ole kunde gøre sig balstyrig, som da de greb ham, endskønt Hænderne var snøret bag hans Ryg, og de havde lagt et Reb om hans Ankler, så han kun kunde gå i korte Skridt. Han så ud til alle Hænde med sit filtrede Hår og Skæg og vildt luende Øjne, som han vendte og vred, nu da han kom ud i Lyset fra det lange Mørke. Fru Margrethe havde vendt Hyndestolen ind mod Hallen, hun sad dér som i et Dommersæde; men da de førte Fangen frem for hende, holdt hun Hånden for Næsen og vinkede heftigt, at de skulde tage ham ud i Trækken mellem Glughullerne; thi han havde ligget længe i sit eget Skarn og stank deraf.

Så stod han da dér og knejste med det lange Hår bølgende for det friske Vindpust — Luften syntes at gøre ham godt; han rettede sig og fik Værdighed over sig,

som det sømmede sig en Kirkens Mand, var han end af de ringeste. Han hævdede trodsigt sit Hoved, hans Blik brændte ildevarslende på Fru Margrethe — mod sin Vilje følte hun Ærefrygt for ham. Han kunde godt været en Biskop, som holdt sig rank i sin Fornedrelse — hans Øjne havde profetisk Lys. Fru Margrethes blev mindre og alt mere stikkende, omsider måtte hun tage dem til sig. Vreden steg i hende og truede med at tage Magten fra hende.

— Nu, sagde hun heftigt — er du kommet på andre Tanker i dit Fængsel og vil lade vore Dyr med Fred?

— Jeg har intet at svare Jer, så længe jeg er bunden. Mine Bånd råber til Himlen, det bliver og hørt.

— Trodser du mig endnu? Glemmer du, at du er i min Magt? Om du farer fort i dit ugudelige Hovmod, skal du blive sat i Hullet igen, men du skal smage den gloende Jomfru*) først.

Ole lo.

— Mener I, jeg er så dum? I vover ikke at tortere mig, I vover intet uden at lade mig gå. Jeg ved helt vel, at I har haft Bud fra Hr. Ulrik i Års. Gør hvad I vil, af mig får I intet Ord mere, før I har løst mine Bånd.

Hun overfusede ham med Skældsord, hun piskede ham med Spot, hun truede ham med Bål og Brand. Han svarede intet dertil, bed kun Læberne trodsigt sammen og tog ikke sit flammende Blik fra hende. Hun vred sig derunder, den kolde Rædsel greb om hendes Hjærte, men det gjorde hende kun end mere rasende, at denne usle Tyv skulde have slig Magt over hende selv i sine Bånd, endda han hverken var salvet eller kronraget. Hun fo'r frem imod ham, greb ham i Skægget og ruskede ham og skreg:

— Å du jammerlige Synder, jeg vilde givet dig fri, om du bigtede og svor mig Bedring, men nu skal du ret ingen Frihed få uden Døden, jeg skal lade dig klynge op i

*) Den ophedede Tommelskrue.

Borggården som en Tyv, kald da på Hr. Ulrik, om han kom med hundrede Svende, kan han ikke hjælpe dig, dingler du først som et Ådsel, og Ravnene har hakket dine Øjne ud.

Fangen stod rolig, men Hr. Eggert kastede sig forfærdet imellem og skød hende tilbage.

— Lad det dog nu fare, Margrethelil, hvad godt vinder du ved at håne og true?

Og Lavrids, som imens havde overskåret Fangens Bånd, sagde dæmpet til hende:

— Skik dig Moder, end ikke en Kvinde har Ære af at slå en bunden Mand.

Men Fru Margrethe skød dem begge til Side og sagde heftigt:

— Pas Jert eget, dette er min Sag, de som æder af mit Brød, skal tie, når jeg taler i min Hal. Svar mig nu, du fejge Nattetyv! Du har forbrudt dit Liv, men om jeg lader dig løbe, vil du da holde dig fra min Jord?

— Skoven er Klosterets, svarede Ole stolt, jeg tror Provstens Ord frem for Eders. Så er og alt levende Kirken underlagt, en skal tjene Gud mere end Menne-sker. Om Hr. Peder bød mig dræbe Jer i Eders Seng, da vilde jeg visselig gøre efter hans Bud.

Fru Margrethe drejede sig på Hælen med udbredte Arme, som vilde hun tage dem alle til Vidne på hans Ord.

— Hører I, hvor han trodser mig? Hørte I, at han truede mig på mit Liv? Og slig lovløs Oprører skulde jeg lade gå fri herfra? Bind ham og før ham i Hullet; han er ingen kronraget, han er en Tjener som en af mine, han er grebet som en Tyv på mit Gods, og jeg kan handle med ham, som jeg vil.

— Margrethe Stigsdatter, råbte Ole med høj Røst — sæt dig ikke op mod det Hellige! Jeg er Guds Tjener, ihvor ringe jeg er, og Kirken taler af min Mund. Lad af fra din gerrige Gridskhed, at du ikke under Guds Præster Føden! Glæd dig hellere over, at du kan mætte de fromme Brødre, må de end tage, hvad du burde gi-

vet dem af et åbent Hjærte. Slut Fred med de Hellige, at din Sjæl kan få Fred, når den går herfra!

Fru Margrethe lo skingrende.

— Nej hør! Nu prædiker Tyven for den ærlige, Skørlevneren vil råde for Guds Port! Forman heller Hr. Peder fra mig, at han kommer den hellige Ivos Regel i Hu, hvor mener du, at hans Sjæl går hen, når den farer af hans revnede Bug?

— Å du Fortabelsens Barn, skreg han, visselig skal Forbandelsen komme over dig og dine Børn, om du ikke omvender dig og går i dig selv! Det siger jeg dig —

Nu sprang Lavrids frem og holdt ham for hans Mund. — Er du rent rasende, at du vil bringe Blodskyld over os alle? Ti og pak dig herfra, det fortæste du kan.

Han søgte at skyde ham mod Døren; men Ole gjorde sig fri med et Ryk og hævdede truende sin Hånd.

— Margrethe Stigsdatter, jeg har ikke Magt til at forbande dig, men jeg skal sige Hr. Peder, hvad du har gjort imod mig, og hvad du har talt bespotteligt imod ham og imod Gud i hans Person. Visselig skal Bandstrålen ramme dig, om du ikke gør Bod, jeg ser alt Ildtakken over dit Hoved, strø hellere Aske derpå, det kan let vorde for sent!

Fru Margrethe stampede i Fliserne.

— Grib ham og før ham herfra! Hans Mund har dømt ham, før Sol går ned, skal han dingle under Galge og Gren.

— Moder, råbte Lavrids, kom til dig selv! Jeg sætter min Ære på, at han skal gå frank herfra. Farbroder Eggert, luk Døren op — Købmand, kom hid. Om du vover at lægge Hånd på ham, Jens, da jager jeg dig brødløs herfra.

Fru Margrethe stod bøjet fremover, med Hænderne presset mod sit Bryst. Hendes Øjne ulmede rødt, hun snappede efter Vejret — hun så, at hun var ene mod dem alle. Da sprang hun mod Vægghylden, greb Madkniven, Hr. Eggert havde hængende dér, og styrtede frem imod Lægbroderen. Før nogen kunde hindre det,

havde hun hugget ham med Skarpen over det venstre Øre, så at det hang i en blodig Las.

Hr. Eggert sank om på Bænken med et Forfærdelsens Råb, Lavrids og Kjøbmand fo'r frem mod den ulykkelige og puffede ham mod Døren. Dér vendte han sig og vilde udstøde en Forbandelse til Afsked. Men Lavrids lagde sin Hånd på hans Mund og hviskede truende:

— Nu tier du, eller ved den levende Gud, jeg hænger dig op selv! Du voldte det alt selv ved dine ugudelige Ord.

De skød ham ud, Døren faldt til efter ham. Fru Margrethe stod midt på Gulvet og stirrede — Kniven var faldet af hendes Hånd. Hen imod Døren drog en Stribe af små røde Pletter sig over de grå Fliser, det var Blod-dryppene fra Øret, dem stirrede hun på, og de blev levende for hendes Øjne, kom kravlende henimod hende som en Rad af små Mariehøner, der vidnede imod hende, at hun havde udgydt uskyldigt Blod —

Hun stod der endnu, da Lavrids vendte tilbage. Han så smerteligt på hende og sagde tungt:

— Ak Moder, dér handlede du ilde; hvad Ulykke vil vi høste af den blodige Sæd?

Fru Margrethe kom til Besindelse ved hans Ord; hun sparkede hånligt til Kniven og sagde hårdt:

— Er du ræd, da skal jeg give dig Penge, så du kan fly herfra.

— Nej Moder, sagde han og greb hendes Hånd — din Sag er nu også min. Men jeg gav gerne År af mit Liv til, at dette ikke var sket.

Han vendte sig og så efter Dorteia — havde hun ej heller nu et Smil til ham? Han så hende intet Steds, og dog vidste han, at hun kunde ikke være gået herfra. Først, da han gik frem i Hallen, fandt han hende mellem Bordenden og Væggen; dér lå hun henstrakt på Fli-serne uden Bevidsthed . . .

SJETTE KAPITEL. For Kirkens Port.

Ude var Sommeren atter frisk og strålende, men i Hallen lurede den lumre Luft, og denne Gang var der intet Håb om, at Skybruddet vilde bringe Lindring, enhver følte det med sig selv, at nu måtte Lynet slå ned, så grov en Krænkelse kunde den Tvilum Provst ikke tåle — hvad vilde han gribe til for at hævde Klosterets Ære? Dagene gik, uden at han lod høre fra sig. Faren følte alt større, denne ufattelige Tavshed var mere truende end noget andet.

Hr. Eggert tryglede og bad:

— Lille Margrethe, bøj dig og gør Bod, lad mig ride til Klosteret for dig og købe dig Sone. Fjerdeparten i Sæbygaard er min, ved du, jeg giver dig den — ja, det er jo alt dit, jeg har aldrig krævet noget for mig uden Brødet; vi er dig jo alle til Vilje, drag nu ikke Ulykken over os til Tak. Byd dem to Hundrede Gylden og Nørbækskoven, da vil de give sig tilfreds — er ikke Glæden dig så meget værd? Se til Dorthea, hvor bleg hun er og hænger med Hovedet som en Rose efter Nattefrosten, Lavrids bliver alt mørkere, han drager af Gårde en Dag — vil du leve helt glædeløst og gå barnløs i din Grav? Jesu Krist, her falder jo et rugendes Mørke af den Ufred, som lukkede alt Graven sig om os, og den evige Nat var nær, en tør knapt drage Ånde —

— I er lige svaghovede alle, sagde Fru Margrethe vredt, men tog sig dog selv til Struben, som holdt hun på at kvæles. Lad mig i Fred med din Pylren og Klynken, kan jeg ændre, hvad sket er? Om jeg bød Prioren to Hundrede, kræved han fire og otte, gav jeg ham Nørbækskoven i Dag, lagde han sin Hånd på Rævebakkerne i Morgen og tog Vesterris inden Høst. De Rovfisk snapper efter alt mit Eje — skønner du ikke, at de tog hele Hånden, om jeg rakte dem en Finger? Men jeg gør det intet, jeg giver dem i Evighed ingen Styver uden Tienden, som kommer dem til. Hårdt mod

hårdt, det var stedse de Munk'ers Sæd. Drag til dit Søskendebarn på Østergård, om du er ræd, han er og kær af Fred, ret en Vesteni af Sind og Skind.

— Kan hænde kunde vi bytte med Eggert på Østergård, vedblev den gamle ufortrødent. Han er en gudhengiven Gamling og vilde enes skønt med Brødrene i Tvilum, i Vellev er intet Kloster, dér kunde vi leve med Fred.

Fru Margrethe svarede ham ikke, men gik af Hallen. Døren faldt i efter hende med et Brag, men sprang på Klem igen, den var slap i Hængsler og Lås, slig havde hun hugget med den i denne Skrækkens Tid. I Borgestuen dovnede Ilsebil over Væven, i Køgerset havde Pernille sløset med Karrene — hun skurede dem begge med grove Ord, så de skinnede af Krænkelse. Ude i Borggården kom hun over Lavrids og Kjøbmand, som brødes og lo.

— Ret så, hånede hun, det er ret en Glædens Tid, skabt til Leg for Mænd. Et Held for de Ransmænd i Tvilum, at I kan bruge Kræfterne på hinanden.

Videre gik hun til Staldene, hvor ingen var, i Engene, hvor Svendene og legede med Høet, de skulde stakke, hun skeldte og smeldte og havde endda Forråd nok til de arme Svinehyrder i Hestehaven, de blæste på Pilefløjter i deres Ørkesløshed, det var hende ej heller tilpas. Hvor hun fo'r frem, stilnede Munterheden af, Glæden døde i hendes Spor; her blev snart ikke værendes, mumlede Svendene og satte onde Øjne på hendes Ryg — kunde de for, at Fanden var fare i hende? Hun kunde holdt sig fra de Hellige, nu havde vel Hr. Peder læst over hende, det kendtes på hende, at hun var forgjort.

I Urtegården sad Dorteia Ulfeldt på Græsbenken og pillede et Blomster fra hinanden. Hun havde ligget et Døgn efter den Rystelse, hun havde fået, end var hun meget bleg, og Øjnene havde mistet deres Glans. Fru Margrethe plejede at tale mildere til hende end til nogen anden, både fandt hun Behag i hende og agtede hende

for hendes store Rigdom. Men i Dag var hun kommen i Gang med at skælde og kunde ikke stanse, det var som et Bjærgekred.

— Sidder du og dér med Hænderne i Skødet og hænger sørgmodeligt med Næbbet? Ind til Væven med dig, Dovenskab giver Dunster om Hjærtet, Arbejdet gør karsk. Nu rap dig — for Gud, en kan gå Dagen hen og have fuldt op med at holde Driverter til deres Ger-ning.

Men her kom hun til den rette; Dorthea rørte ikke på sig, så blot uvilligt op og sagde koldt:

— Er jeg ikke Moster tilpas, da drager jeg og helst herfra. Her er idel Ufred og Uhygge i den skønne Som-mertid, jeg er længst træt deraf.

Fru Margrethe slog Hænderne sammen:

— Ja, forlad du mig nu og i denne Våde! Vil du vredes på mig for et hastigt Ord, når du dog ved, hvor ilde jeg er stedt? Gud ved, jeg har det ikke for lysteligt, hvor mener du alt gik, om jeg ikke havde et Øje på hver Finger? Folkene kappes i at dovne, Hr. Eg-gert frygter de intet, og Lavrids er mig til ingen Hjælp — hvor blev det med dig og Lavrids, har han bejlet til dig?

— Han har så.

— Du viste ham dog ikke af?

— Jeg gjorde, som I bød mig, nu angrer jeg derpå. Jeg skulde frit givet ham mit Ja, da kunde vi draget langt herfra og levet lykkeligt. Glæden trives ikke hos Jer, Moster; det kommer mig for, at I har selv lukket Munden på Lavrids og taget Kraften af ham, så hidsig i er på at råde i alt. Han bliver aldrig Mand, før han kommer herfra. I det sidste er her ikke værendes — vi lever som under en Klokke og får hverken Lys eller Luft, dyrt har I alt betalt de stakkels Fugle, Munkene stjal fra Jer — heller kunde I givet dem Jert halve Eje, nu tager de Jert hele Liv. Ser I ikke, at Skyggen fra Tvilum Kloster hviler som en Forbandelse på os alle, som havde Gud Herren alt dømt os? Om I farer så

fort, da skikker jeg Henning Bud, at han tager mig herfra. Min Ungdom er for god til at kastes hen for Eders Had.

Fru Margrethe havde hørt uventet sagtmodigt på hende; nu satte hun sig ved hendes Side, tog hendes Hånd mellem sine og klappede den.

— Så fos du er i Dag, Dorthealil! Nu, jeg har og godt af at høre et Sandhedens Ord. Vi to vil ikke strides; det er min faste Tro, at du engang skal blive Lavrids en god Hustru på Sæbygård, og at jeg end skal komme til at vugge Eders Børn på mit Fang.

Derpå sank hun hen i dybe Tanker, og ihvor længe det end varede, vovede Dorthea ikke at rive hende ud deraf, ej heller trak hun sin Hånd til sig. Omsider så Fru Margrethe op, nu var hendes Ansigt roligt og klart, en urokkelig Vilje lyste af hendes Blik.

— Der var Sandhed i det, du sagde, Dorthea. Jeg har nu gjort op med mig selv og skal sige dig, hvad jeg tænker. Jeg har et hastigt Sind, Blodet går hedt i mine Årer, kan hænde var Lavrids blevet raskere Svend, om jeg havde været mindre rådelysten selv. Du får gøre det godt, om han bliver din. Hvad angår de Munke i Tvilum, da har jeg båret mig dumt ad; jeg burde betænkt, at de Ræve hænger sammen over den hele Jord, ingen Ret gælder imod dem. Men nu er Loddet kastet, det er for sent at vende om. Gik jeg den Bodsgang til Tvilum, da vilde de sælge mig Forladelsen dyrt, og havde de først Tag i mig, kunde let for meget af mit Gods komme til at hænge ved deres Fingre. Kom i Hu, at Sæbygård er og Lavrids' Arv, du vil vel ikke, at han skal stå jordløs med dig for Alteret? Bedst om Ole Drossel var blevet i min Kælder, da havde jeg haft en Klemme på Hr. Peder og kunde handlet med ham. Nu slipper jeg billigst ved at vente, jeg skønner den Sag bedre end du.

Dorthea rørtes over den uvante Fortrolighed, her vi-stes hende. Hun gav Fru Margrethes Hånd et Tryk og sagde mildt:

— Ja vist, I skønner det bedre end jeg. Det var og aldrig min Hensigt at vise Jer til Rette.

— Vel, at jeg fik talt med dig, Dorthéalil, du er Solen i mit Hus. Mit gale Sind har været ved at gå løbsk med mig. Nu vil vi glemme de Skalke i Tvilum og glædes påny. Hvad om vi gjorde et Gæstebud engang? Mine gode Duge samler Møl, Stadsklæderne krølles i Kisten. Du har vel en vraget Bejler på hver Gård her omkring — hvad om vi mønstrede dem på et Brædt?

Dorthea måtte smile, så tungt hendes Sind var. Fru Margrethe klapped hendes Kind og lo:

— Ret så, Barnlille, du kan dog rødme end! Tak have du, at du jog mine mørke Tanker på Flugt. Ej, hvad rager de Munke os? Jeg er og en Munk, og det af en Æt, som har Magt. De vover intet at røre mig, ellers havde vi og hørt fra dem forlængst.

— Det var vel barnagtigt af mig, Moster — men jeg har drømt onde Drømme i Nat, og det kommer mig for, som en Fare truer. Det er som forgangen i Tordenluften, da en bad til, at det måtte bryde løs, fast om så Lynet skulde ramme en selv.

— Du har Ret, jeg føler det og så; en bliver krank om Hjærtet af at vente, vi vil gøre en Ende derpå. Vi har levet helt ugudeligt hen, siden den Trætte kom på; i Overmorgen er det Søndag, da vil vi age til Tvilum Kirke og høre en Messe. Hr. Peder vil da tordne en Kende for mig, jeg vil byde ham et Fløjlsklæde til Jomfru Marias Alter og et Fad Pryssinger til Klosterets Brug, da vil vi vorde skønt forliget.

Dorthea tvivlede derpå; da gamle Eggert hørte om Planen, rystede han på sit Hoved og rådede fra.

— Hr. Peder har tyve Svende uden Lægbrødrene, sagde han. — Han kan komme mandsstærk over os, når vi drager derfra, og er du først i hans Vold, da kan du komme til at købe din Frihed dyrt.

Men Lavrids sagde barsk:

— Ej, de er vel ikke Stimænd heller, og vi er ikke værgeløse. Moder og Dorthea skal age med dig i den

røde Karm, jeg rider med Svendene derom. Lad dem da falde os an, om de tør.

Nu smilede Dorthea til ham, men han så det ikke. Han stirrede vildt frem for sig, som så han en Dræbning for sit Blik; gysende tænkte hun på, hvor han lignede Moderen nu. Kan hænde vågnede han tidsnok og kun til Ulykke for dem alle . . .

Da Søndag Morgen kom, iførte Fru Margrethe sig sin sorte Fløjskjortel som til en stor Højtid, en Nål med Munkenes Våben i Granater og Guld stak hun i sin Brystdug, en svær Guldkæde med et Kors ved hængte hun tre Gange om sin Hals. Det var med velberåd Hu, hun rustede sig så; de gode Kanniker skulde have for Øje, at hun var en højbåren Frue af en rig og mægtig Æt, det kunde give dem noget at tænke på. Så steg hun med Dorthea i den gamle Karm, brøstfædig var den, men tog sig dog helt statelig ud med den broncefarvede Himmel over de gyldne Søjler, de røde Spærlagen af Leydenerklæde viftede for Sommervinden, fire Skimler dansede foran, hendes Fader Stig havde opdrættet dem på Nørgård og skikket dem som Gave fra Salling, da Lavrids blev værgagtig.

Jens Kid var Køresvend, Hr. Eggert red på venstre Side, han var helt munter i Dag og skulde så vist ikke krybe i Karmen til Kvinderne. Til højre red Lavrids, derefter kom Kjøbmand med Svendene, syv i Tallet. De var alle oprømte, det var længe siden, de havde haft Stadsen ude, og de lovede sig bedre Tider af Fru Margrethes gode Lune.

Selv sad hun ved Dortheas Side og spøjte over, at de fo'r i sligt Optog, som om de skulde til Bryllupsfest. Men eftersom Vejen led, blev hun alt mere stille, Skygger gled over hendes Ansigt, hun sank hen i Bøn; thi det kunde hun sige sig selv, at Hr. Peder vilde sætte hendes Tålmod hårdt på Prøve, og at hun kunde få al sin Selvtugt behov.

Da de kom til Krattet mellem Tvillum Banker, greb Dorthea hende hårdt i Armen og gav et lille Skrig fra

sig; hun havde set et ombundet Hoved mellem Buskene og et Par onde Øjne, det var Ole Drossel. Han havde vel været ude for at spejde, thi han forsvandt straks igen, og snart efter så de ham løbe foran på Vejen.

— Hvad var det? spurgte Fru Margrethe utålmodigt; hun havde siddet med lukkede Øjne og intet set.

— Ak, det var den arme Lægbroder, I sårede så stygt.

— Ti! svarede Fru Margrethe vredt. Behøver du derfor at knibe mig gul og blå? Hvi vil du vække de onde Tanker i mig? Lad os nu samle vort Sind, vi drager ikke hid for at harmes over Munkene, men for at takkes Gud.

Da de agede frem på den åbne Plads ved Klosterkirken, stod der fuldt af Bønder, de trykkede sig sky til Side og blottede Hovederne. Der blev en Hvisken og Tisken, det var let at se, at Herskabet ikke havde været ventendes, og at alle tænkte, noget mærkeligt nu vilde ske. Ikke langt fra Kirkeporten stod gamle Knud Hase, Lage Jensen Udsøn og Ivar Bryske fra Kattebjerg — som det siden viste sig, havde de samlet sig her for efter Messen at begære Provsten i Tale og søge at mægle mellem Klosteret og Sæbygård. De hilste høvisk på Fru Margrethe, men deres Ansigter var højtidelige, og de gik ikke hen til Karmen, som Skik var; de vilde vel holde deres Værdighed som Mæglere uden Skår.

Fru Margrethe var sunket tilbage på VognhynDET, hun følte vel, at noget var i Gære imod hende, og blegnede derved. Dortha trykkede sig skræmt ind til hende, Rytterne sluttede op på begge Sider af Karmen og holdt dér som en Mur, med Lavrids og Hr. Eggert foran.

Nu rystede Fru Margrethe endelig Uhyggen af sig og rejste sig for at stige ud; Købmand trak Spærlagenet tilbage med sin venstre Hånd, medens han halvt knælende strakte den højre frem, for at hun skulde bruge den som Trin for sin Fod.

Men hun kom ikke så langt. I det samme smækkedes

Kirkeporten op på vid Gab — og dér stod Provsten Hr. Peder Philip, en Kæmpeskikkelse i Augustinerordenens sorte Kutte, han knejste, så Hovedet lå helt tilbage på den hvide Hættekrave; med den høje Skaldepande og Næsen, der ragede i en uhyre Krumning ud fra det rødthlussende Ansigt, var han ikke ulig en kalkunsk Hane, der puster sig op til en Dyst. Han gjorde Korsets Tegn til Højre og Venstre mod den forsamlede Menighed, men ikke mod Fru Margrethe. Langsomt skred han frem imod Karmen og blev stående et Stykke derfra med korslagte Arme. Bag ham kom Klosterets Kanniker og Kordrengene, Lægbrødrene til sidst. Mellem dem var Ole Drossel med det indbundne Hoved, på et Vink fra Provst Peder trådte han nu frem foran de andre. Og Hr. Peder oplod sin Røst:

— Margrethe Stigsdatter, se denne vor Lægbroder, hvem du så skammeligt har mishandlet, medens du forhånede mig og vort hellige Broderskab. Du kommer agende hid i al din Pragt — mener du, at du kan skræmme os dermed, så at vi falder dig til Fode? Eller kommer du med ydmygt Sind for at gøre Bod for din Synd?

Fru Margrethe var blevet stående med Foden fremstrakt — hun så paa Munkenes hoverende Miner, på Bønderne, som nysgerrigt trængte sig nærmere, og hvis Ansigter lyste af Skadefryd. Vreden og Trodsen steg i hende — hun havde været forberedt på at gøre sømmelig Afbigt og købe sig Fred med en rimelig Sum, men hun havde ikke ventet at blive således beskæmmet midt for Egnens Bønder og flere af dens gode Mænd. Ydmygelsen gjorde hende rasende, hun glemte alle gode Forsætter og sagde hovmodigt:

— Hvad taler du om Bod? Hellere skulde du bigte, siden du byder dine Tjenere at stjæle på min Jord. Jeg har grebet en Tyv og lod ham løbe med en ringe Straf, enddog jeg havde Ret til hans Hals; du skulde hellere takke mig derfor.

— Margrethe Stigsdatter, råbte Provsten og hævede højtideligt Hænderne imod hende — om du kommer hid

med sligt ubodfærdigt Sind, da vend om og ag til din Gård. Visselig skal du ikke betræde Guds hellige Hus eller æde af hans Legem, før du har sonet ydmygt, hvad du har syndet mod hans Tjenere. Biskoppen i Års har her opskrevet for dig, hvad han kræver af dig til Bod.

Han rakte hende et sammenrullet Pergament, hun tog det og kastede det for hans Fod uden at kaste et Blik deri.

— Du er en Træls Søn, skreg hun forbitret, det sømmer sig lidet for en god Mands Datter at forhandle med en ufri Mand. Jeg skal føre Klage over dig hos Hr. Ulrik, han er af ædelt Blod som jeg, vi taler os vel til Rette. Da skal du få at høre, at Tyv er Tyv, dølger han sig end i en Kutte, og ikke skal en Hæler som du formene mig Adgang til Guds Hus.

Gamle Lage Udsøn råbte hende fra Kirkemuren:

— Var din Mund, Margrethe! Her bliver du dog den lille og kan lige så gerne bøje dig først som sidst.

Men Fru Margrethe truede ad Munkene og fo'r fort: — Å, I Ædere og Drankere, som synder daglig mod Guds Bud og giver den hellige Ivo Fanden, I tigger til de arme og stjæler selv Gaverne, eders Tarme står spændte af Tyvekoster, Eders Ansigter blusser af Vin. Tvi Jer, I mæskede Svin, at I vanhelliger Guds Navn på Søgn og Helg. Tal ikke til mig om Anger og Bod, Eders Kroppe vidner imod Jer, at Eders Sjæle er i Jert Kød, Eders Gud er i Eders Bug, tvi Eder, I skinhellige Skørlevnere, jeg spytter ad Eder, det er min Bod, I er Fandens Tjenere og ikke Guds, I er end ikke ærlige Mænd, Skam få I, at I har vovet at smæde en Kvinde af ældgammelt Blod.

En Dødsstilhed lagde sig over Mængden — alle stirrede mod Provst Peder, han havde lagt Hovedet end længere tilbage og lukket Øjnenes Låg, Blodet kom og gik i hans Ansigt, nu var det kridende hvidt, den lange Næse lyste blåligt deri — ligned han ikke nu mere end nogen Sinde en Kalkun? Ingen tænkte derpå, der var

ikke Skæmt i noget Sind, alle holdt Vejret og lyttede, sikre på at det værste vilde hælde.

Og nu kom det — nu åbnede Hr. Peder sine Øjne, hævde sine Hænder og udtalte de frygtelige Ord:

— Margrethe Stigsdatter, efterdi du har spottet det Hellige lægger jeg Kirkens Anathema på dit forhærdede Hoved. Forbandet skal du være i dit Hus og på din Ager, ved dit Bord og i din Seng! Søvnene blive dig ikke til Lise, Æden og Drikken vorde Gift i din Mund! Forbandet være du fra Finger til Finger, fra Isse til Sål! Gud slå dig med Hunger og Armod, med Frost og Hede, med Feber og Pest! Gud slukke dine Øjnes Lys, Gud tære dine Bens Kraft! Gud lade Jorden åbne sig under dig og dens Afgrund opsluge dig, at du må brænde i Helved til evig Tid — Amen, Amen!

— Amen, lød det som et Ekko fra Munkene bag ham. Amen, skreg og en doven Bonde, som hadede Fru Margrethe for en gammel Trættes Skyld. Munkene vendte sig og gik mod Kirken, Mængden veg sky tilbage, så der blev et stort Rum om Karmen og Rytterne. Alt Blodet var veget fra Fru Margrethes Kinder, nu vendte det tilbage, hun huggede Hånd i Hånd og råbte mod Lavrids og Rytterne:

— Hug ind på de Niddinger, grib dem! Lavrids, tier du til, at din Moder bliver smædet for alles Øren? Eggert, Kjøbmand, har jeg end ikke een tro Svend, som vil værge min Ære? Å, I Usselrygge —

Men Rytterne holdt som en Mur, ikke en Hånd rørte sig, Lavrids talte ikke et Ord. Henne fra Kirkemuren råbte Lave Udsøn:

— Du voldte det selv, Margrethe, med dine usindige Ord. Nu er du frænde- og venneløs, indtil du har bøjet dit stride Sind.

Da sank Fru Margrethe tilbage på Vognhyndet med lukkede Øjne, Dorthea sad alt afmægtig ved hendes Side. Hr. Eggert sporede sin Hest frem og drog de Spærlagen for med rystende Hånd. Lavrids råbte op til Køresvenden:

— Hvad nøler du efter, du Drog? Vend Hestene og lad stå hjem efter det forreste, du kan!

Da kom Jens Kid til Besindelse og piskede på Hestene, så de stejlede og trak til. Karmen rullede knirkende og slingrende derfra. Lavrids red på dens højre Side, Hr. Eggert på dens venstre. Efter fulgte Købmand med Svendene. Men to og to blev de tilbage; da Karmen buldrede over Sæbygårds Bro, var dens Følge kun tre Mand; Fru Margrethes Svoger og hendes Søn og Købmand, den tro Svend, som hellere vilde dø end forlade sin Herre.

Fru Margrethe var nu som en pestsmittet . . .

SYVENDE KAPITEL.

Vilkåret.

Fire Dage var gået hen, siden Bandstrålen havde ramt Fru Margrethes Hoved, Tingene vilde ikke komme i deres vante Gænge på Sæbygård. Lavrids viste sig næppe i Hallen, Dorteia holdt sig ved Væven i Borgestuen, når hun ikke var i Haverne — gamle Eggert Vesteni var ganske ude af sin Ligevægt, en Dag nægtede han plat at stå op, han blev liggende og jamrede så hjerteskrærende henne fra Sengen, at ingen holdt ud at høre derpå. Men så sprang han pludselig op og klædte sig i perlestukken Skjorte og Fløjsvams, gik rundt og bukede og skrabede ud, som han var ved Hove, og talte dem hver især til med fin Skæmt. Var det Skælmsstreger, eller havde Optrinet ved Kirken været hans Hoved for stærkt? Fru Margrethe tænkte det sidste, indtil han en Dag dunkede hende i Ryggen og sagde med fortvivlet Munterhed, med Gråden dirrende under Stemmen:

— Du skal være ved godt Mod og ikke sørge, Mar-

grethe! Gud er god, han lader ingen Sjæl gå Fanden i Vold. En kan lige gerne le som græde, Verden går sin skæve Gang —

Så purrede han op i sit hvide Hår og tog et Par Danse-trin over Gulvet — det var både til at le og græde over.

Fru Margrethe var den, som først og fuldest havde rettet sig efter Slaget; hun havde i sit Sind Jærnkamre, hvor hun kunde gemme sine sørgmodige Tanker bag Lås og Slå, så deres Skrig ikke hørtes. Der var og hændet noget, som gav hende bedre Mod : Alt Dagen efter Bandsættelsen kom en af Svendene tilbage, og Andendagen to til. De havde fået sig sundet på Skrækken og regnet ud, at når Kjøbmand og Jens Kid blev, kunde Faren ikke være så stor — eller de tænkte, at de gik vel Fanden i Vold hos det ene Herskab som det andet, et Par letsindige Kumpaner var det.

Fru Margrethe skældte dem Bælgen fuld, men var hjærtensglad over, at de blev; så var det hele ikke så slemt, Tiden vilde trække alt i Rette. Nu tændte Hr. Eggerts Galgenskæmt i hende, og hun sagde en Dag:

— Vi lever helt ensomt og sørge os grå Hår til, vi må og komme i Hu, at vi har ungt Blod til Huse. På Torsdag var det salig Thomas' Dag, jeg vil skikke Kjøbmand rundt til Gårdene og bede til Gæstebud.

De andre så skrækslagne på hinanden; de forstod, at nu vilde hendes Nederlag først ret blive kundbart, de vilde alle blive borte og endda forarges på hende, fordi hun ikke levede stille med sin Skam.

Men Fru Margrethe vilde kan hænde just tage den Styrkeprøve, hun gik rastløs med store Forberedelser, som skulde hun give Lavrids bort, slagtede og bryggede og bagte, skikkede endog Ilbud til Abraham Rokdrejer i Århus, han havde gerne Skjelfisk fra Skjelskør, intet Steds var Muslingerne så fede og lækre i hin Tid —

Kjøbmand kom tilbage med nedslående Bud, Fastierne havde undslået sig, Tyge Kalle havde ikke været at få i Tale, Haserne havde villet tænke over, om de kunde tage hjemme fra den Dag, Bryskerne på Kattebjerg vilde

skikke nærmere Bud. Gamle Lage Udsøn lod rent ud sige:

— Hils Fru Margrethe, at hun må være galen, hun kan ikke holde sig stille nok, medens det står på. Lad hende udsone sig med Kirken, da skal jeg række hende min Hånd som før.

Men Fru Margrethe gav ikke op, hun vilde have Gæstebud, Folket skulde se, at den Bandstråle havde end ikke svedet Smilet bort under hendes Bryn. Så skikkede hun Kjøbmand til fjærnere Gårde, der var jo og Bryskerne og Tyge Kalle at håbe på. Alt årle Torsdag Morgen gik hun i Gildeshallen og hængte de skønne røde og blå Dragninger over Væggene; Hr. Eggert hjalp hende og glædedes over at se den skønne Hal blive levende igen — det gamle Barn, han vidste vel, at der kom intet ud deraf, men tog det som en Leg. Nu lå og de bløde Hynder på Bænkene, over de sorte Fløjsduge breddte hun de kostelige Mellemværk og satte de skinnende Sølvstobe derpå, fyldte med Kælderens dyreste Vin. Omsider satte hun de nystøbte Vokskerter i Armstagerne og i Bøjlerne langs Væggen — siden blev hun gående heroppe og mønstrede tilfreds sit Værk, medens Timerne led.

Kjøbmand kom med idel Jobsposter, de undslog sig alle, Rygtet om hendes Forsmædelse var nået langt omkring. Klokken fire kom der Bud fra Ivar Bryske, at de havde løs Mave på Kattebjerg og kunde ikke komme. Fra Tyge Kalle på Jernit hørte de intet, men da Klokken var fem slet, vidste Fru Margrethe, at han vilde ikke komme, han var en aldrende Mand og gik i god Tid under Dynen.

Hr. Eggert rystede bekymret på sit Hoved og skottede uroligt til Fru Margrethe, men hun lo. Det klang vel betænkeligt af Gråden, og hun måtte synke noget, men hun lo dog og slog ud med sin Hånd:

— Ej, Fest vil vi have! Om de gode Mænd gør sig ringe, da må vi adle den ufri Mand.

Og hun skikkede Kjøbmand om til de bedre Bønder

i Egnen, om de vilde æde Nadver ved hendes Bord og siden træde en Dans under Linden. Kjøbmand blev ikke længe borte, og da han trådte ind i Hallen læste de straks på hans Ansigt, hvad Bud han bragte.

— De undslog sig alle, sagde han forbitret. Jeg var vel hos den halve Snese, en havde Barsel i Huset, en anden havde ikke Klæder, den tredje og fjerde havde Hovedværk eller skulde til Staden ved Gry og måtte gå ædru under Dynen. Da brød jeg af og red hjem, jeg tænkte, vi havde alt gjort os nok til Spot og Spe.

Da lagde der sig rødt for Fru Margrethes Øjne, hun fo'r frem mod sin Søn, rystede sine knyttede Hænder under hans Ansigt og skreg:

— Det voldte du med alt dit Øllebrød, havde jeg end haft Ole Drossel i min Kælder, var dette ikke sket. Vil du tale, at din Moder gøres til et Skræmsel selv for den ringeste Bonde, så ingen tør æde det Brød, jeg har bagt? Å, jeg kaldte dig Lavrids, Maria skulde jeg kaldt dig, der ligger en grøn Silkekjortel i Kisten, den skænker jeg dig, klæd dig helst i Jomfrulin, så det kan ses på dig, at jeg ikke har nogen Søn.

Hun fo'r rasende ud, Hr. Eggert fulgte trippende efter med sin Småtrøst, Kjøbmand var alt borte.

Lavrids sad sammensunken på Ovnbænken og rugede over mørke Tanker; nu stod Dortha for ham og sagde heftigt:

— Lavrids, er det sandt, at du er ingen Mand? Har du intet Hjerte for din Moder, at du vil lade hende lide dette? Vil du end ikke prøve på at skaffe hende Oprejsning for hendes Skam?

Han mumlede uden at se op:

— Hvad vil du, jeg skal gøre?

— Hvor skulde jeg vide Råd, når en Mand intet ved at frelse sin Moder med? Kan du ikke drage til Kong Erik i Holsten? Han vil blive glad over at få din Arm og Værge, han er og en Præstehader. Kan hænde vil han tugte de onde Tvilumbrødre og skaffe Moster Ret.

— Det nytter intet — Kong Erik har liden Magt og tænker vel først på sig selv.

— Da er du og et Drog, som din Moder siger, og kunde lige gerne tage Hovedklæde på.

Hun vendte ham ringeagtende Ryggen og gik mod Døren. Nu er Målet fuldt, tænkte hun, jeg drager herfra. Men det kan jeg jo ikke, da vil Moster tænke, at og jeg svigter hende . . .

Før hun fik lagt sin Hånd på Klinken, følte hun sig grebet i begge Skuldre og drejet om — der stod Lavrids for hende og holdt hende fast som i en Skruestik, hans Øjne var så vilde, at hun blev bange og bøjede sig tilbage med Hænderne pressede mod hans Bryst. Men han slap hende ikke, han bøjede sit Ansigt ind over hende, Munk'ernes Høgenæb huggede ret over hende, hun lukkede Øjnene i sin Angst og skreg. Men Lavrids sagde dæmpet og hæst:

— Dorthæa, jeg bad dig blive min, og du satte mig et Vilkår. Om jeg skaffer Moder Oprejsning, vil du da vorde min?

Glæden gik som en varm Bølge igennem hende; hun så ikke på ham, men lagde sin Arm om hans Hals og trykkede sin Pande op mod hans Mund.

— Ja, sagde hun — det er mit Vilkår. Længe har jeg haft dig kær, om du skaffer din Moder Oprejsning, da er jeg alt din.

Derpå rev hun sig blussende løs og løb ud. Lavrids stod en Stund og stirrede; et Smil var fareet over hans Ansigt, mere af Forundring end af Glæde, det havde ikke tændt. Nu rugede atter Mørket tungt på hans Pande, der var Blod i hans Øjne, om Munden dirrede det som af en sidste Svaghed. Han fo'r med Hånden over sit Ansigt og strøg det bort; nu var hvert Træk som skåret i Sten. Han åbnede Døren og gik ned — fem Minutter efter red han i rasende Fart over Broen med sin Svend.

Fru Margrethe hørte det nede i den daglige Hal, hvor hun gik rastløst op og ned, hun så til Dorthæa:

— Hvor rider Lavrids hen nu mod Natten?

— Jeg ved det ikke.

— Har I haft noget Ordskifte?

— Han spurgte, om jeg vilde være hans, når han skaffede Jer Oprejsning, da svarede jeg Ja.

— Og nu glædes du? Ak du Nar, jeg har båret et Lam under mit Hjærte, dette er Ulvs Gerning. Der følger ingen Oprejsning med ham.

En Stund led, Fru Margrethe gik lige rastløst fra Glug til Glug, Hr. Eggert blundede på Ovnbænken og fo'r imellem forskrækket op, han drømte stygt. Dorthea stod ved Gluggen og så ud: Solen var alt bag Skoven, Øksnene i Engen havde lagt sig gumlende til Ro, Gøgen kukkede endeløst, som skulde den have talt Årene fra Skabelsen af, før Lyset randt ud —

— Oprejsning, sagde Fru Margrethe heftigt, hvad Oprejsning kan han give mig uden en? Sagde han intet om, hvor han fo'r hen?

— Jeg rådede ham til at ride til Kong Erik — men så langt farer han vel ikke uden Farvel.

Fru Margrethe lo skingrende:

— Lige gerne kunde han taget Vand fra Graven til at tvætte mit Skjold — Margrethe var en Mand, Pommerinken mår intet. Men du skal se, han gør det — da går Tiden for ham, Kong Erik giver vel Sølvsporer til den, som lader ham vinde i Tavl. Det var just Lavrids ligt at gøre noget, som intet er.

Atter rugede Tavsheden over Hallen, der hørtes kun et Gisp fra den gamle iblandt og Fru Margrethes hastige Trin, der kom som Byger, stansede en Stund og klang så mod Fliserne igen.

Mørket faldt — Sommernattens Dæmring, som er fuld af Kogleri og mere pinefuld end Mørket for et angstfuldt Hjærte, Kukkeren tav, nu kimede Nattergalene i Linden, så en kunde blive gal deraf —

— Så du ikke, hvad Vej de fo'r?

— De red mod Tvillum.

— Jesus!

Dorthea lagde Hånden mod sit bankende Hjærte. In-

gen af dem talte mere. Det led mod Midnat, og end vandrede Fru Margrethe hvileløst i den skumrende Nat — gik og stansede og gik igen — stod ved Gluggen og lyttede ud. Kom han aldrig?

OTTENDE KAPITEL.

Dræbningen mellem Tvilum Banker.

Af Borggården og over Broen drev Lavrids Vesteni sin skimlede Hingst så voldsomt frem med Sporerne, at Købmand havde Møje med at følge ham på sin tungere Kleppert —

Blodet bruste i ham — Dorthea er min, sang det i ham, men det var ikke Droskens blide Elskovsfløjt, det var Stormens dybe Psalter, hans Hjærte var ved at briste derved. Hun var hans, men måtte han ikke give Livet for at vinde hende? Ungdommens sorgløse Dag var omme, det stundede mod en blodig Nat, røde Skygger lå alt over hans Sind. Han frygtede ikke Døden, men tungt var det at skulle skilles fra hende, just som hun gav ham sit Hjærte. Og kunde han vinde hende for ringere Pris? At falde i Kampen var intet; men om han dræbte Præsten og måtte fly af Landet — han gruede ved at tænke derpå. Hun vidste ikke, hvad hun krævede af mig, mumlede han. Da vilde hun hellere holdt mig tilbage, om det ellers er sandt, at hun har mig kær. Præsten giver sig ikke, da må jeg dræbe ham, eller han mig, eller vi må dø begge. Ak Dorthealil, et Blodbryllup har du ladet lyse til, du vil selv ræddes derfor. Kunde du ej givet mig din Love på ringere Kår?

Da Skoven lukkede sig bag dem, red han alt sagtere, og ved Korsvejen holdt han Hesten an. Han vidste helt vel, hvad han vilde — nej ikke vilde, men han var som en Pil fløjet fra Strengen, den kan ikke stanse, før den

har nået sit Mål. Og Målet var Hr. Peder Philips Hjærte — med Ordet eller Sværdet måtte han trænge derind. End tøvede han, som om han håbede, at Gud skulde skyde ham et bedre Råd i Sinde; men Himlen drog sig længere og længere bort i Skumringen og forsvandt i en blygrå Dis. Stjærnerne tændtes ikke, Månen åbnede ikke sit skælmske Øje — det var, som Vorherre havde lukket sin Dør for ham og vilde lade ham ene med hans Skæbne. De gamle Fyrrekæmper susede ildevarslen over hans Hoved —

Kjøbmand holdt et Stykke bag ham, tavs som han selv. Inden i ham fløjtede en munter Vise, men han vovede ikke at give den Lyd. Han var sin Herres Fostbroder og Ven, han dattede ham endnu og plejede aldrig at bøje af for hans sære Luner, men i Dag følte han, at Grunden under dem var bristefærdig; et Tilfælde kunde sprænge alt fra hinanden, så de sank i Afgrunden både, hans Herre måtte tale først.

Om sider vendte Lavrids sig imod ham og sagde tungt:

— Du Kjøbmand, du ved hvor jeg er stedet, hvad vilde du gøre i mit Sted i Dag?

— Jeg ved ikke, hvor du er stedet, svarede Kjøbmand og abede ham efter. Vi kom af Sted som et Uvejr, du glemte at give mig din Fortrolighed, og du ved, jeg har ikke for Skik at lytte bag Døren. Har Jomfruen vist dig af?

— Just modsat — hun gav mig sit Ja. Men hun satte et Vilkår.

— Gud have Lov! Vilkåret løser vi — vil hun, at vi skal skaffe hende en Moor fra det hellige Land?

— Var det så sandt ikke andet — hun kræver, at jeg skal skaffe Moder Oprejsning, så skønner du selv, hvor Sagen står.

— Gud signe hende, det var et godt Råd. Nu, da skaffer vi den Oprejsning. Når din Styrke og min Visdom kommer tilsammen, må det vel give et fagert Barn.

— Da kom med lidt af din Visdom — hvad vilde du gøre i mit Sted?

— Jeg tænker, at når jeg havde holdt her en Stund og grubliseret, vilde jeg beslutte mig for en af de Veje, al den Stund vi kun er to og ikke kan ride dem alle fire på een Gang.

Lavrids måtte le, han følte det, som en Sten blev væltet af hans Bryst.

— Gud signe dig, Kjøbmand, din Munterhed er dog ret en herlig Ting. Alt holdt på at blive ravnemørkt omkring mig, nu slog du et Lys for mig. Men vi får bruge det til at se for os — der hvor vi går frem, er det ikke så vist, at vi kan komme tilbage. Jeg kan ride Østerpå og bede Hr. Ulrik om Nåde, jeg kan drage til Salling og kalde de Munk'er til Hjælp, så kan jeg og ride til Landet Holsten og skyde min Sag under Kong Erik. Vesterpå går Vejen til Tvilum — hvad mener du nu?

— Ja, om jeg var dig, da vilde jeg sige mig selv: Kong Erik vilde drage det ud ad Åre, bruge min Arm mod Holsterne og lade det andet stå hen, Munkerne kan vel hjælpe mig, men min Faders Æt står mig nærmere end min Moders, skulde en Vesteni ej kunne hjælpe sig selv? Hvad angår Bispen i Års, da er hans Kutte skåret af samme Klæde som Hr. Peders; jeg kan lige gerne sætte Kåsen mod Tvilum og tale med Manden selv.

Lavrids greb hans Hånd og trykkede den:

— Jeg ser, vi tænker ens. Men hvordan griber vi Sagen an? Hr. Peder lader mig ikke ind i Klosteret, lidet nytter det vel og at skifte Ord med ham, vi bliver begge hede i Kammen, det ender vel med, at han sætter Bandet på mig og. Han må have Sværdet på Struben —

— Ja hvad, svarede Kjøbmand muntert — Sværdet har vi, Struben hitter vi vel og. Vi får vel snuse omkring Klosteret og søge ham op på Vejen. Lad os ride didover og se, hvor det står til.

Lavrids sporede atter sin Hest, og de red videre i Tavshed; nu fløjtede Kjøbmand lystigt, men holdt snart

op dermed, det vilde ikke ret lyde i den dystre Skov. En Ravn skreg over dem og kaldte sin Mage til, begge fulgte de Hestene, som om de vejrede, at der skulde flyde Blod. Mørket faldt atter over Lavrids Sind, han sporede Gråskimlen frem i vildt Firspring, først da han nåede ind mellem Tvilum Banker, stansede han og ventede på Svenden, som var sakket bagud.

— Kjøbmand, sagde han, hvad vilde du gøre med Hr. Peder, om vi får ham fat?

— Vist får vi ham fat — da tager vi ham vel med til Sæbygård og lader ham bigte smukt for Fru Margrethe. Om vi spørger ham en Kende, falder han snart til Føje, han har Ry viden om for sit skrøbelige Kød.

— Hører du Ravnene, Kjøbmand? De Ulykkesfugle bringer mig på sære Tanker, og rødt nok var der for mine Øjne forud. Alt forgangen for Kirkeporten dansede mit Sværd i Balgen; hvi stødte jeg ham ikke ned som en Hund? Gid Fanden havde de fejge Munke, de æder som Dyr og dølger sig i lange Klæder som Kvinderne. Det er ikke deres Hellighed, som skærmer dem, men det, at de står værgeløse for en. Jeg har set Blodsyner i Dag — om jeg møder Hr. Peder, og han bander mig, som han bandede Moder, da støder jeg ham ned. End engang evner jeg ikke at styre mit Sind. De fordømte Ravne — havde jeg blot Låsbuen med, da skulde jeg skræmme dem herfra.

Helt uhyggeligt var det — de to Ravne havde vækket andre Kragefugle, de kom dragende fra Skoven og fra deres Skjul mellem Bankerne og kredsede over de to Ryttere med forbitrede Skrig. Det var et ilde Varsel, Kjøbmand blev helt betænkelig derved.

— En kunde tro, det var Mørkets Ånder, som kom deres Brødre til Hjælp — hvad om vi red hjem og ventede, til det bliver Dag?

— Frygter du, da rid hjem. Dette er min Sag, hvad Blodskyld her kan blive, må helst komme over mig.

— Snak, Lavrids, jeg frygter intet uden Fandens Kunster, og jeg er mere ræd for dig end for mig selv. Om

du går i Helved, skal jeg følge dig — jeg mener kuns, at Hr. Peder løber ikke fra dig, og du havde vel ingen Skade af at sove på dine Tanker. Hvi snakker du så meget om Blod? Det var dog bedst, om alt kunde gå fredeligt af.

Lavrids svarede intet, men red frem. Nu havde de Klosteret for sig — skummelt ragede det op i det grå Halvlys — kun fra Guardianens Celle ved Porten skinne et rødt Lys. Det skulde være en venlig Hilsen i Natten til vildfarende Vandringsmænd — det så på Lavrids som et ondt Øje, han knugede Hånden om sit Sværd.

— Hr. Peder er ikke til Huse, sagde Kjøbmand. — Han har sit Kammer i Tårnet og slukker aldrig sit Lys før over Midnat; de siger, han læser i de hellige Skrifter — en ved nok, hvad han har for.

— Rid hen og spørg, bød Lavrids. — Kan hænde er han i Års, og vi kan træffe ham på Vejen derfra.

Kjøbmand sprang af Hesten for at gå derhen; men i det samme raslede det i Krattet tæt ved dem, det lød, som en kom slæbende på en tung Byrde. Nu kom han frem på Sletten — en stor Karl, som gik krumbøjet med en Sæk på sin Ryg. De så straks på Bindet om hans Hoved, at det var Ole Drossel; selv holdt de i Skyggen, så han blev dem ikke var.

— Nej se, råbte Lavrids — der har vi en Kending; vi skal se, han har været i Nørbækskoven igen og har vore Fugle i sin Sæk.

Ole rettede sig og skottede om imod dem — da han så, hvem han havde for sig, blev han forfærdet, kastede Sækken og satte i Løb; men Lavrids drev sin Hest frem mellem ham og Klosteret, Kjøbmand løb ind på ham bagfra og spændte Ben. Han styrtede forover med et Råb, men i næste Nu var de begge over ham, og Lavrids havde sin Kniv på hans Strube.

— Om du giver et Kny, dræber jeg dig, hviskede han. — Rejs dig og følg med — kan hænde sparer vi dit Liv.

Om det nu var Ravnene, som tog Modet af Lægbroderen, eller han havde set Drab i sin Fjendes Øjne — han rejste sig rystende og lod Kjøbmand snøre hans Hænder på Ryggen. De førte ham om bag Krattet, hvor de var i Skjul fra Klosteret — de sorte Fugle baskede om Hestenes Hoved, så de blev sky og løb vrinskende ud på Sletten. Guardianen hørte dem, eller det var Oles Råb, som havde skræmmet ham op, han åbnede en Luge i Porten og så ud. Da han fik Øje på de to herreløse Dyr og Fuglene, som hidsede dem rundt, gjorde han Korsets Tegn ud mod Natten og trak Lemmen til —

Omme bag Krattet havde de kastet Ole ned i Lyngen, Lavrids havde sit Knæ på hans Bryst.

— Hvor stjal du de Fugle? Har du end din Gang i vor Skov?

— Skoven er vor, svarede Ole trodsigt. — Snart må I vel drage af Sæbygård. Fru Margrethe er i Kirkens store Band, hun ejer ikke Sølv nok til at købe sig fri derfor.

— Ti og tænk på dit eget Liv! Ikke alle Klosterets Skatte skal kunne frelse dig, om du tիրrer mig i Nat — hvor er Hr. Peder?

— For Guds Skyld, Lavrids — I tænker dog ikke på at lægge Voldshånd på en Herrens Tjener? Tæm Jert Had, at ikke det sidste skal blive værre end det første —

Lavrids hævede ham op og huggede hans Hoved mod Sandet.

— Hvor er Hr. Peder, siger jeg? Svar, eller bed for din Sjæl i Hast —

— Hr. Peder drog til Skanderborg over Middag, Hr. Severin gør Gæstebud —

— Ventes han hjem i Nat?

— Han gør vel så, om ikke Vinen har været ham for stærk.

Lavrids rejste sig.

— Tag Rebet af hans Liv og snør hans Ben, bød han. Vi vil have ham her ved Hånden — om han har løjet

for mig, skal han ikke se Sol stå op. Riv en Ende af Sækken og knevl ham — eller svar mig først: havde Hr. Peder Svendene med sig?

— Tyve rustede Svende — aldrig kan I stå Jer imod ham i åben Kamp.

Ole hævede Hovedet fra Lyngen: — Pønser I på Snigmord? Vogt Jer, Lavrids Thomassøn! Jeg læser i Eders Øjne, at det Onde har Magten I Jer . . . I talte mig fri, da Fru Margrethe havde mig i det sorte Hul, I kan ikke for, hvad hun bedrev. Styr nu Jert Sind, at I ikke drager Blodskyld over Eders eget Hoved — jeg råder Eder vel.

Lavrids stampede i Jorden:

— Stop Munden på ham!

Han gik ud mod Sletten og fløjtede. Gråskimlen kom sprængende imod ham, Klepperten lå på Ryggen med alle de mørke Fugle over sig, sparkede og bed om sig. Lavrids løb derhen, tog Sten af Marken og slog imod dem, drog og sit Sværd og huggede til højre og venstre i Sværmen, så den omsider slap sit Bytte og stod til Vejrs som en skrinkende Sky. Kjøbmand havde fået Ole Drossel vel bundet og kneblet, han kom nu løbende til og havde Skimlen ved Tøjlen, den kolde Sved stod ham på Panden.

— Herren stå os bi, råbte han, det er såvist de onde Sjæle, som huserer her i Natten, Satan selv har rejst sig imod os. Lad os fare for i Nat, Lavrids, vi vil vende tilbage ved Gry, når Solen har slaget alt Djævelskab på Flugt.

Men Lavrids sad alt i Sadlen og klappede sin gode Hingst, der var skumsvedig og rystende af Ophidselse.

— Jeg drog ud for at give Moder Oprejsning, sagde han mørkt, jeg vender ikke Hesten mod Sæby, før hun er løst af Bandet, eller jeg og har taget en Hævn, som skal spørges i Rom.

Han sporede Dyret op mod Bakkerne, og Kjøbmand fulgte ham. Da de drejede ind i den snevre Kløft, flammede det rødt over Himlen som af et blodigt Lyn, og

en iskold Hvisken gik gennem Krattet, Hestene stejlede og vrinskede op i Angst. Kjøbmand greb Lavrids i Ærmet og bad:

— Gud Herren varer os selv ad, at vi skal vende om. Lad det fare, Lavrids, du får kuns Ulykke deraf, jeg ser det klart for mig. Om her skal udgydes Blod, da lad i det mindste mig tage Munken, at du ikke skal få den Dødsskyld på din Sjæl.

Lavrids svarede intet, men red Fod for Fod frem mellem Bankerne og drev tilsidst Hesten op på den højeste af dem, den havde kun Gyvel og Bærkrat et Stykke op, men var kullet foroven, så den lignede en Munkeskal. Deroppe holdt han længe og stirrede mod Sydost — Kjøbmand sagde siden, at aldrig havde han kendt Rædsel før hin Nat, han anede en stor Ulykke og bad brændende for sin Herres Sjæl, bad om, at Hr. Peder måtte knække Halsen under Vejs, så at ung Lavrids blev fri for den Synd. Men ved Midnat kom de — langt henne fra Skoven lød Hestetramp og lystige Stemmer, en brummede en Ølvis, en skraldende Latter døde den over, det kendtes, at Hr. Severins Most havde været god.

Lavrids vendte sin Hest og red tilbage mellem Bankerne, den Vej måtte de komme. Han blev holdende i Skyggen. Månen pippede frem nu og lagde et blegt Lys over den brede Kløft op mod Skoven. Ravnene gik lavt der omkring, de ventede og på deres Bytte og sloges alt med hæse Skrig.

Kjøbmand bad for sidste Gang:

— Kom nu Jomfruen i Hu, Lavrids! Gud nåde os for Bryllup det bliver, om du ikke styrer dit Sind.

Nu kom Rytterne frem i Lyset — der var tyve Svende, som Ole havde sagt, forrest red Hr. Peder Philip og syntes helt vel tilpas, den hvide Hætte var gledet tilbage fra hans blussende Ansigt, han nynnede og slog Takt i Luften dertil, et stort Glavind daskede ved hans Side.

— Gud have Lov, mumlede Kjøbmand, da bliver det

ærlig Kamp. Tyve mod to, det kan hverken være Synd eller Skam.

Nu drejede Hr. Peder ind i Skyggen, i det samme holdt Lavrids foran ham med et Råb. Præstens Hest sprang sky til Siden, Hr. Peder selv var blændet af Lyset, han kom fra, og Vindunsterne lå som en Tåge for hans Blik. Han hævede sin Hånd, gjorde Korsets Tegn for sig og manede med tyk Røst:

— Apage Satanas! Far i Afgrunden, hvo du end er, og lad Guds Tjener drage med Fred.

Men Lavrids greb hans Hest i Tøjlen og råbte vildt:

— Kender du ikke Sønnen af den Kvinde, du har beskæmmet? Nu er Regnskabets Time, Munk! Kald fluks dine onde Ord tilbage eller drag dit Sværd og værg for dig. Om du ikke giver Moder fri, da kommer vi ikke begge levende herfra —

Klostersvendene holdt stive af Rædsel, de tog ham i deres Rus for en Ånd, som kom fra Dødsriget for at kræve Hævn. Hr. Peder tænkte først det samme, han havde krænket mange Kvinder og måtte ransage i sin Hjærnekiste for at finde, hvem denne Hævner kunde være. Men nu kendte han, hvem han havde for sig, og greb til Sværdet med et vildt Brøl.

— Lavrids Vesteni, skreg han, farer du og i din Moders Spor og vil stå de hellige efter Livet? Da skal du være forbandet som hun i Seng og på Ager, i Ungdom og Alder, dine Lænders Frugt skal visne og din Sjæl fare til Helved — griber ham, Karle! Ser I ej, at han drager sit Sværd imod mig Guds Mand? Herre Jesus —

Han havde draget sit tunge Glavind og bødet for sig, men Lavrids huggede det ned og traf ham i Skulderen. Nu hævede han atter Klingen og stødte den rasede i Hr. Peders Bryst, så han segnede til Jorden uden en Lyd. Alt gik så hastigt for sig, at Svendene knap havde nået at få Værget i Hånd. Nu kastede Præstens Hest sig tilbage imellem dem og gjorde deres Dyr

end mere urolige, den var såret af sin egen Herres Sværd, da det fo'r ned.

Lavrids fo'r ind på dem og skreg vildt:

— Slå dem, Svende, slå dem alle Mand! De trykkede sig sammen, slagne af Rædsel, og kunde ikke se for hinanden, de tænkte, at en stor Styrke havde været skjult i Kløften og kom over dem nu, de huggede fra sig i Blinde og sårede hverandre, mens Lavrids og Kjøbmand gik dem drabeligt på Livet; tre af dem bed alt i Græsset, og nu tumlede den fjerde af Sadlen med et Skrig, Resten vendte sig og flyede til alle Sider mellem Bankerne.

Lavrids vilde fare efter, men Kjøbmand greb hans Hest i Tøjlen og sagde hæst:

— Kom, her er flydt Blod nok. Det er vel Stunder, at vi tænker på os selv.

Lavrids sænkede sit Sværd og stirrede på ham. Så slog han en Latter op:

— Du har Ret, nu har vi værget for Moders Ære, det er Stunder, at vi tænker på os selv.

Han huggede Sporene i Gråskimmels Sider og jog mod Skoven; Hatten var faldet af ham i Kampen, som han dér sprængte frem i Månelysen med flagrende Hår og stadig med det dragne Sværd i sin Højre, lignede han ret en Hævnens Ånd, Kjøbmand stirrede efter ham og korsede sig.

— Gud se i Nåde til ham! Farer han så fort, da har han en Blodvej for sig. Drab avler Drab, og en slukker ikke Helvedes Brand med en Verdens Blod —

Så sprængte og han derfra. I Skovbrynet vendte han sig og så tilbage: Ravnene sloges om de dræbtes Lig.

— Hellige Guds Moder, mumlede han forfærdet, som gik det først nu ret op for ham, hvad der var sket. — Vil han nu dræbe Bispen, og Kongen dernæst? Aldrig får han Vej for sig med Sværdet, han får lagt Skøling*)

*) Landsforvisning.

på sig og må rømme — vi har gjort ilde, Lavrids, og får være to om at bøde derfor —

Han samlede Tøjlerne og red som en rasende gen-nem Skoven. Men sin Herre nåede han ikke. Da han kom til Sæbygård, gik Gråskimmel alt i Engen og græs-sede med Sadel og Bidsel på.

NIENDE KAPITEL.

Hæderens Krone.

Fru Margrethe gik rastløst i Hallen, gamle Hr. Eggert var sunket om paa Ovnbænken og snorkede højt, Dorthea sad bleg og stille og bad. Gud, frels os af denne Våde, bad hun, om Lavrids drager Blodskyld på sig, da kom i Hu, at jeg drev ham dertil, spar hans Liv og lad din Vrede falde på mig. Gerne skal jeg sone min Ungdom hen i et Kloster, om du vil skåne ham — — men så tænkte hun blussende, at det var jo ikke sandt, hun vilde leve eller dø med ham; og hendes Bøn faldt mat til Jorden . . .

Nu vågnede Hr. Eggert med et lille Skrig, satte sig over Ende og gned Øjnene.

— Hvad er dette, spurgte han forskrækket — er I alt oppe før Gry? Ak, nu mindes jeg — Margrethe, Margrethe, stor Synd har du på dig, om du har drevet dit eneste Barn til Udåd! Jeg drømte, jeg stod på Tinden af et Tårn, omspændt af Flammer — Gud nåde, Afgrunden gaber vel alt for vore Fødder, og vi vil styrte deri for din Usindigheds Skyld.

Han havde rejst sig og rakte Armene bønfoldende frem imod hende, som om hun kunde hjælpe ham. Men hun stødte ham tilbage på Bænken og sagde vredt:

— Ti med din Klynken! Det sker, som skal ske. Afgrunden så jeg alt for mig, da Præsten bandede mig,

og ingen værgede mig med Hånd eller Mund. Om Lavrids har sat Ild på Klosteret og stegt de Svin i deres Fedt, da skulde jeg gladelig dø i Galgen, da havde jeg dog født en Mand til Verden i en ussel Tid.

Hun stansede foran Dortehea og klappede hende på den blege Kind.

— Se op, Dorteheilil, du skal ikke græmmes, før Ulykken er. Du har ham af Hjærtet kær, ej så? Da vil du og vide, at om han vender hjem og har i sin Forsagthed intet gjort, da er han ikke din Sorg værd. Men om han har hævnnet min krænkede Ære, da lad hele Verden dømme ham — vi to vil takke ham, vi vil sætte Hæderens Krone på hans Isse, du og jeg. Dér er han!

Det kom som et Skrig, og de fo'r alle til Gluggen. Hovslag drønedes over Broen, Lavrids kom sprængende, som han var redet fra Dræbningen, dødbleg, med flagrende Hår og med det dragne Sværd i sin nedhængende højre Hånd.

Fru Margrethe slog Hænderne sammen og vendte Blikket mod Himlen.

— Gud Fader, nu have du Tak! End har jeg den, som kan værges min Ære, og du gav mig ham endda frelst igen!

Dortehea brast i Gråd og kastede sig om hendes Hals.

— Ak Moster, hvad har jeg gjort! Han var god og from, jeg har gjort en Drabsmand af ham, og I takker Gud —

Fru Margrethe drog hende til sig og kyssede hende.

— Vær nu ikke forsagt mit Hjærte! Lavrids vil få nok at se af sure Miner, Glæden skal møde ham i hans egen Hal. Du har gjort ham til en Mand, vær stolt deraf.

Døren sprang op, og Lavrids stod dér, støttende sig til sit lange Sværd, der satte en rød Plet på Flisen. Han så sig om med et underlig fremmed Blik, som var alt herinde ham nyt. Fru Margrethe gik frem imod ham med udbredte Arme, og da han så Glansen i hendes Øjne, klarede hans Ansigt op.

— Jeg behøver ikke at spørge, sagde hun med høj

Røst. Jeg smædede dig og kaldte dig min Datter, men jeg ser, at du er den rette Herre til Sæbygård, og vi har end Æren i Behold.

Han drog et dybt Suk og satte Sværdet mod Væggen. — Ja Moder, sagde han, er jeg end kun en Vesteni, har jeg dog hævnnet dig. Guldbjælken lyser atter blankt i dit røde Skjold.

— Farfader Mogens smiler til dig fra sin Himmel, sagde Fru Margrethe, tog Seglringen med Munk'ernes Våben af sin Finger og satte den på hans. — Du skal bære hans Farver, du er fra nu af Herre her, ingen Vilje skal gælde uden din.

Hun tog hans Hånd og førte ham hen til Dorthea, som stod i Væggens Skygge for at dølge sine Tårer.

— Tag nu din Brud, min Søn! Dit Navn skal gå over Landet, Bardenne skal lægge Sange derom. Nu, Dorthea, hilser du ikke din Husbond med et Kys? Præsternes Signen kan vi vente længe på, jeg giver dig ham med hans Love og Arv, som jeg alt har din Broders Minde. Du er da hans rette Viv efter gammel nordisk Sæd.

Men Dorthea gemte Ansigtet i sine Hænder og trykkede sig sky ind mod Væggen.

— Du har hans Blod på dig, Lavrids! Ak, det er alt min Skyld, der vil komme den Dag, da du forbander mig derfor.

Men han drog hende til sig og kyssede hende.

— Nu er du min, Dorthea! Jeg skulde ikke angre det, om jeg havde gået til dig gennem et Hav af Blod. Tal helst ikke om at forbande, vi har for Gud haft nok af den Sort, han som bandede os brænder nu i Skærsilden, Gud give ham en nådig Dom.

Nu skingrede gamle Eggerts forfærdede Røst henne fra Ovnbænken:

— Usalige, hvad har du gjort? Har du slået Herrens Tjener for Alteret eller myrdet ham i hans Seng?

Lavrids vendte sig imod ham, al Tynge var vejet fra ham, hans Stemme klang med eet helt muntert:

— Vær rolig, Gamle, alt gik sømmeligt og ridderligt til. Da vi kom til Klosteret, var ingen til Huse; da greb vi Ole Drossel, den Skælm, han kom fra Nørbæk med Sækken fuld. Jeg kildrede ham under Hagen med min Daggert, da sagde han os, at Provst Peder var til Gæstebud hos Hr. Severin i Skanderborg og var ventendes i Nat. Vi passede dem da op mellem Bankerne, — Kjøbmand og jeg — dog kom vi ikke over dem uden Varsel, endda de var een og tyve mod os to. Jeg standsede og krævede af ham, at han skulde løse Moder af Bandet, om han vilde komme levende derfra. Men han svor mig ned i Helved og bød Svendene gribe mig, da slog jeg ham Sværdet af Hånden og stødte mit i hans Bryst. Fire af Svendene vog vi, Resten flyede. Sig så selv, Farbroder, om du vil kalde mig en Stimand og Morder, jeg gjorde, som mit Hjærte bød.

Den gamle fo'r hen til ham og greb hans Hænder.

— Lavrids Vesteni, visselig er jeg en Fredens Mand og kunde ikke gjort det, du gjorde. Jeg ser og, at stor Ulykke vil flyde heraf. Dog siger jeg: du handlede som en god Søn, Gud må dømme dig derfor, du skal ikke høre Klager af min Mund.

Men Dortehea rakte sig op imod Lavrids og tog hans Ansigt mellem sine Hænder:

— Lavrids, du kom ene — måtte den gode Kjøbmand og lade sit Liv?

— Nej, du lille Fugl, som har så blødt et Hjærte — Kjøbmand kom og karsk derfra. Hør, er det ikke ham, som dundrer over Broen?

— Det er ham! råbte Hr. Eggert henne fra Gluggen. Den snurrige Gamling var blevet som et Barn igen, nu da det værste var hændet, og Luften atter var ren. Han vendte sig mod sin Svigerske med skinnende Øjne.

— Margrethelil, alt står rede i Gildeshallen, lad os gå didop og fejre Trolovelsen på sømmelig Vis.

— Ret så, sagde Fru Margrethe og slog Hænderne i hinanden — alt længe nok har vi ruet os, og mere vil

komme af den Tønde. Nu vil vi have Glæde på Sæby-gård om så kun for en Nat.

Kjøbmand trådte ind i det samme og blev forbavset stående ved Døren — han havde ventet at møde Kvindeskrig og rådvild Jammer, nu strålede Glæden ham imod fra alles Syn.

— Kjøbmand, sagde Fru Margrethe og gik imod ham med fremstrakt Hånd — fra i Dag af skal du være for mig som en Søn, og nu skal du dele Glæden med os. Ret nu gør vi Bryllup, og om du vil, bliver det for dig og Ilsebil med.

Kjøbmand kastede sin Hue mod Loftet og kyssede knælende hendes Hånd.

— Fru Margrethe, råbte han, I er en Frue værd at tjene, for Eders Skyld hentede jeg gerne den hellige Faders Hoved i Rom.

Så sprang han op og løb i sin Glæde så hastigt mod Døren, at han nær var styrtet næsegrus i sin egen Hue. Fru Margrethe råbte efter ham:

— Væk og Pernille og alle Svendene, de skal være Eders Gæster i Borgestuen, men sig intet om, hvad der er hændet, at Skrækken ikke skal tage Glæden af deres Sind.

Nu gik de fire op i Gildeshallen, hvor alt stod rede, og tændte Kærterne mod den gryende Dag. Alle de budne var blevet borte, men Glæden var kommen, hun er den fejreste Gæst. Lavrids og Dorthea sad for Bordenden, Kjøbmand og Ilsebil på Hæderspladsen ved Væggen, Fru Margrethe ret for dem, og Hr. Eggert ved hendes Side, når han ikke stod og talte eller vimsede om og vartede op. Da de unge havde byttet Ringe efter Måltidet, rejste Fru Margrethe sig og gik til den store Egekiste ved Væggen, rodede længe deri og fandt omsider på Bunden, hvad hun søgte. Da hun kom hen til de andre dermed, så de, at det var en rød Baret af flandernsk Klæde med en grå Skindbræmme om; på dens Side sad en hvid Hejrefjer, fastholdt af en gylden Agraf. Krøllet var den af at ligge så længe i Gemme, og Hejrefjeren

var ilde medtaget af Møl. Men Fru Margrethe betragtede den længe med Tårer i Øjnene, mens hun glattede den med sin Hånd, og hendes Røst skælvede, da hun sagde:

— Børn, denne Hue bar min Farfader, Mogens Munk, da han vog Jep Mus og tog Kirsten Pedersdatter af hans Karm. Farfader gav mig den engang, kort før han drog i den sidste Fejde, fordi han sagde, at jeg havde hans stride Hoved, da måtte vel og Huen passe dertil. Aldrig havde jeg tænkt, at den Stund skulde komme, da jeg vilde give den fra mig. Men nu —

Hun gik hen mod Lavrids og satte den på hans Hoved.

— Du skal bære den, Lavrids! Jeg giver dig den som en Hæderskrone, du har i denne Nat vist, at du er af hans Kød og Blod.

Derpå bredte hun sine Hænder ud over de to.

— Mine Børn, Munkene har villet bande mig Saligheden fra, dog tænker jeg, Gud Herren ser mildt til mig, når jeg nu signer Eders Pagt. Hvad Brøde vi alle kan have, har Frelseren sonet på sit Kors. Herren være med Eders Kærlighed, jeg skal endnu se min Æt leve i Eders Børn.

Stærkt bevæget vendte hun sig og gik mod Døren. Efter hende trådte Kjøbmand med sin Arm om Ilsebils Liv. Sidst kom gamle Hr. Eggert i sin enlige Stand, den han syntes at bære uden Anger. Han havde og en liden munter Bjørn til sit Selskab . . .

Da de alle var borte, slukkede Lavrids Kærterne, det første Dagslys fyldte alt Hallen. Han så på Dorthea — hun sad med Hånd under Kind og stirrede ud i Dæmringen —

Han gættede, hvad der rørte sig i hende; Nattens Blodsyner var over hende, hendes Hjærte havde ikke Rum for Elskovs Glæde.

Da rakte han sin Hånd imod hende og sagde dæmpet:

— Kom, min Elskede, det er alt Dag. Skal vi gå i Lunden og høre Fuglenes Morgensang?

Hvilket Smil lønnede hun ham ikke med, da hun lagde sin Hånd i hans! Siden sagde hun ham, at i denne Stund vandt han hende først helt; hun glemte Blodet, han havde udgydt, over hans store Godhed; ingen Hæderskrone kan vel heller lignedes ved den, at en ganske glemmer sit eget for en andens Skyld.

TIENDE KAPITEL.

Spildte Råd.

Een Glædens Nat, og så megen Sorg derefter —

De samledes til stor Rådslagning i Hallen, men ingen kunde finde Råd. Hvad Tvillum Broderskab vilde gøre, kunde de sige sig selv. Kirkens Anathema vilde falde tungt også på Lavrids Vestenis Hoved, han vilde blive »given Skøling over« og være fredløs for alle, så en lejet Stimand straflost kunde tage hans Liv — kan hænde vilde og Lensmanden komme for at gribe ham; Ulrik Stygge vilde fremstille Sagen for Kongen og Rådet i et vrangt Lys, som havde Lavrids forøvet Drabet af ond Havesyge, fordi han ikke vilde give lovlig Bod. Kong Erik var en stræng Hævder af Retten og hastig til Sinds, den mægtige Abraham Brodersen havde måttet sande det på Blokken, endskønt Fru Margrethe levede dengang og havde ham meget kær. Lavrids havde Bøddelsværdet over sin Hals —

— Han må fly, sagde gamle Hr. Eggert med rystende Stemme. — Ak Børn, vi glædede os som Dårer en Nat, lad os nu se Sandheden i Øjet som den vise. Lavrids gjorde som han måtte, men lidet har han gavnet sin Moder derved, og sit eget Liv har han lagt øde. Du kommer til at gå barnløs i din Grav, Margrethe — Dor-

thea vil sidde Enke, før hun har været for Alteret. Hør, nu skriger Kragen fra Tårnfløjen igen — dette er ret en Ulykkens Bolig.

— Du er selv en Ulykkesfugl og en gammel Tosse, sagde Fru Margrethe vredt. Overstadig lystig er du ved Bægeret, og helt modløs, når Efterveerne komme. Kryb under Dynen, heller end at du skal tage Modet fra os andre — Lavrids har handlet som en Helt og skal ikke fly som en Misdæder. Vi vil sætte Voldene i Stand og bygge Porttårnet op, jeg vil skikke Bud til Salling, Fader Stig kommer os nok til Hjælp — lad så Lensmanden komme og Bispen, vi skal give dem en varm Velkomst; lad dem lukke Kirkerne for os og Landet, så langt de vil, vi er vel Herrer på vor egen Borg.

— Margrethe, Margrethe, sukkede den gamle — dyre bliver de Fugle dig i Nørbæk Krat. Om du havde ladet Ole Drossel tage sig en Hare iblandt og sætte sine Doner i Fred, da havde vi ikke set al denne Kvide —

Fru Margrethe fo'r rasende op og ned i Solstrimen mellem Gluggerne.

— Ret så, om vi lod os plyndre og plukke, da havde vi Fred. Munkene vilde have taget Ager og Eng til sig, som de lystede, Tyve og Skovgangsmænd vilde have samlet sig her og sagt til hinanden: Lad os gå til Sæbygård, dér lever de Tosser, som ikke værger deres eget Gods. I Evighed nej — min Ret har jeg villet have og intet derudover; de, som har villet krænke den, har måttet bøde derfor. Brøden er ikke min.

Men Hr. Eggert hævdede sin Røst og messede hende over:

— Så stevnede du ikke Ransmændene til Tinge, men vilde tage din Ret selv. Ole Drossel kastede du i Hullet, og da Bispen tvang dig til at lade ham gå, skamferede du hans Hoved. De lagde Band på dig, men du vilde ikke bøje dig. Nu har din Søn Dødssynd på sin Sjæl og vil ende på Blokken, om han ikke flyer af Landet — bliver du aldrig klog af Skade? Du kommer dog til at købe dig fri til sidst, og jo hårdere du står imod.

des dyrere Bod kræver de. Det ender vel med, at vi kommer til at gå nøgne herfra.

— I Guds Navn — så har vi Æren i Behold.

— Har vi? Se, hvor alle gode Mænd skyer dig — det en kalder Ære, kalder en anden Skam.

Fru Margrethe blev så vred, at hun fo'r hen og ruskede ham i hans Skæg. Så vendte hun sig mod Lavrids, som sad med Dorteas Hånd i sin og havde ikke Øje for andet end hende:

— Du siger intet, Lavrids? Det er dog mest din Sag — vil du fly skammeligt af Landet, eller vil du blive her og føre din Sag med Sværdet som en Mand?

— Hvor ved jeg det, svarede Lavrids, uden at slippe Dorteas med sit Blik. Skal jeg stå ene mod dem alle, må jeg vel fly. Lad først se, hvor hårdt de truer mig, og om jeg har Venner i Nøden.

— Lad først se, lad først se — lægger du nu Hænderne i Skødet og har alt tømt din Manddom ud? Halvgjort er ildegjort; du har bidt fra dig som en Ulv og kan ikke nu græsse fredeligt for alles Øjne som et Lam.

Lavrids rejste sig og drog Dorteas med sig mod Døren — han sendte i Farten sin Moder et hvast Blik:

— Jeg ved vel, at Moder kan ingen gøre tilpas. Gør du, som du synes, og lad os glæde os med hinanden, kan hænde bliver det kun for en stakket Stund.

Han gik Dagen efter med Dorteas i Urtegården, og de satte sig på Græsbænken ved Voldgraven; dér duftede Hylden, og Fuglene sang om dem, som om intet var hændet siden sidst. Men på Dorteas Hjærte faldt det pludselig alt så tungt, at hun brast i Gråd.

— Lavrids, hvad har vi gjort? Jeg havde dig kær, jeg kunde givet dig mit Jaord forlængst. Da kunde vi levet her i Fred og Lykke, nu er alt forspildt. Jeg drømmer om det Blod, jeg føler for vist, at Gud harmes over vor Lykke. Forbandelsen er over os, vore Trængsler begynder først nu. Ak, havde du aldrig set mig, gid jeg aldrig var født! Jeg er et Ulykkesbarn, ja det som

værre er. Jeg har leget med dit Hjærte, jeg vilde i mit Hovmod gøre dig til en Mand, og se nu, hvor vi sidder i Brøde til Halsen! Det bæres mig for, som er Brøden min, og jeg alene må sone den. Om jeg klostergiver mig og skænker Kirken mit Gods, da vorder du fri.

Han havde lagt sin Arm om hendes Skulder og trykkede hende til sig, medens han snoede hendes lange lyse Hår om sin Hånd. Selv var han ikke ved stort Mod, dog lo han, og han sagde helt muntert:

— Skønner du ikke, at da får jeg kuns ny Brøde på mig? Om du gav dig i Kloster, da måtte jeg slå end flere Munkeskaller ind for at få dig fri. Du er min, tro ikke, at jeg slipper dig. Jeg angrer intet; Munkene kunde have ladet os være i Fred. Hr. Peder var en bespottelig Præst, en Æder og Dranker med Kors på sin Vom, skulde det være så stor Synd, at jeg sendte hans Sjæl i Skærsilden nogle År før Tiden? Men det, du sagde om Trængslerne, er sandt. Jeg ved, hvor det vil gå; jeg kommer til at rømme af Landet, kan hænde for mange År. Da skal det kendes, at vi har hinanden kær og kan vente trofast; begge må vi sone, om vi har nogen Brøde. Mener du, vi køber Lykken for dyrt?

— Lavrids, udbrod hun heftigt, jeg vil dele ondt og godt med dig, om du må drage af Landet, da går jeg med dig. Jeg vilde dø af Græmmelse, om jeg skulde gå her År for År og intet vide, om du levede eller var død.

— Vist ikke, Dorthea — hav nu dit høje Mod igen, at jeg kan skilles glad fra dig. Om du drog med mig, da vilde de lægge Vanære på dig, og vi vilde begge komme i Armod. Du skal blive her hos Moder og virke for mig, at jeg snart kan vorder fredlyst igen. Din Broder Henning mår meget; kan hænde lader de mig slippe billigt for din Skyld. Men en arm Brudgom får du, Dorthea — om du havde taget Erik Fasti, var du kommet bedre derfra.

— Å skæmt ikke dermed! Gerne gav jeg alt mit Gods og levede med dig i en Hytte, om du derved kunde få Fred. Men er det og sikkert og vist, at du må fly? Din

Moder er dog af en mægtig Æt; kan hænde har hun Ret, og I kan købe Jer Fred med Sværdet. Kirken er mild mod de rige og mægtige — prøv det, Lavrids! Jeg føler det vist, at om du drager fra mig for mange År, jeg lever det ikke over —

Han rystede på Hovedet og pegede over de forfaldne Volde, hvor Fårene græssede, og den brøstfældige Port og Broen, som ikke kunde vindes op.

— Ser du ikke, at det vil tage mange Måneder at bygge alt dette op, så det bliver et brugeligt Værn? Mine Forfædre har været fredsæle Mænd, jeg mente og, jeg var det selv. Men Munk'ernes Ånd fo'r i mig . . . nej, ser du, hvem dér kom ridende sønderfra? Gamle Lage Jenssøn, så sandt jeg lever. Da bliver Moder glad, om han ikke bringer ilde Bud.

De løb hen til Broen, gamle Lage havde alt set dem og ventede dér. Han var en gammel Vismand, men i sin Ungdom havde han været en vældig Kriger, nu sad han i de sindiges Råd, men så dog helst, at Blodet gik hedt i de unge. Derfor kæmpede det nu helt pudsigt i hans Ansigt, og Lavrids måtte le deraf og af hans Ord:

— Hvad, er du ikke rømmet alt, du Blodgerningsmand? Å du Belials Barn, hvor kunde du så skammeligt lægge Hånd på en Kirkens Mand? Nu, han var et skinhelligt Skarn, men ligefuldt får du hele Ulveflokken over dig — var du da helt galen? To mod een og tyve, og fem vog I — ræk mig Labben, du Dumhoved! Du har handlet som en Dosmer, men det gør godt at trykke en Mands Hånd. Gud forlade mig det, jeg tænkte straks, da jeg hørte det, at jeg kunde handlet som du.

— Tak have I, Hr. Lage, jeg ventede heller Domsord end Lov af Eders Mund. Kommer I for at give os gode Råd, da skal I have end mere Tak, vi ved hverken ud eller ind. Farbroder Eggert vil, at jeg skal fly, men Moder vil bygge Værnet op og sætte Spydsodden mod både Lensmand og Bisp. Hvad mener I?

— Jeg mener, hun er galen! Bisp Ulrik sætter dig i det store Band, det kan du blæse ad, om du vil. Men

Lensmanden kan du ikke blæse ad — jeg bringer dig selv den Hilsen fra Palle Jonsen på Skanderborg, at der er givet Skøling over dig, dog vil han holde sig i Ro, at du kan få Tid til at drage over Grænsen. Men om du ikke er herfra inden trede Solemærker, da må han skikke Svende ud for at gribe dig. Tag helst Hesten af Engen og spræng mod Sønder, som Remmer og Tøj kan holde. Hvad holder dig tilbage her?

— Å, det har vel ikke slig Hast — jeg ved af ingen Brøde, skulde jeg da fly uden Lov og Dom? Lad Lensmanden komme med sine Svende, Tårnet bliver de vel udenfor. Om han giver mig Skøling, da må jeg vel rømme. Dog drager jeg nødig herfra, om Moder ikke vil det. Kom i Hu, at jeg har gjort alt for hendes Skyld.

Hr. Lage rømmede sig barsk, men havde dog et Smil i Øjenkrogen:

— Nå og Jomfruen dér — hun har vel ingen Del i, at du kvier dig ved at tage herfra?

Lavrids lagde sin Arm om hendes Skulder og drog hende frem, hun gemte sig undseligt bag ham:

— Jomfruen her er nu min trolovede Viv, Lage Jenssøn; vi fejrede Bryllup hin Blodnat og byttede Ringe, alt som Solen gryede — rødme ikke så, Dorthéalil, du er dog min Brud med dine Frænders Minde og i al Ære, må vi end vente en Stund, før Kirken signer vor Pagt.

Nu brast Hr. Lage i en buldrende Latter:

— Å, du Fandens Skælm, åd du en Provst og fire Lægbrødre til Nadver, og var dog fastende, så du måtte have en Jomfru efterpå? Gud signe Jer, Børn, det er som at leve sin Ungdom igen. Men vanskelige Kår får I, og klogest gjorde du, om du fulgte mit Råd. Rid fluks herfra, da skal jeg tale din Sag for Kong Erik og for Erkebispens, Peder Lykke er min gode Ven. Kan hælde han vil gøre dig Pinen kortere, end du har fortjent.

Lavrids bøjede sit Ansigt ned mod Dorthéas:

— Hvad mener du, min lille Brud — tåler dit Hjærte at skilles fra mig så snart?

— Å, svarede hun gysende, spørg ikke, hvad mit Hjærte tåler, lad det briste, om det er for svagt. Jeg har alt rådet dig ilde nok, nu skal du handle, som du finder ret.

— Tal da først med Moder, sagde Lavrids og trådte tilbage fra Hesten. Jeg ejer intet, om I skal købe mig Fred, bliver det med hendes Gods. Jeg vil gøre, som hun ønsker.

Hr. Lage samlede Tøjlerne og grinte barsk.

— Nu, jeg skal tordne for hende — hun er det, som har voldet alt med sit stridige Sind og sin utæmmede Tunge; helt billigt, at hun kommer til at bøde derfor.

Han nikkede venligt til dem og red over Broen. De fulgte langsomt bagefter, for at give ham Stunder til at tale med Moderen i Enrum først. Da de kom i Hallen, var Skænderiet alt i fuld Gang — om det ellers kan kaldes Skændsmål, når den ene tier, og den anden har taget alle Sprogets grove Ord for sin Mund. Fru Margrethe gav sin gamle Ven det glatte Lag og skreg til sidst, mens hun stampede i Fliserne:

— Ukaldet kom du hid med dit Råd, utakket skal du og gå herfra. Da Munkene svor mig Fårvang Mose fra, tav du på Tinge, da Hr. Peder bandede mig for Kirkeporten, stemte du i med. Siden bød jeg dig til Gæstebud, men du skyede at komme til den bandlyste. Om du kom med dine Svende for at stå mig bi, da skulde jeg takke dig — men hvad skal jeg med dit fejge Råd? Menner du ikke, jeg har nok af Kærlinger under mit Tag? Hils du Palle Jonson, det Grødhoved, fra Margrethe Stigsdatter Munk, at vi gløder Spydsodden og har Pilen på Strengen, han gør klogest i at holde sig herfra.

— Du er galen, råbte Lage Jenssøn, da han omsider kunde komme til Orde, og drejede sig på sin Hæl. Unyttigt at skifte Ord med en arrig Kvinde — kom Lavrids, følg med mig herfra. Din Brud skal vi vogte for dig, og din Sag skal vi få bilagt, medens du er borte. Din Moder har alt draget dig langt nok, kom nu i Hu, at hendes Gods er og dit, og lad hende ikke lægge alt øde. Dor-

thea, sig at han skal følge mig, Jer vil han høre. I må hellere skilles fra ham en kort Stund end angre et langt Liv.

Men Dorthea svarede harmfuldt:

— Tro ikke, at jeg vil være ham en Klods om Foden. Om han bliver eller farer, er jeg hans, ja om han skal gå fredløs og bandet i sin Grav, det ved han helt vel.

— Hør hende! udbrød Hr. Lage. Slig er du elsket, Lavrids, vil du da lægge Lykken øde for Jer både? Om du bliver og står imod, kan du ende på Blokken, jeg kan ikke frelse dig.

Men Lavrids svarede helt sindigt:

— I maler Sagen for sort, Lage. Jeg vil blive en Stund og høre først, hvad Sortkutterne har pønset ud imod mig.

— Da kan jeg sige dig, hvor det vil gå, Lavrids Vesteni! Lensmanden og Bisp'en vil komme her med deres Svende, I vil værge for Jer, men må dog give Jer tilsidst. Da vil du have mange Drab at angre og Oprør dertil; jeg, som sidder i Rådet, vil selv komme til at dømme dig fra din Hals.

— Da gør det, råbte Lavrids vredt. Det er i Nøden, en skal kende sine Venner — alt er jeg bandsat og fredløs, I truer med Blokken dertil. Slog jeg en Provst og hans Svende, kan jeg vel og slå en Lensmand og en Bisp, min Sjæl bliver ikke sortere deraf.

— Da ryster jeg Støvet af mine Fødder og vil end ikke røre en Finger for at hjælpe dig! skreg Hr. Lage forbitret og gik til sin Hest.

Men Fru Margrethe omfavnede sin Søn og sagde bevæget:

— Ret så, Lavrids! Heller falde som Ulve end rende som Harer! Ser du vel, at de prøver på at skræmme os? De vover ikke at dømme dig; de ved fuldt vel, at her får de Sten for deres møre Tænder. Heller brække end bøje sig, sagde min Farfader — lad se, om de kan brække os først.

Så kaldte hun Svendene til og lagde Hånd på Værket —

ELLEVE TE KAPITEL.

For Sandhedens Spejl.

Hellere brække end bøje sig, havde Fru Margrethe sagt. Dog skulde det komme, som fik hende til at bøje sig — og det fra en Kant, hun mindst havde ventet.

Hun havde kastet sig over Borgens Forsvar med en Iver og Kraft, som næsten kunde give de andre en Tro på, at hun kunde føre sin Sag igennem. Voldene var alt udbedrede, et nyt Porttårn optømret af Egeplanker og afstivet med svære Sten, Broens Planker var løsnede, så de kunde kastes af, når som helst en Fjende skulde vise sig. To af Svendene skiftedes til at sidde Dag og Nat i det lille Hul over Porten og spejde med Hånden på Hornet . . . gamle Hr. Eggert havde fået Lov at sidde der nogle Aftentimer, men han fandt det altfor fornøjeligt at være Kure på Borgen. Ret som det var trattede han løs på Hornet, så de alle kom farende, men der var ingen Kat at se, han havde blot blæst for Moro —

Alt dette var dog kun gjort med den Tanke, at Fru Margrethe skulde få Hjælp; hun havde skikket Ilbud til sin Fader Stig Munk på Nørgård og bedt ham skikke Svende til Undsætning; han var en mægtig Mand på Salling, og var han end mindre kamplysten end sin Fader, håbede hun dog vist, at han ikke vilde lade hende i Stikken.

Selv kunde hun med sine få Svende ikke tænke på at holde mere end Tårnet, men her havde hun da også rustet sig til en lang Dyst. Øksne og Svin var slagtede og saltede ned, i Borgestuen lå Bjærge af nybagt Grovbrød, Øl og Vin havde de nok af, Brønden var under selve Køgerset. I Borggården gik to Køer i Tøjr, dem kunde de tage i Tårnet og endda have Mælk ved Hånden, Fru Margrethe tænkte på alt. Oppe i Våbenhallen lå Stabler af Sten som skulde glødes i Ovnene og kastes ud, derimellem stod Kar med Olie, den kunde og få sin Mand til at nyse rødt, når den gjordes sydende. Midt derimel-

lem gik Ladegårdens Høns og gjorde Æg og kaglede op, som havde de nu også støbt deres Kugler, nu kunde Fjenden tage sig i Agt —

Hr. Eggert gik mest deroppe og legede med Forberedelserne som et Barn, han vilde ikke tænke på alt det Blod der skulde flyde heraf — havde ikke hver Dag nok i sin Plage? Stund imellem kom Fru Margrethe herop for at spejde; da stirrede hun længe ad Viborgkanten til, og når hun gik, var hendes Ansigt mørkt og truende. Kom hendes Fader aldrig? Var Mogens Munks Søn og blevet en gammel Kærling mellem de Salling Bønder? Jens Kid var redet didop, han kunde længst været tilbage; hun måtte snart tænke, at han kunde være omkommet under Vejs . . .

Dorthea gik stille og passede sin vante Dont, slog Væven, røgtede Bierne og kiggede den muntre Ilsebil på Fingrene. Men ofte blev hun forstyrret deri af Lavrids, som intet fandt at tage Vare, nu da Værnet var sat i Lave, så godt det lod sig gøre i en Hast. Da drog han hende med sig i Urtegården og kunde holde hende Timer igennem på Græsbænken, uden at han talte et Ord. Hans Sind blev tungere med hver Dag, han skønnede Håbløsheden i det, Moderen havde for.

Da kunde Dorthea frygtsomt tage hans Hånd og spørge:

— Så snild og stærk din Moder er, hvem skulde tænkt, at hun på få Uger kunde gøre en Fæstning af den fredelige Gård. Her er som i en Røverborg — men du ikke og, at nu har vi ingen Fare?

Han rystede på Hovedet og så smerteligt på hende. Hun læste i hans Blik, hvad han tænkte: Det er alt til ingen Nytte, jeg må fly. Ak lille Due, vi må snart skilles, ilde ser det ud for vor unge Lykke —

Og han læste i hendes Øjne som et stumt Skrig: Fly herfra og frels dit Liv, før det bliver for sent! Men også en Bøn: Lad mig ikke ene, jeg lever det aldrig over.

Men hendes Skrig og hendes Bøn fik ikke Ord, og han

vidste intet at trøste hende med uden at trykke hende til sit Hjærte. Hun vilde ikke svække hans Mod, han evnede ikke at styrke hendes. Midt i dette Angstens og Håbløshedens Mørke flammede deres Elskov, som vilde den sætte alle sine Blomster, før den døde —

Stemningen blev alt mere knugende, som Dagene gik. Jens Kid vendte ikke tilbage fra Salling, Lensmanden lod ikke høre fra sig eller Ulrik Stygge, der kom end ikke Bud med Bandlysning og Skøling — denne Tavs-
hed var mere ildevarslende end alt andet. Hvad pøn-
sede de på? Samlede de store Styrker for at kunne
knuse dem med et Slag? Kan hændte havde de Bud hos
Kong Erik efter en Kartove; Fru Margrethe havde hørt
om dette nye Mordredskab, som slyngede store Sten af
et Ildsvælg og kunde sprænge et grundmuret Tårn på
få Dage, hun gyste ved at tænke derpå. Så meget var
vist, at Kirken glemte ikke sin Hævn, den tøvede kun,
for at Sværdet kunde falde des tungere —

Omsider en Dag, da Fru Margrethe havde stirret sig
svimmel oppe fra Våbenhallens Skydeskår og mismodig
vilde gå derfra, udstødte hun et Glædesskrig — ovre på
Viborgvejen kom tre Ryttere frem af Skoven. Hun
kendte straks Kæmpeskikkelsen, som red forrest — det
var hendes Fader, Stig Munk. Efter ham kom Jens Kid
med gamle Mogens fra Nørgård. Hun stirrede spændt
mod Skoven — men der kom ikke flere, Skuffelse og
Harme fyldte hendes Bryst. Kom hendes Fader kun for
at spotte hende med gode Råd? Hun så nu, da han red
over Broen, at han var blevet gammel, der lyste en
hvid Farve midt i hans mørke Krølskæg, og han ludede
på Hesten. Hendes Hjærte røstes, og hun løb hastigt
ned for at byde ham en kærlig Velkomst.

Han blev holdende for Trappen og stirrede længe på
hende, da hun kom frem i Døren; hun læste sin Dom i
hans Blik, at han stod ikke med hende i det, hun havde
gjort, og hendes Hjærte krympede sig sammen derved,
men hun vovede intet at sige, før han havde talt.

Omsider nikkede han mildt og sagde tungt:

— Guds Fred, Margrethe. Her står nok ilde til — havde I så sandt budsendt mig noget før, at jeg kunde have givet Jer Råd. Nu er det vel bagefter —

Fru Margrethe løstes ved hans Ord som af en Fortryllelse; hun løb ned ad Trappen for at hjælpe ham af Hesten og sagde muntert:

— Fader har Ret, bagefter trænges mere Dåd end Råd. Tak have I dog, at I kom, havde jeg end ventet Jer i større Følge.

Stig Munk sprang af Hesten uden at røre hendes Skulder, men det var vel mest af Gammelmandsstædighed, thi han ømmede sig ved det. Så sagde han:

— Hilsen fra Moder, hun slap mig nødigt af Hjemmet, hun pylrer om mig som en Høne om en Kylling, og jeg er dog ruget ud for en Stund siden. Jeg skal og herfra i Morgen ved Gry — nu er jeg mødig og fastende. Sæt for mig, hvad du har; siden, når jeg har fået sovet på Måltid, tales vi ved.

Hun førte ham op i Gildeshallen, hvor Dragningerne end hang fra hin Blodbryllupsnat, og Sølvstobene stod på de hvide Mellemværksduge, Fru Margrethe havde ventet Gæster hver Dag og vilde, at alt skulde være rede. Stig Munk hilste Lavrids med et godlidende Øredask, nikkede skødesløst til Eggert, hvem han ikke kunde døje for hans Barnagtigheds Skyld, og tog omsider Dortheas Ansigt mellem sine Hænder.

— Nej se, udbrød han, her har vi så Lysstrålen i alt dette Mørke! Du er Dorthea Ulfeldt, som vil gøre mig til Oldefader? Gud signe dine klare Øjne — glem ikke, når du skal fostre Sønner op, at der gives Narre på Valen som i Ovnkrogen, en kan være Mand uden altid at have Sværdet i sin Hånd.

Han så hvast til Hr. Eggert, der mimrede forlegent, og til Lavrids, der ikke veg for hans Blik — ingen kunde være i Tvivl om, hvad det var for to Narre, han sigtede til. Derpå satte han sig ved Bordet, hvor Fru Margrethe satte koldt Flæsk for ham, Vildtpostej og Bagværk og sin bedste Vin. Han huggede vældigt ind på

Maden og tav imens — Fru Margrethe lagde med Skræk Mærke til, at han neppe rørte Vinen; hun havde håbet, at den skulde mildne hans Sind. Hjærtet sank i hendes Bryst — hun følte, at hendes Dom var alt fældet; og dog ventede hun utålmodigt på at høre, hvad han vilde kræve af hende. Hun rystede over hele Kroppen, som da hun var en liden Pige og frygtede Tugt. Så latterligt det end var, måtte hun sige til sig selv, at hvad han bød hende, det måtte hun gøre, hun vovede ikke at stå ham imod.

Hr. Stig var ubarmhjærtig — han spiste en god Stund, og siden sov han på Måltid i en halv Time. Da han endelig vågnede op og vilde tale, skikkede han de andre af Hallen og vilde have Fru Margrethe ene for sig. Hun gøs derved, som skulde hun atter under den faderlige Tugt, men en Trøst var det jo, at ingen skulde være Vidne til hendes Nederlag. Det blev end større, end hun havde frygtet; thi Stig Munk var en vis Fader, han revsede hende ikke, så hun kunde bruse op i Harme imod ham, han vendte hende mod hende selv, og hendes Hjærte måtte give ham Ret.

— Margrethe, sagde han langsomt; det var klart, at han forud havde vejet hvert Ord, de faldt nu som en Dom, der blev læst op. — Hør nu, hvad jeg er kommen for at sige dig, og tal mig ikke imod. Thi jeg kender dig og ved alt forud, hvormed du vil smykke din ilde Færd, mig narrer du dog intet dermed. Om Munkene i Tvilum vil jeg sige, at de er arge Skalke, som Sortbrødrene er flest, gerne skulde jeg hjulpet Jer med at rydde den hele Yngel ud, om jeg havde Magten dertil. Men en skal stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor en er, det har du ikke gjort. Kong Erik er en Mand af høje Tanker, men liden Kraft — Fru Filippa tror, at hendes Barnløshed er en Straf for hendes Synder, hun tænker på at give sig i Vadstena Kloster, Præsterne har hendes Øren, aldrig har de haft Overmagt i Landet som nu. Om du havde draget de kutteklædte Ransmænd til Tinge, kunde vi kan hænde have skaffet dig Ret over dem — nu har du

ingen Ret. Hør nu, hvad jeg vil sige dig: Lavrids har ingen stor Synd, han hævnede sin Moders Ære, som du krævede det af ham, jeg havde gjort det samme i hans Sted. Men din Synd er stor, at du hidsede ham op — Brøden er ene din, og du skal sone den. Alt i Morgen drager du til Tvilum Kloster og taler dig til Rette med de Kanniker. Du får ydmyge dig og bøde, hvad de kræver — du skal købe din Søn Fred. Spørg dit Hjærte, om jeg kræver mere af dig, end Ret er.

Fru Margrethe stod dybt rystet for ham.

— Fader, så hård en Bod vil I ikke kræve af mig, jeg vil hellere dø end tømme den bitre Skål.

— Din Død gavner intet, svarede han koldt. Det bitre vil bekomme dig vel, du har alt fået for meget af det søde i dit Liv. Det blev din Ulykke, at du fik en svag Mand og har levet her mellem Siv, der bøjede sig for dine Ord som for en Storm. Magt har ingen, som ikke styrer sig selv, det lærte jeg dig alt som Barn. Ofte pukkede du på din Farfader, men du ved intet om ham, uden hans Ungdoms Dåd, den han var lidet stolt af på det sidste. Han bøjede sig selv, han var en Mand i at ofre sit eget. Det er din Synd, at du har ofret alle omkring dig på din Forfængeligheds Alter, du har ikke æret vor Æt dermed. I Morgen skal du ydmyge dig og gøre Bod, du skal se, hvor du vokser derved.

Gråden arbejdede i Fru Margrethes Bryst — nu brast den hårde Skorpe om Barndommens Kilder, hun så sig selv, som hun var, og ræddedes derved. Men hun vilde ikke give sig, hun tvang Tårerne tilbage og sagde trodsigt:

— Jeg skal gøre, som I vil; dog spår jeg Eder forud, at der vil intet komme ud deraf. Helst drager jeg der-til nu straks; men det siger jeg Jer, at om Munkene kræver alt mit Gods, da giver jeg dem det ikke. Er al Brøden min, som I siger, da soner jeg den kuns dårligt ved at øde min Søns Arv.

— Margrethe, sagde Hr. Stig alvorligt — du skønnede helt vel min Mening, som ikke var, at du skulde

byde Munkene dit Gods med et koldt Hjærte. Om du bøjer dig, vil du og høste Velsignelse deraf. Du ser Vejen, vis nu, at du er af den rette Art.

Ja, hun så Vejen, men hun havde ikke Kraft til at gå den. Hun skønnede helt vel hans Mening, som var, at hun skulde skifte med Lavrids og give Kirken sig selv. Men alt oprørtes i hende derimod, hendes Hjærte bankede end så ungt og levende, hun kunde ikke gå dermed i Klosterets Grav.

— Jeg drager til Tvilum nu straks, svarede hun. Tvungen og med koldt Hjærte går jeg den Korsegang, ingen uden I skulde bevæget mig dertil. Jeg skal tømme Ydmygelsens Bæger til Bunden; når da alt er forgæves, vil Fader vel tilgive mig, om jeg sætter Spyd for min Ret. I hvor brødefuld jeg end hører, jeg er, skal jeg dog vel ikke lade mig træde i Støvet uden at kny.

Hun gik hastigt af Hallen — flygtede for hans klare, gennemskuende Blik, vilde ikke høre mere, flygtede for Gråden, som hun neppe mere kunde mestre.

Gamle Hr. Stig hørte hende skælde og tordne dernede, nu fangede de Hestene i Engen — han stod ved Gluggen og så hende ride over Broen med to Svende i sit Følge. Og han rystede sørgmodig på sit Hoved.

Hun gør det ikke, mumlede han. Vidste hun, hvor megen Sorg hun sparede sig og os alle for, om hun bøjede sig nu straks. Men Visdommen er en Frugt, plukkes kuns på Årenes Træ — hun får da gå den lange Korsgang, Gud skal vide, jeg havde gerne sparet mit Barn derfor.

TOLVTE KAPITEL.

Den bitre Skål.

Mørke Tanker rugede over Fru Margrethes Sind, da hun red af Borggården —

I Dag havde hun ikke smykket sig til sin Færd, lidet

vilde det hjælpe hende hos de Tvilum Klosterbrødre, om hun bar al sin Pragt til Skue, hellere måtte hun vel klædt sig i Sæk og Aske — hun var redet hjemme fra, som hun gik og stod; og i denne Farens Tid, da hun stedse var forberedt på alt og ofte tog en Hånd i med ved Mændenes Gerning, bar hun en grov, blågrå Kjortel og Læderhoser derunder; hun red og overskrævs i Sadelen som en Mand.

Da hun kom op i Skovbrynet, vendte hun sig og så tilbage — Sæbygård lå dér badet i Solen, det skumle Tårn over den grønne Lind, Voldene lå ikke længere fredeligt hen med græssende Får, de var gjort højere med Ler og Sand, som var skredet ned og havde plumret Vandet i Graven, de råt tilhugne Planker i det nye Porttårn grinte hvidt — det hele var stygt at se, men hun tænkte ikke derpå. Hun tænkte på, at hun havde gjort sit til at værgе sin Ret, hun havde tænkt, at det var hele Ættens Ære, det gjaldt — hun havde været sikker på, at Faderen vilde komme hende til Hjælp med hele sin Magt. Nu var han kommet som en vis Gamling og havde talt Tugtens Ord til hende ret som en Munk — hvi havde hun ikke afvist ham med hårde Ord og sat ham i Ovnkrogen til gamle Eggert, siden Alderen dog havde gjort ham svaghovedet som den anden? Skulde en og lyde sin Fader, når Manddommens Kraft var gået af ham, når Gravens Nærhed skræmmede ham, så han så sygt på Livet?

Fru Margrethe sukkede dybt — det nyttede hende lidet at lyve for sig selv. Faderen var karsk og klar nok i sin Tanke, hun havde kun bøjet sig for ham, fordi hun vidste, at han talte sandt. Hendes var Brøden, hende var det, som skulde sone. Hun havde ikke Ret til at lægge Lavrids' Liv øde, hun vidste helt vel, at i Længden kunde hun ikke kæmpe mod Kirken. Alt lå klart for hende uden eet: evnede hun at ofre alt for de unges Lykke? Kunde hun træde i de gamles Skare og for-
sage, for at hun ikke skulde kaste Skygge over Børnernes Liv? Hun måtte gøre op med sig selv —

Hun var for gammel til at tage sig en rig Husbond, havde end ikke tænkt derpå. Men Gården dernede var blevet hendes hele Liv; i Kældere og Kister samledes Forråd af hendes Flid — Ladegårdens Småhuse, Bryggers og Baggers og Smedie, Øksnene i Engen og Fårene ved Vejkanten, Abildgårdens grønne Frugter og Bierne i Urtegården bagved — alt mindede hende om Hverdagens travle Virke, som havde været hendes Fryd. Hun vendte sig og red op gennem Skoven — der mødte hun Svinehyrderne, de hilste hende ærbødigt, hun mønstrede med Stolthed den store Hjord. Hjort og Hare sprang foran hende på Vejen, hun mindedes Jagtens Glæder — nu skulde hun forsage alt for at gemme sig i en nøgen Celle, våge og bede og bøje sin stolte Ryg under Svøben? Hellere kæmpe til det sidste og gå under —

Men Faderens Ord arbejdede tungt i hendes Sind, Angstens Sved sprang frem på hendes Pande — Sandhedens Magt er stor. Hun vidste, at hun måtte ofre alt for at købe sin Søn hans Fred tilbage — vidste også, at hun kunde ikke og vilde ikke, hun vilde ikke slippe Friheden og den kære Magt, om hun så skulde brænde evigt derfor —

Hun lo højt og sporede sin Hest op mod Nord, ind ad smalle Skovstier, hvor Grenene pidskede hendes Ansigt, det gjorde hende godt. Nej, hun vilde ikke give sig, hende skulde de ikke gøre til en gammel Kærling. Som i et Glimt så hun alt, hvad hun havde gjort, og fandt det godt. Gridske Munke havde haft deres Fingre ude efter hendes Gods, hun havde værget sit Eje, som og var Sønnens Arv. Han havde handlet som en Mand, da han vog den Tvilum Provst mellem hans tyve Svende — det var vel dumt, men skulde hun bøde ene derfor? De vilde kæmpe og gå under sammen — kan hænde gik det heller ikke så ilde —

Hun red langt omkring, fordi hun vilde have Rede i sine vilde Tanker og være fast besluttet, før hun bankede på Klosterets Port. Hun kom til Fårvang Mose,

som Munkene falskeligt havde svoret hende fra på Tinge — hun red gennem Nørbæk Krat, som havde hørt til Sæbygård fra Arilds Tid. Halvt ubevidst søgte hun alt det frem, som godtgjorde hendes Ret imod de arge Skalker; og da hun kom mellem Tvillum Banker, hvor Lavrids havde udgydt deres Fjendes Blod, svulmede hendes Hjærte af Stolthed, og hun sagde til sig selv:

— Lavrids har gjort Ret; jeg værgede hans Arv, han værgede min Ære. Skulde det alt være gjort forgæves? Jeg vil ikke give mig i Kloster — Munkene vil ej heller kræve det af mig. De er kære af Guld og Sølv, jeg vil tinge med dem om mit Gods. Hælvten deraf vil jeg give dem for hans Fred, da har jeg gjort nok. Om de i deres Gridskhed vil have alt, da får vi nappes derom.

Hun red nu frem for Klosterporten, sprang af Hesten og slog med sin knyttede Hånd tre Slag derpå. Guardianen åbnede Lugen og så ud, men da han blev var, hvem han havde for sig, fo'r han forskrækket tilbage og smækkede Lugen i. Hun hørte dem mumle og løbe frem og tilbage derinde, hendes Mod og Selvtillid voksede — hun sagde til sig selv: Lavrids' Dåd har slaget dem med Rædsel, de har ventet, at vi skulde fejde dem på og svide Klosteret af over deres Hoved. De vil være glade ved at få Forlig — skulde jeg give dem Hælvten af mit Gods? Jeg vil give dem mit rede Sølv — kan hælde kan jeg stille dem end billigere tilfreds.

Nu åbnedes Lugen atter, og et nyt Ansigt kom til Syne bag den, hun kendte straks på de listige Træk og den hvide Kutte, hvem hun havde for sig, og Modet sank i hendes Bryst — det var Ulrik Stygge selv, Biskoppen af Års. Han lod hastigt sit Blik glide hen over hende og de to Svende, og da han blev klar over, at hun ikke kunde komme i nogen ufredelig Hensigt, blev hans Ansigt mildere, hun læste Medynk i hans Blik og blev opbragt derover — end mere over hans Ord, som i al deres Fredsommelighed syntes hende fulde af Spot.

— Margrethe Stigsdatter, sagde han — ulyksalige

Kvinde, hvad søger I her? Ved I ikke, at de Helliges Port er lukket for Jer og vel Himmeriges med — Forbandelsen traf Jer, og I gjorde ikke Bod, I føjede ny Brøde til den gamle og udgød ærværdigt Blod — hvad søger I hos Brødrene i det Kloster, I har skændet så groft?

— Stil Jer ej så enfoldig an, Hr. Ulrik, sagde hun vredt. I skønner helt vel, hvorfor jeg kommer hid. En usalig Strid er brudt ud mellem Klosteret og Sæbygård. Munkene har villet rane af mit Gods og bandede mig og min Søn, da vi vilde værgе for vort eget — siden har Lavrids været vel hastig på Hånden, Hr. Peder måtte bøde for sin Uret med sit Liv. Kan vi ej lade det blive derved, eller vil I øge den bitre Strid? Jeg har tænkt, at om jeg giver sømmelig Bod, da kunde vi vel vorde forligte.

Bisp Ulriks Ansigt forsvandt et Øjeblik fra Hullet — det kom hende for, at han lo, og hendes Vrede steg. Nu viste han sig atter, og havde han virkelig let, da havde det næppe været af Moro, thi nu var hans Ansigt mørkt og truende. Men hans Stemme var lige blid og rolig, da han spurgte:

— Hvad havde I da tænkt Jer at give i sømmelig Bod for Priorsens Liv?

— Jeg er kommen for at tinge med Eder derom; lad Porten op for mig, at vi kan tales ved i Enrum; dette er ikke for Svendenes Øren.

— Da skik Eders Svende herfra; Klosterets Jord er hellig; I ved helt vel, at I tør ikke træde derpå, før Kirken har løst Eder af Bandet.

Hun vendte sig utålmodigt mod Svendene og bød dem sagte ride til Side, dog ikke længere, end at de kunde komme hende til Hjælp, om Klosterbrødrene skulde pønse på Svig. Derpå vendte hun sig atter mod Porten og sagde dæmpet og indtrængende:

— Hr. Ulrik, I må komme i Hu, at jeg hører til en mægtig Æt, om det kommer til Fejde imellem os, da kan den vorde blodig og lang, og Hr. Peder vorder ikke

levende derved. I glemme ikke heller, at han har gjort os skammelig Uret og æsket os groveligt ud. Tag Halvdelen af mit Eje i Guld og Sølv og giv Lavrids Fred.

Atter fjærnede Bisp Ulriks Ansigt sig et Øjeblik fra Gluggen, og atter hørte hun den sære Lyd — denne Gang var hun vis på, at han lo. Hun kunde ikke længere styre sin Vrede, men råbte:

— Mener I, jeg er kommen hid for at lade mig spotte? I er en slet Kirkens Mand, om I vil ægge min Vrede op og hellere ser Strid og Blodsudgydelse end Fordragelighed og Fred.

— Sære Ord i Eders Mund, svarede Bisp Ulrik hovedrystende, I som tog Eder selv til Rette og såede en blodig Sæd — mener I nu, I skulde høste Velsignelse deraf? Tro dog ikke, at jeg spotter Eder, hellere ynkes jeg over Eder. Når I byder mig en Part af Eders Rigdom i Bod, da må jeg vel le. Hvad Glæde har I selv deraf? Eders Søn, hvem I har hidset op til Udåd, må rømme af Landet, om han ikke vil lægge sit Hoved på Bløkken. I vil komme til at gå barnløs i Eders Grav, I vil ret snart omkomme for Herrens Straffedom, Eders Legeme vil blive lagt i uindviet Jord, ingen fromme Bønner vil forkorte Eders Sjæls Pine i Skærsilden. Alt Eders er lagt øde ved Eders gerrige og stridige Sind, og I vil købe Eder Sone med en ringe Sum! I skal vide, Margrethe Stigsdatter, at om I havde lagt alt Eders Guld og Sølv for min Fod og Låsebrev på Sæbygård dertil, det vilde dog ikke skaffet Eder Fred. I må højere op.

Atter brast den kolde Sved frem på hendes Pande — nu kom det, tænkte hun, det frygtelige Krav, som hun vilde skyde sig af Sinde, fordi hun kunde ikke gøre det Fyldest, endskønt hun vidste, at det var retfærdigt. Og nu kom det — dobbelt stærkt virkede det på hende, fordi han klædte det i værdige og fredsommelige Ord.

— Margrethe Stigsdatter — I siger, at Klostret og har Skyld imod Eder, og jeg vil tro Eder. I har skikket Hr. Peders Sjæl helt brat for Guds Trone, om den fo'r skyldbetyngtet herfra, bliver da Eders Skyld mindre der-

ved? Sig ikke det, I tænker — blues I ikke ved de Ord, jeg alt så formes på Eders Læber? Vil I og nedværdige Eder ved at skyde Brøden på Eders Søn og sværge Eder selv fri? Var han ej en sagtmodig og fredsommelig Sjæl, indtil Eders Gridskhed og Eders Hjertes Hårdhed drev Jer på Afveje, og I drog ham med Jer i Faldet? Sandelig siger jeg Eder, hans Brøde er intet mod Eders, I ved det helt vel. Vil I lade ham sone Eders Brøde, da gør det; der er alt givet Skøling over ham, ret snart vil det blive ham forkyndt. Lad ham da drage af Landet, ingen vil da røre en Penning af Eders uretfærdige Mammon. Lad ham lide for Eders Misgerning — den Dag vil komme, da I vil græde Blod derover og gerne gav Eders Liv for at gøre Eders Uret god, men da er det for sent. Men om I vil sone Eders Brøde og have Bandstrålen taget fra Eders Hoved og Eders Søns, da skal jeg sige Eder, hvad I skal gøre. Skift med ham og giv Jer i Seber Kloster; end kan da Eders Liv ende i Glæde og Fred.

Hun så usikkert på ham og sagde lavt:

— Er det Jert eneste Vilkår?

— Ej, det er ikke mit Vilkår — det er Kirkens og Guds. I ved det helt vel i Eders Hjerte, at I fanger ikke Fred for ringere Pris.

— Bisp Ulrik, I er selv en Mand af ædelt Blod — I ved helt vel, at denne Byrde formår jeg ikke at løfte. I er Barmhjertighedens Tjener og skal ikke trykke svage Sjæle til Jorden. Tag mit halve Gods og lad mig fare dermed.

Atter lo han, men denne Gang skjulte han ikke sit Ansigt, og hun så, hvor det var fortrukket af Smerte — hans Øjne lyste af hellig Ild, og hans Røst skjalv af Gråd, da han svarede:

— Margrethe Stigsdatter, I laster Kirken, fordi den er gridsk efter Gods — skønner I nu ikke selv, hvor stor en Barmhjertighed den viser deri? I gav gerne Jert halve Gods, men I vil ikke bøje Jert stridige Hjerte. Dog finder I kun Fred derved — Gud siger det, og ikke jeg.

Da stampede hun i Jorden og skreg:

— Bort med dig, du lede Munk, mener du ikke, jeg ser gennem al din Træskhed? Mit halve Gods vil du have, og mig selv dertil — Foden vil I sætte på min Nakke for Eders Ære — bøj heller dit eget Hjærte, du skinhellige Skalk — sig det til den Gud, du tjener, at Margrethe Stigsdatter har et Hjærte af Stål, briste kan det, men aldrig bøjer det sig — sig det til Belial, hvis Tjenere I er, I Skørlevnere og Pengepugere, I Øjenkalke, som synder i lange Klæder og dølger Eders Strafværdighed bag fromme Ord —

Hun talte sig op i en Rus af Ord — Bisp Ulriks Ansigt var længst borte, og Lugen havde lukket sig, men hun blev ved, nu greb hun og Sten fra Jorden og slyngede dem mod Klosterporten og spyttede derefter —

Inde bag Porten lød Bispens Stemme højt og klart:

— Forvildede Hjærte, synd ikke mere! Gak hjem og søg Fred med din Gud — Mennesker kan ikke hjælpe dig. Om du ikke går i dig selv, da er du fortabt — —

Hun stampede rasende i Jorden og vinkede Svendene til sig. En af dem sprang af Hesten for at hjælpe hende, men hun skubbede ham ublidt til Side, svang sig i Sadlen og sprængte derfra, så de tabte hende af Syne —

Vreden raste i hendes Bryst — å, den listige Skalk, han vilde have hende ydmyget, hun skulde have kastet sig i Støvet som en Fodskammel for Ulrik Stygge, så han kunde have skreget det ud i Verden til sin Ære: Se, den stolte Frue til Sæbygård har jeg bøjet, så skal det gå enhver, som står mig imod! Men intet skulde hun bøje sig — han kunde tage sig i Vare, kan hænde skulde Jorden også drikke hans Hjærteblod, før den Fejde var endt —

Hendes Sind blev roligere under det voldsomme Ridt; da hun kom ud fra Skoven og så Sæbygård for sig, standsede hun sin Hest og blev holdende her så længe hunsunken i mørke Tanker, at Svendene indhentede hende. Nu var hendes Mod ikke så stort — nu skulde hun stå for sin Faders Ansigt og gøre ham Regnskab. Hun kunde det ikke — hun vovede intet at sige om de Kår, Bispens

havde budt hende. Hviskede endnu en Røst i hendes Hjærte, at det var Faderen og Bispen, som havde Ret — at hun fik aldrig Fred, før hun tømte den bitre Skål? Så hun det for sig, som skulde komme — Lavrids vankende hvileløst om i det Fremmede — Dortehea sygnende hen af Angst og Forlængsel — læste hun alt Dommen i deres Hjærter over hende, som kunde købe dem fri, men vilde ikke —

Nej, hun vilde ikke. Hellere briste end bøje sig — Ulrik Stygge var Fandens Tjener, Faderen var en gammel Kærling, Blodvejen vilde de gå fremad, hun og hendes Søn, Hånd i Hånd som de eneste stærke i en vanartet Tid —

Da hun trådte ind i Hallen, mødte hun straks Faderens bedrøvede Blik — han havde læst på hendes Ansigt, hvad hun kom med, han vendte sig bort med tungt Hjærte.

— Det gik, som jeg spæede, sagde hun hårdt. — Jeg bød dem mit halve Eje, men det var dem ikke nok. Vi får sætte hårdt mod hårdt, som vi har begyndt, Lavrids —

Gamle Stig Munk gik uroligt op og ned, han gav hende end ikke et bebrejdende Ord, men hans Ansigt var mørkt, og nu fik han Travlhed på sig — han kom i Hu, at han havde noget at gøre i Viborg og måtte hellere overnatte der. Fru Margrethe gjorde intet Forsøg på at holde ham tilbage — hans Nærvær var hende nu kun til Tynge og Samvittigheds Uro. Da han red bort, lagde han sin Hånd på hendes Hoved og sagde mildt:

— Gud have dig og Jer alle, Margrethe! Om I kommer tilkort, da ved I, at Nørgård står Eder stedse åben — Gud gøre Vejen lettere for Eder, end jeg tør håbe nu.

Hendes Øjne duggedes, da hun så efter ham. For sidste Gang hviskede Samvittighedens Røst i hende: Kald ham tilbage, vær ham en lydig Datter, end har du aldrig angret derpå . . .

Men hun rystede det af sig, der var ikke Stunder til Svaghed nu, hun havde valgt sin Vej. Hun kaldte de andre ud og sagde helt muntert:

— Fader er blevet gammel, han ser alt sortere end det er. End har vi ikke Fjenden for Borgen, hvi skal vi da sørge? Kjøbmand skal hente os af den gode Vin, vi vil have os en glad Stund under Linden —

Hendes Ord tog som et Tryk af dem alle, snart gik Dansen muntert over Grønningen —

Fru Margrethe sad på Bænken og drak mere Vin, end hun plejede, men Glæden vilde dog ikke komme til hende. Snart er Høgen over os, tænkte hun, Dorthea får stakket Lykke, jeg ser alt Lavrids ligge blodig for mig og anklage mig med sit brystne Blik . . . Gud nåde, bitter nok kan den blive at tømme, den Skål jeg har valgt —

Men da sprang hun selv frem i Dansen ved Hr. Egberts Hånd, og hendes dybe Røst lød over dem alle. Hendes Vildskab smittede dem, til Midnat dansede de Vise efter Vise, Vinen randt og gjorde dem øre og gale i Sommernatten, de vilde ikke slippe Glæden . . . det var, som om de anede, at den bødes dem for sidste Gang.

TRETTENDE KAPITEL.

Fortvivlelsens Mod.

Nu var Høgen over dem med både Næb og Kløer —

Alt Morgenens efter hin Galgenfest holdt Lensmanden fra Skanderborg, Palle Jonsøn, for Porten med tredive Svende og begærede at indlades; men Jens Kid, som havde Vagten, vogtede sig vel for at tage Bommen fra, i det Sted blæste han så skrækindjagende på Hornet, at de alle kom farende ud af Tårnet. Da Fru Margrethe så, hvad der var på Færde, bød hun Lavrids blive inde med Dorthea, og gik selv med Svendene op på Volden ved Siden af Porttårnet.

— Hvad begærer I af mig? råbte hun over mod Lensmanden. — Kommer I som Ven, er I velkommen, Palle, men om I har det Ærind, jeg tænker, kan I lige gerne fare herfra straks. Vi giver os ikke, og her vil vanke brodne Pander.

— I er galen, Margrethe, råbte Lensmanden, som var en liden undersætsig Herre med godmodigt plirende Øjne i det fede Ansigt — Røsten peb og, som længtes Struben efter at blive smurt. — Hvi er Lavrids ikke flyet, mens Tid var, jeg gav ham dog Stunder nok? Jeg så ham før ved Tårnet — Eder har jeg intet at sige imod, men Eders Søn må I give os, at han kan stå til Rette for Drabet i Tvilum. Der er givet Skøling over ham — bedst om han nu følger os godvilligt, siden han har været dum nok til at blive her. Om Eders Frænder går i Forbøn hos Kongen og Rådet, bjærger han kan hænde sin Hals.

Fru Margrethe lo.

— Agt selv Eders Hals, Palle, at I ikke sprænger den med store Ord — skik Svendene op til Skoven, Eder tør jeg vel lade ind. I mindes vel den gamle Rhinske i min Kælder — lad se først, om vi ikke kan komme til Forståelse ved Bægeret — Dagen er lang nok til Ufred derefter, om det falder så ud.

Palle Jonsøn grinte og gned sig om den glatte Hage

— Tør jeg lide på Jer, Margrethe, at I ikke farer med Svig?

— Jeg ved ikke, lo hun — min gamle Rhinske er lumsk, det mindes I vel, fra I var her sidst, og vi måtte bære Eder til Sengs med Støvlerne på. Anden Svig har I ikke at vente af mig, derpå giver jeg Jer mit Ord.

— Ha ha — da var jeg og rusende, før jeg kom hid. I Dag skal I sande, at det går lettere med at sende en Klerk til Fanden end en Lensmand under Bordet, når han ikke vil. Men I får skikke en Otting Øl ud til Karlene, at de kan gøre sig det mageligt i Engen imens — jeg gør det ikke for Tørst alene, Margrethe; jeg vil dog tro, at

jeg kan tale Jer til Rette. I ved, jeg var Eder altid en god Ven.

Fru Margrethe svarede ikke, men gik selv ned til Porten og åbnede den. Lensmanden sendte sine Svende ned i Engen og gik selv over Broen, han rystede helt hjærteligt Fru Margrethes Hånd, de havde trådt mangan Dans sammen i Ungdommens Tid. Hun skikkede Jens Kid ud med Øl til Svendene, førte sin Gæst op i Hallen og satte det bedste for ham. Han plirede lystigt mod Lavrids og Dorthea og sagde:

— Jeg tænkte det vel, at her var en Jomfru med i Spillet. Hør Lavrids, om du end vil fly, da skal jeg knibe et Øje til, jeg kan drage Nordpå med Svendene en Stund, når jeg da kommer, er Fuglen fløjet, ha ha . . . ja ved du, til Kvelden kommer og Bispens Svende, da kan ikke Satan selv redde dig herfra. Alle Sortkutterne står dig efter Halsen — red Fanden dig også, at du skulde rende selve Provsten dit Sværd gennem Livet? Fanden tage hans Sjæl, jeg skulde ikke sagt dig et Ord for det, om det havde stået til mig. Men de Skælmer har Retten for sig, er jeg dem ikke følgagtig, kan det gælde min egen Hals, Kong Erik er kort for Hovedet. Ej, Fru Margrethe, det er ret en herlig Drue! For Gud om jeg fatter, I gider kævles med Menneskene, når I har slig Skat i Eders Kælder! Jeg tømmer et Bæger på Eders Sundhed — gå nu i Eder selv og gør min Gerning let!

Fru Margrethe svarede intet, men fyldte hans Bæger påny og skød Sulefadet over til ham. Han åd og drak og pludrede imens — Dorthea så helt forundret på ham og hviskede til Lavrids:

— Så godlidende han lader — mener du ikke, du kan snakke dig til Rette med ham, så han giver dig Fred?

Men Lavrids lo bistert og svarede bag sin Hånd:

— Han er et gammelt Snakkehoved, men mår intet. Bispens har skikket ham hid, ham må han være til Vilje. Dog hører du jo, at han vil give mig Stunder til at fly herfra — skal jeg gøre det?

Hun så usikkert på ham:

— Mener du, at dine Frænder da kan skaffe dig Fred?

— Nej, svarede han bittert. — Så ilde står det vel nu til, at ingen kan købe mig Fred uden Moder med alt sit Eje. Du skønner vel, at hun gør det aldrig, ej heller vilde jeg tage derimod. Flyer jeg herfra, bliver det for Livet — og fly må jeg vel tilsidst eller give Hals.

— Da fly, hviskede hun heftigt og greb ham i Armen — Ak Lavrids, om det kan gælde Livet for dig, da skal du fly herfra ret straks. Heller går jeg i Kloster og beder for dig, end at jeg skulde købe en stakket Lykke for så dyr en Pris — fly, Lavrids! Ak, kan du ikke tage mig med dig? Jeg deler gerne Armod med dig — om jeg blot ikke skal være dig en Klods om Foden . . . hellige Maria, skønner du ikke, at jeg gav gerne Livet for dig i denne Stund? Og dog er det mig, som har draget al denne Elende over dit Hoved — ak, jeg har dig så usigelig kær! Om jeg skulde volde din Død, var det bedre, om jeg aldrig var fød.

Hun græd højt og sank halvt afmægtig om i hans Arme; han bar hende hurtigt af Hallen, og Hr. Eggert gik hændervridende bagefter. Hr. Palle blinkede skælmisk til Fru Margrethe:

— Så hun er hans trolovede Brud? Forlad mig, at jeg siger det, Margrethe — Kvindfolk synes mig moksen skabt til Mandens Ulykke, kort Fryd giver de og lang Anger derpå. I hidsede Eders Søn til det Drab, nu hænger hans Fæstemø over ham, så han ikke har Kraft til at fly herfra. Om I nu vil høre et Alvorsord, da er Faren større, end I tænker. Der er alt gået Bud til Hans Nåde i Holsten, jeg tør holde min gode Hest mod en Mark lybsk på, at Blokken er ham vis, om han ikke salverer sig. I mener dog ikke, I kan holde os Stangen her? De Volde og den Port tager vi i Morgen, her i Tårnet kan I vel holde Jer en Tid, men omsider hungrer vi Eder ud, og hvad da? Lavrids må da af med sit Hoved, og I har forbrudt Eders Gods, fordi I har sat Eder op imod Loven. Tag nu Fornuften fangen — han gør

dog, hvad I vil. Jeg tager et Ridt med mine Svende omkring Søen, og når jeg kommer tilbage, er han herfra. I skal da ikke sige andet, end at jeg har handlet som Eders Ven.

Fru Margrethe gik i stor Sindsbevægelse over Gulvet — hårdt faldt det hende at skikke sin eneste Søn af Landet, hvem sagde, om hun så ham igen? Men Nederlaget kunde blive tungere siden hen, om han blev og tog sin Dyst, det skønnede hun helt vel. Hun rakte da Lehnsmanden sin Hånd og sagde:

— I skal have Tak, Palle, jeg mener, Eders Råd er det bedste, ihvor tungt det falder at skilles fra ham. Dog får Lavrids råde sig selv.

Hun gik til Døren og råbte hans Navn; han kom straks fra Hallen ovenover, hvor han havde lagt Dorthea til Hvile. Hun lagde Sagen frem for ham og sagde:

— Ilde Kår får du som Rømningsmand, dog kan det gå værre, om du bliver. Hvad jeg har af Sølv og Guld, får du tage med dig — gør nu som du vil.

Lavrids så forskende på hende og svarede:

— Du har Ret, ilde Kår bliver det for mig, hvad jeg end vælger, lad os da tænke på dig. Vil du kives med Bispen, som før med Klostret, da bliver jeg her og går til Grunde med dig. Men om du vil leve fredeligt på din Gård, da flyer jeg helst. Tiden læger alle Sår; kan hænde vore Frænder vil tale min Sag, så jeg engang kan komme tilbage med Fred.

— Ja vist, råbte Lensmanden hende fra Bordet, hvor han gnavede en Hønsevinge — skønner du ikke, at din Moder har ingen Strid, når du først er herfra? Bandet har hun på sig, det må hun tinge med Bispen om, som hun kan. Men for den verdslige Magt har hun ingen Brøde, hun kan sidde urørt på sin Gård. Bjærg du Livet og stik herfra.

— Jeg gør det ugerne, svarede Lavrids mørkt. Helst blev jeg og tog Følgen af min egen Dåd. Men Dorthea beder mig om at rømme — jeg får da gøre det, ihvorvel det kommer mig for, at jeg just derved dømmer mig selv.

Et Horn skrattede ovre fra Skoven, og Jens Kid truttede til Svar det falskeste, han havde lært — Fru Margrethe og Lavrids løb til Gluggen og så ud.

— Gud nåde, udbrød hun, dér er Bisp Ulrik med Klostersvendene. Da er det for sent.

Hr. Palle stirrede forfærdet på dem, mens han gned Fedtet fra sin Mund ud over hele Ansigtet.

— Bisp Ulrik og Klostersvendene, siger I? Da forbarme sig Gud, skal han finde mig ædende og drikkende her i Synderens Hus . . .

Han vilde rejse sig i sin Værdighed, men han havde taget bravt til sig af Mosten og ravede en Kende, så tømte han end et Bæger og hævede sin Hånd.

— Lavrids Vesteni, sagde han og hikkede derimellem — du er nu mit Vidne, at jeg har forkyndt dig Skøling på sømmelig Vis og opfordret dig til at give dig i Rettens Væрге, det du plat har nægtet. Du får nu selv svare dertil med din Hals, om vi får dig fat.

Han greb Fru Margrethes Hånd og førte den til sine glinsende Læber.

— Hav Tak for Eders Gæstfrihed, ædle Frue! Lavrids, du dumme Dreng, om du sniger dig herfra en Nat, da bed til St. Lavrentius, at han må slå Bispen og hans Svende med Søvn — jeg og mine Folk skal ikke se til den Side, hvor du går.

Den brave Herre slog ud med Hånden og gik vaklende af Hallen. Snart efter så de ham stå dér svingende med Armene for Ulrik Stygge, som talte ham heftigt til, og sagtens fandt, at Lensmanden havde røgtet Loven på mærkelig Vis. Derpå drog Svendene sig ud i en Ring om Borgen, en ny Skare kom frem af Skoven og holdt midt for Broen, de var vel nu hundrede i Tallet, Hr. Palle og Ulrik Stygge radslog, det så ud, som tænkte de på en Storm —

Fru Margrethe gik på Volden med Lavrids, nu var Høgene over dem, deres Mod voksede derved — de lignede selv to Rovfugle, som de gik dér og rakte Hals for at følge alle Fjendens Bevægelser, deres Øjne skin-

nede af Kamplyst, deres krumme Næser huggede som Næb i Luften —

— Hvad mener du, Søn, spurgte hun, skal vi kaste Broen af og væрге Volden en Stund, eller skal vi lige gerne trække os ind i Tårnet straks?

— Helst det sidste, svarede Lavrids. Vi er for få i Tal, herude øder vi Liv til ingen Nytte. Lad dem trænges om Tårnet, da kan vi anrette stort Mandefald mellem dem ovenfra uden at miste en Svend selv.

Fru Margrethe var enig deri, men ikke Jens Kid. Da han fik Befaling til at opgive Porttårnet, listede han sig først ned over Volden og kastede Broplankerne af. Et Brøl af Raseri svarede ham derovre fra, en Hagl af Pilesusede ned over ham, men han slap ind uden en Skramme, og Fru Margrethe slog ham på Skulderen:

— Ret så, Jens! Om hver Mand gør sit yderste, da er vi fler end hundrede, og Tårnet gælder for hundrede dertil; de kommer til at skikke Bud efter en af Kong Eriks Kartover for at få os herfra.

De drog sig nu ind i Tårnet og stængede Døren vel, den var af Jærn og gav sig hverken for Ild eller Hug. Lavrids gik op i Gildeshallen til Dorthea, som hvid om Kind stod ved Gluggen og så på Fjenderne, som gjorde alt rede til Storm — Øksehuggene klang fra Skoven, nogle af Mændene gik langs Graven og fiskede med lange Grene efter de svømmende Broplanker, bag dem stod andre med Pilen på Strængen, spejdende mod Tårnet, for om noget Angreb skulde true derfra — ret nu susede en Pil gennem Gluggen, hvor Dorthea stod, og strejfede hendes Hår.

Han drog hende hastigt tilbage.

— Var dig nu, min Elskede, dette er ikke Leg — dog skal du ikke være ræd, vi kan holde os her i Tårnet i mange Måneder; hvem ved, hvad som kan ske før den Tid —

Hun vendte sig imod ham med lysende Øjne:

— Lavrids, ved du, hvad jeg tænkte, da den Pil sang forbi mit Øre? Jeg tænkte på, at om den havde truffet

dit Hjærte, da vilde jeg draget den ud og stødt den i mit. Lov mig det, at vi følges ad i Døden som i Livet; jeg frygter intet uden at skilles fra dig.

Han drog hende til sig og kyssede hende.

— Tal ikke om Døden, mit Hjærte — vi skal leve tillsammans, må vi end skilles for en Stund. Ved du, at Hr. Palle vilde have ladet mig fly, jeg var alt enig med Moder derom, men just da kom Bispen. Dog sagde Hr. Palle, at om jeg kunde snige mig herfra en Nat, skulde han og hans Svende lukke et Øje til — skønner du ikke, at om jeg vil leve, da må jeg herfra? De vil dog tilsidst hungre os ud, og om jeg falder levende i deres Hænder, da er Blokken mig vis.

Dorthea strøg sine Hænder gennem hans Hår. — Gør som du vil og må. Jeg vil ikke tage dit Mod — jeg sagde det kun, for at du skal vide det: så længe du er oven Jorden er jeg din, jeg vil og følge dig i Døden. Jeg vil bede Gud derom, at han ikke prøver mig over min Kraft.

Nu kom Fru Margrethe med Svendene, Lavrids fulgte dem op i Våbenhallen, hvor de tændte et stort Vedbål i Ovnen og gav sig til at gløde Stenene op; nogle af Svendene stod bag Skydeskårene og skød med langsomt Sigte, dog syntes Afstanden at være for stor eller Pilene for lette. Alt var en smal Bro lagt over Graven, Øksehuggene drønedes mod Porten —

Dorthea gik ned i Opholdsrummet, hvor gamle Hr. Eggert sad og rokkede med Hovedet mellem sine Hænder. Hun kyssede ham på Panden og sagde mildt:

— Farbroder Eggert, vi to kan intet gavne med Bue og Blide, men forsagte vil vi ikke være, så vi tager de andres Mod.

— Gud signe dig, råbte han og sprang straks op. — Du har Ret, de skal høre deroppe, at vi er ved godt Mod.

Han gav sig til at synge med sin skingre Gammelmandsrøst, og Dorthea stemte i med:

Det var Nilus Erlandsøn,
 han rider de Dyr at bede;
 dør så han den liden Hind,
 han monde hende efter lede.
 Så vinder den Svend sin Jomfru —

Sært klang den muntre Vise ud i Larmen — nu bragede Porten sammen derude, Svendene stormede frem under høje Skrig og hamrede alt på Jærndøren, medens Pilene haglede ned over dem mellem gloende Sten. Men gamle Eggert og Dorthea sang ufortrødent, og Svendene oppe i Våbenhallen stemmede i med gennem Kamptumlen:

Han satte Snarer på hver den Sti,
 som Hinden var vant at gange;
 Hinden hun var så var om sig,
 han kunde hende ikke fange.
 Så vinder den Svend sin Jomfru — —

FJORTENDE KAPITEL.

En Ven i Nøden.

Det første Angreb blev afslået, det andet ligeså — tre Gange prøvede Bispens Svende på at tage Tårnet, men blev hver Gang vist tilbage med stort Mandefald; der lå alt en halv Snes Lig for Jærndøren, og mange flere var humpet sårede og forbrændte derfra. Ravnene skreg over Borggården —

Nu havde Fjenden lejret sig uden for Skudvidde og belavede sig på at hunge de belejrede ud. Når Aftenen kom med Kølighed, flammede Bålene op langs Skovbrynet, Fru Margrethes Hjærte blødte derved, thi en af hendes Øksne havde alt måttet lade Livet, hun så oppe fra Våbenhallen, hvor det mindskedes i Fåreflokken —

i Går var to af Svendene kommet farende ud af Skoven, hver med sin Gris ved Halen — Vinden bar den branke Lugt af Stegen op imod hende og fik hende til at fnyse af Raseri.

— De Skælmer, mumlede hun, de æder vel alt mit Forråd og ødelægger min Hjord, her skal en stå ørkesløs og se derpå —

Hun så forbitret til Lavrids, thi hun havde ikke kunnet udholde Tanken om sin Brøde imod ham, derfor havde hun nu kastet sin Harme på ham og gav ham Skylden, hvor hun kunde. Altid havde han været en drivende Drønnert, hvi var han ikke rømmet, medens det var Tid? Å, han havde sin unge Brud og hyggede sig som en Fugl i Forårsrede, det gik ham ikke an, at hans Fædre-negård blev lagt øde, at hans Moder bragte sig til Tiggerstaven ved at værge for hans Liv. Om han var for fejg til at hugge sig igennem, kunde han vel svømme over Voldgraven en Nat og snige sig derfra. Havde ikke Lensmanden sagt ham, at om først han var borte, havde hans Moder ingen Strid? Men slig var Moderens Lod, hun havde båret ham under sit Hjærte, nu var hun glemt over en anden —

Hun sagde heftigt til Dorthea:

— Ser du ikke, at jeg går til Grunde med alt mit Eje? Er det dig, som holder Lavrids så fast her? Gerne skulde jeg værget for ham til det sidste, om det var ham til Gavn; men som Sagen står, må han dog fly herfra — behøver han at vente, til han har ødet alt mit Gods?

Dorthea så forundret på hende og spurgte:

— Er det nu Lavrids, som lægger Eder øde? Har Moster glemt, at han hævnede Eders Ære, så de nu vil tage hans Liv derfor?

— Hvi flyede han ikke, mens Tid var? svarede Fru Margrethe hidsigt. — En skøn Hævn gav han mig — bandet og arm sidder jeg her snart og vel sønneløs der-til; hellere måtte jeg straks givet Tvillum Kloster mit halve Eje og købt mig Fred.

— Ja, sagde Dortehea koldt, ofte har jeg undret på, Moster ikke gjorde det. Nu er det for sent; dog har I vel ikke behov at laste Lavrids; han har såvist været Eder en fuldgod Søn.

— Dortehealil, bad Fru Margrethe og lagde indsmigrende sin Hånd på hendes Arm — vredes ikke på mig, al denne Ulykke har rejst en Storm i mit Hoved, og jeg ved ikke, hvad jeg siger selv. Skønner du ikke, at det er just hans Liv, jeg ræddes for? Jeg tænker, de har alt Bud hos Kong Erik, de vil komme her med et Ildvåben og lægge Tårnet i Grus, da er han fortabt. Om du har Lavrids kær, da tal til ham og få ham herfra.

Dortehea harmedes på sin Frænke og blueades over hende; hun skønnede, at Fru Margrethe vilde kun sit eget, og hendes Hjærte blev koldt imod hende. En Moders Kærlighed er dog intet, tænkte hun; jeg gav gerne mit Liv for Lavrids, Fru Margrethe vil end ikke ofre ham af sit Gods. Til sin Ven sagde hun intet herom; men hun var dog blevet opskrænmt af Fru Margrethes Ord om Kong Eriks Ildvåben, og da hun en Stund blev ene med Lavrids, lagde hun sin Arm om hans Hals og bad ham mindeligt:

— Agt ikke dit Liv for ringe, du kære — kan hænde kommer her flere Fjender, og det bliver ugørligt for dig at fly. End kunde du vel komme herfra en Nat, når Månen ikke er fremme.

Han tog hendes Ansigt mellem sine Hænder og smilte barsk:

— Ledes min Due alt ved mig og længes efter sin Fred? Glem ikke, at det kan vorde en Skilsmisse for lange År.

— Tal ikke derom, hviskede hun og gemte sit Hoved ved hans Bryst. — Jeg længes efter intet, jeg takker Gud Herren for hver Stund, jeg har dig. Jeg frygter intet uden det, jeg ikke tør tænke på. Å, Lavrids, jeg drømmer hver Nat, at jeg ser dig ligge blodig og bleg . . . ak, om jeg blot vidste dig frelst herfra, der var dog Håb deri. Evigt varer vel ikke denne onde Tid —

— Når du har Mod, da vil jeg og fly, svarede han. Tungt er det at skilles fra dig, men om du kun har Mod, vil det være det bedste for os begge. Aldrig må du tænke på at følge mig eller komme til mig i min Udlændighed. Du skal leve her hos Moder og være hende til Trøst, så skal du tro fast på mig og holde dig karsk og glad, til jeg kommer tilbage — lover du mig alt det?

— Det lover jeg dig! svarede hun og så smilende op på ham; men en Dødskulde lagde sig over hendes Hjærte derved —

— Det diser i Vester, sagde han og så ud. — Om her falder Tåge mod Natten, vil jeg vove det. Jeg var flyet forlængst, om jeg ikke havde kviet mig ved at gøre dig Sorg. Sig Moder dette, hun vil glædes derved; længe har jeg læst i hendes Blik, at hun helst var mig kvit.

De havde talt dette i Gildeshallen; nu gik Dorte ned i Borgestuen, hvor Fru Margrethe sad den halve Dag ved Væven for at døve sine Tanker. Lavrids steg op i Våbenhallen, hvor ingen var. De frygtede ikke længer nogen Storm, der fløj end ingen Pile mellem Borgen og Fjenderne, som roligt ventede på, at Hungeren skulde gøre sit Værk.

Men som Lavrids Vesteni nu stod og så mod Solen, der stor og rød gik i en Sæk bag Skoven, strejfede hans Blik en Skytte, som stod på selve Volden og sigtede på ham med spændt Bue. Han trådte hurtigt tilbage fra Skydeskåret, og straks efter susede Pilen forbi ham ind i Hallen, hvor den faldt ned mod Fliserne — han forstod straks, at den var ikke afskudt for at dræbe; og da han tog den op, så han, at der var sat et lille Træstykke på dens Od, om dens Skaft var vundet en Strimmel Pergament. Han viklede det forundret af og læste da disse Ord, som var ristet deri med Spidsen af en Dolk:

— I Morgen er Bispen herfra, da kommer en Ven til dig. —

Han blev end mere forundret ved at læse dette; thi

hvilken Ven kunde han have mellem disse Blodhunde? Det kunde vel være Bud fra Hr. Palle Jonson, et Varsel om, at i Morgen vilde Lejligheden være gunstig til Flugt. Men der stod: I Morgen kommer en Ven til dig; Hr. Palle vilde aldrig have skrevet sligt. Sært var det også, at dette Bud traf ham just nu, da han havde besluttet sig til Flugt det var næsten, som læste denne Ven i hans Tanker, og Sagen blev end mere gådefuld derved.

Lavrids talte ikke om dette til de andre, thi han vilde ikke skuffe dem med et falsk Håb. Kun sagde han til Dorteia:

— Mit Hjærte krymper sig ved at skilles fra dig så brat; vi vil stjæle end et Døgn fra Tiden — en Fugl har sunget for mig, at der er Lykke derved.

Hun smilede taknemligt til ham . . .

Den næste Morgen stirrede Lavrids spændt over mod Engen, hvor Svendene havde rejst Telte af Grene og Græstørv, så det lignede en hel Lejr. Fjenderne syntes ham ikke at være færre end i Går; om Bisp Ulrik var draget herfra, havde han i alle Fald ikke taget sine Svende med sig. Lavrids tænkte alt halvvejs, at en Spøgefugl havde holdt ham for Nar med den Pil; dog mærkede han snart, at noget måtte være i Gære histovre; thi Hr. Palle spankede om med stolte Fagter og mange Ord, det sås snart på ham, at han i Dag var ene Hane på sin Mødding. Nu gik han mod en Rytter, som kom i Skridtgang fra Skoven — en Sortkutte, men uden det hvide Skalpuler, så han var ikke af Augustinernes Orden, han var klædt som en Dominikanermunk med Reb om Livet, og den sorte Hætte var så tæt sammen-draget for hans Ansigt, at Lavrids intet kunde se deraf, endskønt han kom helt ned til Broen, pegede op mod Tårnet og så ret mod det Sted, hvor Lavrids stod.

— Er dette Vennen, tænkte Lavrids, da kan vel neppe stort godt være ventendes af hans Komme; Kærlighed til Lavrids Vesteni dølges neppe bag en Munkekappe, enten den så er spættet som en Skade eller sort som en Ravn.

Dog syntes Munken at være den Ven, om hvem Pilen havde varslet; thi nu trykkede han Lensmandens Hånd og red over Broen, svingende med et hvidt Klæde, som vel skulde være en Fredsfane. Og da han kom hen under Tårnet råbte han op:

— Lad op for mig, jeg kommer som Ven og begærer Lavrids Vesteni i Tale.

Lavrids studsede, thi han syntes, han skulde kende den Røst, men vidste ikke, hvor han skulde føre den hen. Han løb hurtigt ned; Fru Margrethe mødte ham på Vindeltrappen og sagde heftigt:

— Lad ikke op for ham, det kan være en Fælde. Har du noget godt at vente af en kronraget?

— Der stikker ingen kronraget i enhver Kutte, svarede Lavrids og løb videre ned. Dog spurgte han, før han tog Stangen fra:

— Sig dit Navn, ellers lukker jeg ikke op.

— Erik Fasti! svarede det dæmpet dernede. Og nu tøvede Lavrids ikke længere, men åbnede Døren, så Erik kunde smutte ind. Lavrids greb hans Hænder og trykkede dem varmt, han drog Hætten fra Erik Fastis Ansigt og havde nær omfavnet og kysset ham, så glad blev han over at se en Ven i Nødens Stund. Men Erik Fastis Ansigt var blegt og koldt, Øjnene lyste ham helt fremmed i Møde, så sagde han blot:

— Ej, er det dig, Erik — Gud signe dig, jeg mente snart ingen Ven jeg havde i Verden, og dog har jeg aldrig haft Venner så hårdt behov som nu.

— Jeg er og mere en andens Ven end din, svarede Erik uden al Hjærtelighed. — Dog kommer jeg for at stå dig bi — før mig et Sted hen, hvor vi kan tale ene tilsammen. Om jeg skal kunne hjælpe dig, må vi tales ved uden Vidner, og Sagen har Hast.

Lavrids så forundret og mistænksomt på ham, men vilde dog føre ham op ad Trappen; da sagde Erik hastigt:

— Borgestuen er mig lige så god som Hallen, om du vil skikke Pigerne ud derfra. Først af alle er det din Moder, jeg ikke vil møde.

— Følg mig op i Gildeshallen, svarede Lavrids barsk.
— Dette er Moders Hus; føler du det som en Vanære at hilse hende, da gå helst herfra straks.

Erik Fasti fulgte ham i Tavshed. Ved Døren til Opholdsstuen stod Fru Margrethe, som havde lyttet; hun sagde med et indsmigrende Smil:

— Træd dog herind i min Hal, Erik Fasti, og tag en Drik til Velkomst.

Men han hilste hende høvisk og gik hastigt forbi:

— Forlad mig det, Fru Margrethe, der ligger stor Magt på, at jeg får talt i Enrum først med Eders Søn.

Hun blev flammende rød og drog Vejret hastigt. Krænkelserne var og grov nok; dog var hun mest angst for, at han kom for at vende Sønnens Hjærte fra hende.

Da de var ene oppe i Hallen, sagde Lavrids vredt til ham:

— Du sagde, at du begærede mig i Tale som Ven — det kommer mig for, at du hidtil mest bar dig som Fjende. Mig stødte du fra dig, og nys krænkede du Moder groft. Hvad fører du i det Skjold?

— Jeg kommer for at hjælpe dig herfra, svarede Erik roligt. Dog må du kunne sige dig selv, at jeg ikke kan være din Ven som før. Om jeg mindes ret, var du ej heller venlig stemt imod mig, da jeg gæstede dig sidst. Da trådte Dorteia Ulfeldt Dansen med mig, jeg tænkte, den skulde varet gennem Livet — du frygtede vel det samme. Nu er hun din trolovede Brud — og hvor har du handlet med hende? Du skal vide, at hun er mig kær over alt i Verden; mere end nogen anden har jeg Ret til at kræve dig til Regnskab for, hvad du har gjort. Du burde sparet hende for al Sorg, men du har kun tænkt på at være din havesyge Moder til Måde, så du nu er fredløs og arm.

Lavrids knugede Hånden om sin Daggert og sagde mørkt:

— Jeg skønner nu, at du kom hid for at krænke mig; dog får jeg holde dig til Gode, at du er iversyg. Jeg skal

kalde Dorthea hid; du kan da spørge hende selv, om hun angrer på, hvad hun har gjort.

— Nej bliv her, Lavrids — du skal ej heller vredes på mig. Jeg er vel iversyg, som du siger — dog er hun nu din, og jeg mener Eder det vel både. Jeg tænker og som alle, at du er ikke stort at laste, men din Moder des mer. Hun drev dig til den Udåd, hun burde og have købt dig Fred. Ved du, at hun har talt med Hr. Ulrik derom?

— Jeg ved så. Hun bød ham sit halve Gods, men det var ham ikke nok.

— Dog stillede han kun et Vilkår dertil: at hun skulde tage Sløret. Vi tænker alle, at om hun havde gjort det, havde hun handlet værdigere end nu.

Lavrids så studsende på ham.

— Derom har jeg intet hørt. Dog er jeg snart led ved at høre om Moders Brøde; hvad jeg har gjort, evner jeg at bære selv.

— Store Ord, Lavrids — Dorthea kommer til at bære mere end Hælvten. Du burde tale din Moder til Rette; sig hende, at du vil give dig i Bispens Vold, om hun ikke følger sig. Hun er gammel og kan give sig i et Kloster med Ære — Dorthea er ung; skal hun sidde her som en glædeløs Enke, medens du flakker Verden rundt?

— Erik Fasti, sagde Lavrids og lagde Hænderne på hans Skuldre — kommer du med slige Vilkår for dit Venskab, da drag helst herfra, før mit Tålmod brister. Jeg sætter mig ikke op mod min Moder; for hendes Skyld vog jeg Præsten, for hendes Skyld vil jeg bære, hvad som kommer deraf. Dorthea tænker deri som jeg.

Nu greb Erik hans Hånd, og et lyst Smil gik over hans Ansigt.

— Jeg agter dig derfor, Lavrids — jeg måtte sige, hvad jeg sagde; men du er en højsindet Mand, kan hænde vilde jeg og handlet som du. Da må du herfra nu straks — i Morgen vil det være for sent.

— Hvi så?

— Bisp Ulrik er draget herfra efter en Falkonette, dens Kugler står Eders Mure ikke imod.

— Jeg vilde just flyet i Nat, om ikke din Pil havde holdt mig tilbage. Nu må jeg vel vente til Natten —

— Vist ikke. Du skal tage min Kutte, Hr. Palle ved om alt og vil lade dig slippe igennem. Jeg må blive her for at værgе din Moder mod Bispens Vrede, når han kommer. Jeg skal vidne for hende, at hun ingen Del har i Manddrabet på hans Svende, ellers lægger han sin Hånd på alt hendes Gods, og hun vil neppe få ham dømt derfra igen.

En styg Tanke fo'r gennem Lavrids' Sind; han lo bittert og spurgte:

— Du vil vel og værgе Dorthea for mig, medens jeg er herfra?

Men Erik Fasti mødte roligt hans Blik og svarede:

— Ja, jeg vil værgе din Brud, medens du er herfra. Om du skulde lade Livet i det Fremmede, da vil jeg tilbyde hende Hånd og Hjærte; men jeg håber til Gud, at vi får skaffet dig Fred, så du kan vende karsk tilbage, da skal du finde, at jeg har været dig en trofast Ven.

Lavrids læste i Eriks Blik, at han talte sandt, han elskede Dorthea højere end sig selv. Da skammede han sig over sin Mistanke, drog Erik heftigt til sig og gav ham Broderkysset. Han førte ham nu ned i Hallen, hvor Fru Margrethe ventede dem i stor Spænding; hun var vis på, at Erik Fasti havde talt med Ulrik Stygge, og at han nu sagde Lavrids alt. Vilde Sønnen kræve af hende, at hun skulde tage Sløret? Hun gjorde det ikke for hans Liv; hellere lagde hun sit Hoved på Blokken selv.

— Store Ting må I have haft at rådslå med Lavrids om, sagde hun spydigt, siden hans egen Moder ikke har måttet høre derpå. Jeg tør vel ikke vide, hvad der er kommet ud deraf?

— Lavrids drager herfra nu straks i min Kutte, svarede Erik og drog den af sig. Jeg bliver her og værger Eder og Jomfru Dorthea mod Bispens Gridskhed. Han

kunde ellers kræve for dyr en Bod af Jer for sine Mænds Liv.

Fru Margrethe åndede glad op, men Dorthea blegnede og tog sig til Hjærtet. Dog fattede hun sig snart og gik hen imod sin Ven.

— Må det være nu straks? spurgte hun med skælvende Røst.

— Det er bedre så, svarede han med et Blik, der sagde mere end mange Ord.

Hun sagde intet, lagde blot sin Hånd på hans Arm, og han forstod hende straks. Han førte hende op i Gildes-hallen, drog hende dér til sig og holdt hende længe fast; ingen af dem talte et Ord. Omsider skød hun ham fra sig og så på hans Ansigt, som vilde hun indprente sig hvert Træk, indtil Tårer duggede hendes Blik. Da skød hun ham fra sig og sagde hæst:

— Gå nu til de andre og gør dig rede, Ven — vi vil ikke skilles med Jammer og Gråd. Jeg skal vinke til dig deroppe fra, når du har Fjenderne bag dig og er frelst.

Han vendte sig i Døren og sendte hende et sidste Blik, så gik han ned. Meget var der ikke at ordne; de aftalte, at han skulde ride til Horsens og holde sig skjult der, til Fjenderne var herfra, og Kjøbmand kunde komme til ham med Penge. Så omfavnede han sin Moder uden stor Varme, thi sandt at sige tænkte han ikke, han havde stort at takke hende for. Derpå trykkede han tavs Erik Fastis Hånd og vendte sig mod gamle Hr. Eggert, som trippede utålmodigt; den gamle Herre var blevet alt mere trykket og tavs under de sidste Dages Tummel, og sagde han noget iblandt, klang det mest, som han gik i Barndom. Lavrids tog hans Hånd og sagde venligt:

— Jeg stoler på Eder, Farbroder, at I vogter Moder og Gården vel, medens jeg er herfra.

Da lo den gamle muntert, slog Hænderne sammen og snurrede sig rundt som en Top.

— Stol på mig! råbte han. — Ej, jeg skal og synge for Dorthea iblandt og træde Dansen med hende under Linden, at hun ikke skal sørge sig syg og bleg.

Lavrids nikkede mildt til ham, kastede Munkekappen over sig og gik ned til Eriks Hest, som stod bunden ved Murringen. Med bankende Hjærte sad Dorthea øverst i Våbenhallen og så ham ride over Broen. Lensmanden ventede ham der, de vekslede nogle Ord sammen — så sprængte han derfra. Oppe ved Skovbrynet kastede han Kutten, vendte sig og svang Hatten imod hende — hun rev den hvide Dug af sit Bryst og vinkede, vinkede . . . nu var han af Syne, og hun lod Dugen flagre ud efter ham, som en hvid Due med den sidste Hilsen . . .

Først da sank hun ned over Murkanten og brast i Gråd.

FEMTENDE KAPITEL.

Syv År efter.

Ikke vrede Bisp Ulrik end blev, da han kom med sit Ildvåben og opdagede, hvor groft han var taget ved Næsen, lykkedes det dog Erik Fasti at skaffe Fru Margrethe Fred, så Belejringen blev hævet, og Beboerne på Sæbygård atter kunde ånde frit. Købmand fik alt Fru Margrethes rørlige Sølv og Guld i en Pose og red dermed til Horsens; sammen drog de så ned i det tyske for dér at afvente, hvad Vennerne kunde virke i Lavrids Vestenis Sag. Det viste sig at være mindre end intet. Ulrik Stygge var så opbragt på Fru Margrethe, at han afviste alle Mellemlhandlere og krævede, at hun selv skulde komme og ydmyge sig for ham. Hun kendte hans Vilkår, sagde han, der var intet at tinge eller prutte der- ved. Men Fru Margrethe kom ikke, just fordi hun kendte hans Vilkår; alt medens Årene gik, blev hendes Sind mørkere og mere hadsk, hun græmmede sig såre over sin Søns Ulykke, hun tålte neppe at se, hvor Dorthea led af sin Længsel og tæredes hen, og hun vilde ikke ind- rømme, at hun selv var Skyld deri. Hun så alt klart,

sig selv kunde hun ikke lyve for; men just fordi hendes Brøde syntes hende tungere og tungere at bære, satte hun alt hårdere Ryggen derimod, forhærdede sig og kastede sig ud i rastløst Virke for at slippe for at stå Ansigt til Ansigt med sig selv.

Det var intet lysteligt Liv på Sæbygård. Gamle Hr. Eggert havde ikke holdt sit Løfte om at muntre Dortehea op med Sang og Dans. Hun havde så vist ikke Hu til sligt, hun lukkede sig inde med sin Sorg, som Fru Margrethe gik med sit i et Sus af Travlhed — selv Erik Fasti holdt ikke ud at komme ret ofte til al denne Sørgemodelighed — hvad Under da, at Farbroder blev gammel derved og bukkede under? Alt Våren efter Lavrids' Flugt gik han til sine Fædre; først da han var borte, skønnede alle ret, at han havde været Husets gode Ånd; Alvoren lagde sig dobbelt knugende over alt, da dette fromme, glade Barn var blevet tavst —

Seks Somre og syv Vintre var henrundne, siden Lavrids drog bort — nu var Linden atter grøn, og Svalerne byggede Rede oppe i Våbenhallens Skydeskår. Her sad Dortehea den udslagne Dag og baldyrede et kunstfærdigt Klæde, som skulde være en Gave til hendes Ven, når han vendte hjem. Det var et Sadeltæppe med Guldsting på blå Grund — på den ene Side sås en Kronhjort med rejst Hoved, den gav sin Længsel Luft i et Brøl. På den anden Side bøjede en Hind sig over Bækken og drak —

Disse to møder aldrig hinanden, tænkte Dortehea ofte, medens hun syede derpå — vil det gå Lavrids og mig ligeså? Over et År er det siden, han skikkede mig Bud. Kan hænde er han alt død; dog da havde vel hans Tanke sendt mig en Hilsen — —

Fru Margrethe harmedes over, at hun således dovnede Tiden hen med et unyttigt Værk, men hun sagde intet dertil; hun var glad, blot hun slap for at se på det sure Ansigt, som mindede hende om hendes Synd —

Hvert År, så snart Varmen kom i Luften, tyede Dortehea da herop med sin Guldtråd og sin Nål. Bryllups-

skjorten havde hun længst færdig, så og Bælte og Hue dertil, men dette Klæde havde hun syet på i to Somre, det vilde ikke gå fort fra Hånden. Alt for ofte gled hendes Blik ud over Skoven og Åen, og hendes Tanke søgte i det fjærne efter hendes Ven, som hun ikke vidste hvor var. Hver Vår var der kommet Bud med en bissende Kræmmer, oftest kun en knap Hilsen, at han led vel, men længtes hjem. Han havde været viden om, i Pommeren og i Vælskland, sagtens også døjet meget ondt, det fortalte hans Bud intet om — han var og tung til Pennen og havde ikke sendt et skrevet Ord. Sidste Vår havde Kræmmeren bedet hende om Budløn, Junkeren havde intet givet ham, sagde han. Han havde truffet Lavrids i Holsten, og da hun trængte ind på ham, havde han berettet, at Junkeren havde været såre mismodig og klædt i Pjalter, men havde strengelig forbudet ham at sige noget derom. Dorthea havde grædt derover; men hun havde fattet Håb deraf, at han var i Holsten; hvad om Længselen omsider drev ham hjem? Men Sommeren gik, og han kom ikke. Hvad skulde det og føre til? Alt for fem År siden havde han fået Erik Fastis Bud, at hans Sag var uden Håb, Bispem vilde ikke give ham Fred. Hellere måtte han blive derude end vende hjem for at lide en Misdæders Død . . .

Ak, hvor havde hun tryglet sin Broder Henning og grædt for ham, at han skulde afhænde hendes Gods og lade hende drage til sin Ven i det fjærne — Broderen var ubønhørlig. Den Roskilde Kannik holdt vel med de andre Klerke og regnede Lavrids Vesteni for en fortabt. Han prædikede for hende, at hun skulde skille sig fra sin Ven, hendes Ord gjaldt intet til en lovløs Mand, hvi kunde hun ikke række Erik Fasti sin Hånd? Hun takkede endda for, at både Fru Margrethe og Erik stod med hende i den Sag, så der ikke blev øvet Tvang imod hende —

Hun sukkede og syede på sin drikkende Hind, men lod atter Nålen hvile. Hun manglede neppe hundrede Sting, og hun vovede ikke at gøre sit Arbejde færdigt; hun

havde sat sig i sit Hoved, at når hun havde syet det sidste Sting, vilde noget hænde hende, og hun ventede intet godt; hun kviede sig ved at slippe det sidste Håb ...

Sidst i Maj var det, hun havde hørt fra ham; nu var alt Midsommer nær igen, og der kom intet Bud. Om han var i Holsten, kunde han vel let få en Hilsen sendt ...

Hun tog Mod til sig og lagde hastigt de sidste Sting om Hjortens Bringe — i Guds Navn, nu var det færdigt, der fik så komme, hvad der vilde. Og hun følte det pludselig, som havde hun kastet en Byrde af sig. Dum Overtro var det — skulde ikke også noget glædeligt kunne hænde? Hun havde dog givet sin Sag Gud i Vold og bad brændende til Guds Moder i de vågne Nætter —

Nu kom Ilsebil, som og var Enke, men ventede med muntre Sind på Kjøbmand — hun skulde spørge, om Jomfruen ingen Nadver vilde have, Fruen havde alt spist. Ofte viste Dorthea hende af og vilde ikke have Mad; men i Dag rejste hun sig straks og gik ned.

Fru Margrethe havde alt lagt sig på Ovnbænken for at sove på Måltid, med Ansigtet på sine Hænder, som hun havde for Skik. Hun vrissede gnavent, da Dorthea trådte ind:

— Nu, du vrager dog ikke Føden? Du kan vel æde for Skams Skyld; det er fælt at se, så du magres hen, endda du dovner Dagen lang.

Straks efter sov hun, Dorthea ænsede ikke hendes vrangvillige Ord. Hendes Hjærte var længst koldt mod Lavrids Moder, som havde styrtet ham i så stor Ulykke, og endda vidste hun intet om, at om Fru Margrethe havde villet bøje sig, da havde Lavrids længst været en fredlyst Mand.

Men som Dorthea nu sad og spiste, kastede Fru Margrethe sig urolig på Ovnbænken, og ret som det var, skreg hun i sine onde Drømme:

— Nej nej, Lavrids, det er ikke min Skyld! Skulde jeg give mig i Kloster, for at du kunde råde med mit Gods? Aldrig, om så ...

Hun vågnede i det samme og fo'r forfærdet over Ende; Dorthea sad og stirrede ligbleg på hende.

— Snakkede jeg over mig? spurgte Fru Margrethe uroligt. Jeg tåler ikke den Pryssing, jeg drømte, at der lå en Ulv på mit Bryst.

Men Dorthea havde med eet forstået alt; hun spurgte heftigt:

— Moster, er det sandt, at I kunde frelst Lavrids, om I havde givet Jer i Kloster? Gav Bisp Ulrik Jer det Vilkår, da I mødte ham i Tvilum?

— Hvad fabler du dér? svarede Fru Margrethe vredt.

— I talte derom i Eders Søvn . . . å Moster, jeg ved, at det er så! Er I hans Moder og lader ham flakke rådløs om i Verden, endda I kunde frelse ham med så lidet? Hellige Guds Moder, han er al mit Livs Lyst, dog skulde jeg gladelig gå levende i min Grav, kunde jeg så sandt skaffe ham en Times Lindring derved.

— Du er skørhovedet, sagde Fru Margrethe forbitret og rejste sig. Om du gav dig i Kloster, vilde Verden lidet tabe derved; men jeg har en stor Gerning på mig. Lavrids vog Præsten, for at Guldbjælken i mit Skjold atter kunde vorde blank; skulde jeg da selv kaste en Kutte derover, så at de hellige Skalke fik Ret over mig? Daglig formerer jeg vort Gods, og vi har Æren i Behold; Lavrids bjærger sig vel, hvor han er.

— Ak, Moster, råbte Dorthea og slog Hænderne sammen, I er ingen Moder og ingen Kvinde, I er end ikke som Ulvinden, der værger sin Unge med sit Bryst — intet ved I, hvad Kærlighed er, uden til Jer selv og Eders usle Mammon, som har voldet al vor Nød.

Fru Margrethe løb imod hende med hævet Hånd, som vilde hun slå hende; men pludselig brast hun i Krampe-latter og fo'r ud; Døren stod efter hende på vid Gab. Dorthea løb forskrækket efter hende op i Gildeshallen, hvor hun fandt hende udstrakt på Fliserne i vild Gråd.

— Moster, bad hun, kom dog til Eder selv: Lad os skikke Lavrids Bud, at han kan vende hjem. I kan dog

ikke tage Eders Gods med Eder i Graven; giv Eder i Kloster, da vil Eders Sjæl få Fred.

— Aldrig! skreg Fru Margrethe forbitret og slog i Fli-serne med sin knyttede Hånd. Alle mine Dage har jeg kæmpet mod Kutten, tro ikke, at jeg kryber i den tilsidst.

— Å, da er I en ond Kvinde! råbte Dorteas ude af sig selv. — Vent ingen Barmhjærtighed for Guds Trone, om I viser Eder så hård mod Eders eget Kød og Blod.

Hun gik ned i Urtegården, hvor hun ikke længe havde sat sin Fod, fordi altfor meget her mindede hende om hendes tabte Lykke. Men som hun nu sad på Græsbænken, hvor hun så ofte havde siddet med ham i den gode Tid, faldt det på hendes Sind, at hendes Lykke var jo ikke tabt, den var just i Dag givet i hendes egen Hånd. Hun havde levet hen som unge Jomfruer gør flest — ladet andre råde for sig og taget den Skæbne, som formedes af stærkere Hænder end hendes. Nu var det ikke længere Stunder dertil. Det gjaldt hendes egen Lykke — ja hendes Liv, thi hun følte klart, at hendes Kræfter randt ud i al denne modløse Venten; det gjaldt først Lavrids, som døjede ondt i det Fremmede og vel snart vilde gå under derved. Omsider gjaldt det og Fru Margrethe, som stredes hårdt med sig selv og kun gik sin glædeløse Vej af Stivsind og Trods; aldrig fik hun Fred for sin Alderdom, før hun havde bøjet sig selv under det Kors, hun havde lagt på andre —

Al Vrede var med eet som blæst af Dorteas Sind. Stakkels Moster, tænkte hun, kan hænde har hun lidt mest af os alle, thi Brøden er den tungeste Byrde at bære frem. Men nu skal jeg udfri hende, om det end skal ske mod hendes egen Vilje —

Dorteas følte det, som var hun givet tilbage til Livet. Underligt, at hendes Handlekraft var vågnet så sent — syv lange År havde hun spildt med rædøs Sorg. Dog havde Kraften i hende vel krævet sin Tid, som en Frugt, der skal modnes . . .

Glad og frejdig vendte hun tilbage til Tårnet og talte

ikke mere om det, som lå hende på Sinde. Sent om Kvelden, da de skulde gå til Ro, kom Fru Margrethe hen til hende og greb begge hendes Hænder.

— Dorthaalil, mumlede hun, vær ikke vred på mig. Jeg kan ikke gøre det, I kræver af mig. Gud vil mæge det så, at Lavrids får Fred, uden at jeg ofrer mit Liv.

— I må selv kende Vejen, svarede Dorthæa mildt. — Jeg ved vel, hvad jeg gjorde, om jeg var i Eders Sted.

Den næste Morgen sagde hun efter Davren:

— End engang må jeg tale til Jer om Lavrids, Moster. Jeg skønner vel, at det må være hårdt for Jer at bøje Jer, siden I altid før har faaet Eders Vilje frem. Men Dagene går dog hen for Eder uden Glæde, og Eders Nætter er fulde af onde Drømme, Eders Sjæl har aldrig Fred, fordi I har gjort Uret. Burde I ikke kalde Lavrids tilbage for Eders egen Skyld?

Men Sønnen havde givet Fru Margrethe Kræfter, hendes Sind havde atter lukket sig, og hun svarede heftigt:

— Å, du er elskovssyg og længes efter din Ven, da skulde jeg ofre mig. Det er helt snildt udtænkt; men vent ikke at finde slig Dære i mig, end har jeg mit Vid i Behold.

Dorthæa sagde intet mere, men hun var nu fast besluttet på at handle selv, og hun vidste, hvad hun vilde gøre. Hun kastede en Hættekåbe om sig, gik over Broen og bød en af Svendene lægge Tværsadlen på hendes Hest. Det vakte stor Forundring, thi i alle disse År havde hun plat vægret sig ved at forlade Gården, ja hun havde end ikke være i Guds Hus. Men ingen tænkte på at hindre hende — heller ikke hendes Frænke, som stod oppe ved Gluggen og så hende ride Sønder på.

— Hvad har hun i Sinde? tænkte Fru Margrethe. Vil hun fly til sin Ven i Holsten? Vel, da bliver jeg det Grædelam kvit. Eller tænker hun på at kalde Lavrids hjem?

Fru Margrethe skælvede ved Tanken. Men hun vilde intet hindre, Skæbnen måtte gå sin Gang, hun skulde

møde den oprejst. Nu kastede hun sig ud i Dagens Ger-
ning og glemte al Uro derover . . .

SEKSTENDE KAPITEL.

På høje Tid.

Dorthea red lige ned til Katholm, hvor hun spurgte efter Erik Fasti; han var ikke til Huse, men som hun red ventende om i Skoven, traf hun ham dér. Hans Ansigt lyste glad op, og han sagde muntert:

— Gud have Jer, Dorthea, hvilken god Vind har blæst Jer her ned til mig?

— I har Ret, at det er en god Vind, svarede hun hastigt. Alt for længe har jeg muret mig inde i mit Sørgekammer som en Enke, i Dag er jeg kommet i Hu, at min Ven lever end og kan trænge til min Hjælp.

Erik så forskende på hende.

— Noget er hændet Jer, Dorthea?

— Ja, Moster har sagt mig alt. Jeg ved nu, at hun kunde bjærget Lavrids ved at gå i Kloster, men vilde ikke. Var I vidende derom?

— Jeg var så.

— Hvi har I da intet sagt mig?

— Lavrids bad mig tie dermed; så kunde det heller intet gavne Eder, om I fattede end mere Nag til Eders Frænke. I har dog ikke brudt overtvært og er rejst derfra?

— Vist ikke — men hvad er det, I siger om Lavrids? Vidste han derom?

— Han gjorde så, Dorthea. Jeg rådede ham til at tvinge hende; om han havde givet sig i Bispens Hænder, havde hun vel bøjet sig for at købe hans Liv. Men han vilde ikke; hans Moder skulde ikke sone mere, end hun vilde, sagde han — jeg kunde kun agte ham derfor. Han mente, at I vilde deri tænke som han.

— Dengang vilde jeg det vel, Erik — nu tænker jeg ikke så. Nu er mine Øjne åbne, Eders skal og vorde det. Se hvilken fuldgod Søn han har været i alt. Hans Moder hidsede ham til det Drab — jeg havde vel og Del deri, Gud forlade mig min Synd. Jeg krævede, at han skulde vise sig som en Mand og skaffe sin Moder Oprejsning — hellere havde jeg bidt min Tunge af, havde jeg vidst, hvilken Bloddåd det skulde drive ham til. Dog udgik alt det onde fra Fru Margrethe, og se, hvor hun har takket ham! Hun sidder rådelysten på sin Gård og klamrer sig til sit Gods, medens hendes Søn ikke har det, hvortil han kan helde sit Hoved. Skal vi længere tåle det? Tænk også på mig, som har ham kær, og tæres hen i Ungdommens År. Ja tænk på Fru Margrethe selv, som plages af Anger og har dog ikke Mod til at gøre sin Uret god. Sandelig, det er på høje Tid, at vi gør en Ende derpå.

Erik så usikkert på hende.

— Hvor mener I, Dortha? Vi har prøvet alt, Bispen vil ikke give Lavrids Fred, uden hans Moder bøjer sig, og vi kan dog ikke tvinge hende dertil.

— Gud Herren vil tvinge hende dertil, Erik. Samvitigheden råber højt i hende, hun er alt halvt i Knæ. Vi må have Lavrids hjem; om hans Liv er i Fare, må hun bøje sig; hans egen Moder kan dog ikke lade det komme så vidt.

Erik Fasti sukkede og vendte sit Ansigt bort. Han havde og haft sit Håb, at hun dog omsider skulde blive træt af at vente og lønne ham for hans trofaste Kærlighed. I denne Stund ønskede han, at Lavrids måtte være omkommen, Forsagelsens Kors er tungt, selv for et højsindet Hjærte. Men han skammede sig over sine Tanker, han kom sit Venskabsløfte i Hu og så atter frit på hende.

— Dortha — I har ham såre kær.

— Kærere end mig selv. Jeg er hans i Livet og i Døden. Om I bragte mig Bud om, at han var faret hen, da vilde jeg klostergive mig og rette mine Tanker på den Stund, da jeg skulde mødes med ham igen.

En styg Tanke fo'r gennem Eriks Sind. Sligt taler en Kvinde, tænkte han. Om jeg bringer hende Bud om hendes Fæstemands Død, da vil hun dog glemme ham og vorde min. Men det var kun et Pust — en mørk Fugl, som fløj over hans Hoved, men ikke fik Lov til at bygge Rede i hans Hår. Et lidet Suk, så var det ovre — han smilte hende imod:

— I vil, at jeg skal hente ham?

— Jeg beder Eder om det, hvis I er hans Ven og min.

— Ved I, hvor han er?

— Sidste Vår var han i Holsten, han er nok Grænsen nær. Den arme . . . Hjærtet drager ham hertil, men han vover ikke at komme hjem for ikke at volde mig Sorg ved sin Død. Vil I gøre det for mig?

Han greb hendes Hånd og førte den til sine Læber.

— Om han lever, skal jeg føre ham til Eder, Dortehea — lev vel!

Han vendte Hesten og jog derfra. Alt en Time derefter red han mod Syd med til Svende. Dagen efter red han ind i det Slesvigske, Fjerdedagen havde han alt været i Rendsburg og Neumünster og red nu frem mod Elms-horn. Han havde ikke spildt stor Tid på at søge; han red frem i en forunderlig Drømmetilstand og havde kun Dortehea for sin Tanke. Hun var nu tabt for ham, men han følte ingen opirrende Smerte derved, en mild Vemod havde lagt sig over hans Sind, der var og Glæde deri. Jeg er hendes Ven, tænkte han, det er allerede meget. Hvilken Højhed var ikke over hende, det er, som jeg rider i Guds Ærind og ikke på et Menneskes Bud. Stærkere og stærkere følte han det, at han behøvede ikke at søge, han førtes af en usynlig Hånd mod sit Mål. Finder jeg ham i Elmshorn? spurgte han sig selv, og en Røst i ham sagde, at således vilde det gå. Han så på den lille smilende Stad, Træer skyggede over dens Tage og spejlede sig i den brede Å — rundt om lå gamle Fæstningsvolde, som længst var sunket sammen, og hvor Fårene græssede fredeligt. Fede Øksne gumlede i Engen, bag

ved den hævede Skoven sig — alt åndede den dybeste Fred.

— Dette minder om Sæbygård, tænkte Erik. — Jeg kunde vel tænke mig, at Lavrids havde søgt Lægedom her for sit syge Sind.

Nogle Pileskud fra den gamle Stadsport lå et lille Herberge, en ussel Rønne; men tæt derved var en Grønning med Borde og Bænke under brede Bøge; her satte Erik sig og lod Værten bringe Øl til sig og Svendene. Imens han slukkede sin Tørst, spurgte han den trivelige Krofar ud, om her var en dansk Adelsmand i Staden? Men Krofar rystede på Hovedet, her var ingen danske og ingen Adelsmænd.

— En stor Karl, frittede Erik — kan hænde i Pjalter og med tom Pung? Det er en Ven, jeg søger, jeg kommer for at bringe ham Hjælp.

Han kastede en Gylden til Værten, som fangede den behændigt og bed i den — bukkede så næsten til Jorden og svarede:

— Nådige Herre, den I søger, kan ikke være her. Om her kommer Fremmede til Staden med tom Pung, da griber Bysvendene dem og fører dem for de vise Fædre, gerne bliver de sat nogle Dage i Hullet og siden jaget herfra.

Arme Lavrids, tænkte Erik, længst må han være bragt til Betlerstaven, hvor meget ondt har han ikke døjet i dette ugæstmilde Land.

Værten var blevet snaksom af den store Sølvpenge, han pegede mod Vejen fra Vester og sagde:

— Se, der kommer just to, de har vel været i Glückstadt og er vist bort derfra. Nu skal den nådige Herre se, at jeg er en god Mand, jeg giver altid Betlerne Brød og en Slurk Øl dertil og råder dem fra at gå gennem Stadsporten; om det er raske Svende, som kan synge en Vise og være Gæsterne til Moro, hænder det, at de bliver her nogle Dage og bjærger sig en Mark dertil.

Erik stirrede did, hvor han pegede, og hans Hjærte snørede sig sammen. Således skulde han se Lavrids

Vesteni igen — en pjaltet, krumbøjet Mand, som slæbte sig langs Vejkanten og nu dødtræt lod sig synke ned i Græsset et Stykke derfra. Erik havde neppe kendt ham — men Kjøbmand kendte han straks. Den glade Svend var og udtæret og ældet, men Modet syntes ikke at have forladt ham; han skyggede med Hånden over Øjet, og da han så, der var Gæster ved Herberget, kastede han sin Pose af Nakken, tog et lidet Strengespil frem deraf og nærmede sig med dansende Trin.

— Han er af de lystige, sagde Værten. Vil den nådige Herre høre ham, eller skal jeg jage ham herfra?

— Lad ham synge, som han vil, svarede Erik barsk. Bring mig en Kande af Jer bedste Vin og lad mig ene.

Værten krummede sig og fo'r derfra — Erik trak Hatten ned over sit Ansigt og vendte sig halvt, han vilde ikke genkendes straks. Nu sang Kjøbmand — den gamle Vise om Dalby Bjørn, han trådte Dansen dertil i en Rundkreds på Vejen, så Støvet stod om ham:

Der ganger en Bjørn på Dalby Mark,
han er sig både stor og stærk,
Øksen og Heste dem kryber han neder.
Men vi bær Fryden i Danmark —

Minderne stormede ind på Erik, det hulkede i hans Strube, han kastede Hatten og sprang op.

— Kjøbmand, kender du mig intet?

Svenden stansede på den ene Fod og stirrede måbende på ham, så slyngede han Strengeligen over sit Hoved med et Glædesskrig, styrtede frem imod Erik, knælede ned for ham og kyssede hans Hånd.

— Erik Fasti — Gud være priset — kommer I nu endelig med Fred?

— Gode Tidender kommer jeg allenfals med, svarede Erik muntert, men var dog Gråden nær. — Skynd dig nu, og hent din Herre hid.

Kjøbmand sprang op og fo'r hujende hen ad Vejen — Lavrids Vesteni havde rejst sig og stirrede sky, halvt

vendt til Flugt. Men da han fik Øje på Erik Fasti, som gik ham i Møde, rankede han sig, og det flammede op i hans Øjne.

— Hvor lider Dorthea? råbte han og rakte Hænderne frem for sig, som vilde han afværge noget ondt. Hun er dog ej død?

— Hun lever karsk og hilser dig — så skikkede hun mig hid for at hente dig, hun mener, at din Moder nu er bøjet og vil købe dig Fred.

Lavrids svajede, som skulde Glæden fælde ham, hvor han stod. Men nu var Erik hos ham, han slog sine Arme om Vennens Hals og lo og græd på en Gang.

— Ej, så havde dog Kjøbmand Ret, den Skælm — mangen Gang, når jeg vilde kaste mig i Søen, sagde han, at Lykken ventede på mig, om jeg blot holdt ud. Dog var det på høje Tid, at du kom, Mørket havde alt lagt sig over min Sjæl.

Den tykke Vært havde en Stund set forundret til; så skønnede han, hvor Vinden bar, og kom af egen Drift slæbende med det bedste, han havde i sit Køgers. Og medens de åd og drak, fortalte Erik alt, hvad Dorthea havde sagt. Da drog Lavrids et dybt Suk og sagde:

— Gud love hendes trofaste Sjæl. End får jeg vel en hård Dyst at bestå. Men hårdt skal Vorherre have låset for Lykken, om jeg ikke får vristet ham den fra. Mer må vel Dortheas Tårer veje i hans Skål end Perler og Guld.

Erik førte ham nu til et bedre Herberg i Staden, for at han kunde hvile ud; men Lavrids havde ingen Ro på sig — alt næste Morgen ved Gry red de mod Nord.

SYTTENDE KAPITEL.

Den sidste Dyst.

Fru Margrethe havde dog ingen Ro på sig ved Arbejdet, hun stod atter ved Gluggen og så ud — om Dorthea

dog ikke snart kom? Mon hun virkelig var galen nok til at ride af Landet uden Farvel? Å nej, hun dydede sig vel. Kan hænde var hun krænkert og vilde ikke mere bo under Tag med Lavrids' Moder? Å Snak, Dorthea var mild af Sind og vilde ikke bringe slig Skam over sin Frænke, som havde været hende i Moders Sted. Men Timerne gik, og Dorthea vendte ikke tilbage; mere og mere ophidset vandrede Fru Margrethe i Solstriben i Hallen — Vreden steg i hende. Var det sømmeligt således at fare af Gårde uden Forlov? Men Dorthea kunde bie, når hun kom til Huse, skulde hun få at mærke, at hun end var under Tugt . . .

Omsider kom hun over Broen — Gud være lovet, så var dog ingen Ulykke hændet. Men som Fru Margrethe stod dér bag Gluggen og så Dorthea komme ridende sindigt op over Borggårdens Grønning, lagde en knugende Rædsel sig over hendes Hjærte. Det var Dorthea, som kom, og det var dog ikke hende — ikke det blide, føjelige Barn, hvis Vilje hun altid havde haft i sin Hånd, og som hun halvvejs havde ringeagtet derfor. Var denne Forandring sket på en Studs, eller havde hun blot ikke lagt Mærke dertil før nu? End mere påfaldende blev det, da Dorthea trådte ind i Hallen . . . en moden Kvinde, som førte sig værdigt, Ro og Højhed hvilede over hendes Åsyn, en urokkelig Vilje lyste af hendes Øjne og havde lagt nye Træk om hendes Mund. Hvad var hændet?

Fru Margrethe behøvede ikke at spørge derom, hun vidste det helt vel. Så bruste hun sig op og fo'r kampberedt sin unge Frænke i Møde:

— Du har skikket Bud efter Lavrids?

— Jeg har så, svarede Dorthea og mødte roligt hendes Blik. Erik Fasti er redet til Holsten for at hente ham hid, snart vil I atter kunne trykke Eders Søn til Eders Bryst.

Fru Margrethe lo skingrende.

— Ej, så skal jeg have end en Dagtyv at føde på? End er han fredløs, Bispen vil atter komme hid med sine

Svende og lægge mit Gods øde — mener du, jeg er til Sinds at finde mig deri?

— Moster ved jo Råd derfor, svarede Dorteas kold-sindigt. Engang må I dog bøje Eder og købe ham Fred; I kan lige gerne gøre det først som sidst.

Fru Margrethe gik og slog Døren i efter sig, så det rungede i Hallen. Men Dorteas Ord gav og Genlyd i hendes Hjærte. Ja, hun måtte vel bøje sig tilsidst, dog skulde det koste en hård Dyst. Å, hun følte end Blodet rulle ungt og stærkt i sine Årer, ikke skulde de få hendes Gods vristet af hendes Hånd uden bitter Kamp —

Der lød og andre Røster i hendes Hjærte, helst i Nat-tens Stilhed. Da hviskede det i hende: Giv efter, køb dine Børns Kærlighed med dit Gods! Du er gammel, du kan have Forbønner behov og bør sanke Velsignelser i Lade, at du ikke skal stå nøgen for Guds Trone med din Synd.

Men med Lyset og Dagens Gerning veg disse gode Tanker fra hende; hun kunde ikke stanse på sin Vej. Hellere briste end bøje sig, havde hun sagt, og det var ingen Løgn. Hun følte det grant, at gav hun tabt, da var hendes Liv ude, i Ørkesløshed vilde hun hurtigt synke sammen og dø. Og hun vilde ikke dø, hun vilde leve . . . Blodet skreg i hende, at hun vilde leve i mange År, samle Gods og se sin Vilje råde — hun vilde aldrig ældes og aldrig dø, som en gammel Eg vilde hun knejse over sin Æt, medens Vinden krøblede Småkrattet om hendes Fod — Slægt efter Slægt vilde hun se skyde frem og visne bort — som Farmoderen Kirsten Thott, Enke efter både Jep Mus og hans Drabsmand, hun som sad rank på Holbækgård og ældedes kun i Visdom og Viljekraft . . .

Dorteas gjorde atter sin Gerning i Huset, dog undgik hun at tale om det, som lå dem begge på Hjærtet. Men Fru Margrethes Mund kunde ikke tie med det, hendes Tanker idelig kredsede om og kæmpede med, Samvittig-heden lod hende ingen Ro, tyve Gange om Dagen fo'r hun op og slog i Bordet og skreg: Jeg gør det intet! Aldrig skal jeg brede Hynde under Eders Elskov — en

skal lyde sin Moder og ære hende, om det skal gå en vel! — Eller hun hånedes Dorteas for hendes Kejtethed og skældte på hendes Langsomhed: Ser du ikke, hvor det blå Mønster strammer og trækker sig i det røde, to Døgn har du endda været om, hvad jeg i dine År gjorde på et halvt — et smukt Husstyre vilde her vorde, om du skulde være Frue på Sæbygård! Lid og på, at det skal vare en Stund endnu . . .

Slig fo'r hun som et Uvejrs gennem Tårnet og Ladegården, Pernille var alt aget herfra med sin Kiste og Svendene rømte, selv Jens Kid rev sig stundom i sit grå Hoved og brummede:

— Altid har hun haft Fanden i Kroppen, nu tænker jeg, hun har barslet med et Kuld Smådjævla dertil —

Dorteas gik rolig og glad midt i Stormen, sikker på, at hun havde valgt den rette Vej, at Solen snart vilde lyse over dem alle, og Uvejret stilne selv i dette stridige Hjærte . . .

Ofte sad hun øverst i Våbenhallen og stirrede ud — om ikke hendes Ven snart vilde komme?

Og en Dag kom han jo — sprængende ud fra Skoven med Købmand alene ved sin Side. Erik Fasti havde gjort sin Vennegerning helt ud og vilde nu lade dem ene om Gensynet . . .

Dorteas skreg ikke op i sin Glæde; hun bøjede ydmygt sine Knæ og foldede sin Hænder til en Tak og en Bøn og et Løfte: Hellige Guds Moder, du gav mig min Ven karsk tilbage, før nu og dit Værk til Ende og giv os Fred, da skal jeg smykke dit Alter i Vissing med kosteligt Klæde og sætte Sølvstager derpå!

Nu dundrede Hovene over Broens Planker — hun rev sin Brystdug af og vinkede Velkomst til sin Ven. Og ved et Tilfælde gik det som hin Dag, han red herfra, Klædet slap af hendes Hånd og flagrede som en hvid Due over hans Hoved —

Hun ilede ned ad Trappen og kastede sig til hans Bryst; ingen af dem havde Ord, det gjordes ej heller behov, de vilde nu få gode Stunder til at tales ved —

Medens Kjøbmand sprang ned i Borgestuen til Ilsebil, lagde Lavrids sin Arm om Dortheas Liv og førte hende langsomt op over Vindeltrappens Trin. Han havde ingen Hast, han hviskede uroligt til hende:

— Hvor står det med Moder? Skikker hun sig deri, eller vil hun og bande mig? Ved den hellige Laurentius, som gav mig Navn, det tykkes mig som en Bøddelgerning at gå til. Skal hun da fjæle sig i et Kloster, for at jeg kan leve herligt på hendes Gods?

— Hun vil det heller ikke, hviskede Dorthea tilbage. Dog skal du ikke græmme dig, om hun bander dig; end kæmper det i hendes Sjæl, og hårdt vil det gå på, før hun bøjer sig. Gerne sparede jeg hende, om jeg vidste andet Råd for dit Liv.

Midt i Hallen stod Fru Margrethe, da de trådte ind — hvidere end Væggen i sit Ansigt, ret som en Borgfrue, hvem Svendene bringer hendes Husbonds afsjælede Legem fra en Dræbning. Velkomst lyste ikke fra hendes Blik, Bandsord gik ej heller over hendes Læber, hun stod dér hel stiv og stum.

Lavrids gik frem imod hende og greb efter hendes Hænder.

— Moder, har du ikke et Ord at sige mig? Vil du unde mig en Plads ved dit Bord, eller skal jeg atter gå herfra?

Da slog Fru Margrethe sine Arme om ham og knugede ham heftigt til sig. Men straks efter stødte hun ham atter fra sig og ilede ud. Hun havde ikke mælet et Ord, og Lavrids så helt betuttet efter hende. Men Dorthea smilede og sagde:

— Lad hende være ene med sig selv. Hun bød dig dog Velkomst i Gerning, det var gode Tegn og mere end jeg havde troet hende til.

Hun hentede nu Mad og Vin og vartede ham op, han var hungrig som en Ulv og blev ved at være det længe derefter; de lange Års Faste havde ligesom lagt Hulrum i hans kraftige Knogler, det tog Tid at få dem fyldt ud. Siden satte hun sig hos ham på Bænken, og Timerne led,

uden at de mærkede dertil, de havde jo så mangt at tale om.

— Men hvor du ser ud! udbød hun pludselig og fik først nu Øje for hans skidne Pjalter. — Er du redet gennem Landet i slige Laser, undrer det mig for sand, at ingen har set Rømningsmanden i dig og sat dig fast.

— Jeg havde en Kutte over mig, svarede han; jeg kastede den af mig i Skoven, og vel var det at blive den kvit. Mens jeg vandrede hjemløs derude, blev mit Sind ikke blidere mod de Skalke, som jog mig af Hjemmet, jeg følte mig halvt som en Slange selv, da jeg krøb i deres Ham.

Dorthea sprang op og vilde hente ham Klæder i Gildeshallen, hvor Klædekisterne var; men hun fandt Døren dér stænget, og Fru Margrethe råbte vredt derinde fra, at de skulde lade hende med Fred.

— Hvad gør vi nu? sagde Lavrids rådvild. — Aldrig mindes jeg, at noget er gået Moder så hårdt på. Hun skal ikke øde sit Liv for min Skyld, hellere må jeg da tage mig til Rette selv.

Men Dorthea slog sine Arme om hans Hals og sagde:

— Lavrids, tal ikke så! Vil du udgyde end mere Blod? Det ender dog med, at de griber dig og tager dit Liv, da volder du og min Død.

— Ej, sagde han barsk, min Salighed dømte de mig fra, og ikke vil de unde mig Ret til at leve på det Sted, hvor jeg er født. Hos Moder er jeg en taalt Gæst, Lensmandens Svende kan komme og gribe mig når som helst — hvad har jeg andet end mit Sværd at lide på? Nu har jeg set dig igen, Gud lønne dig derfor, at du skikkede mig Bud; men Enden bliver dog, at jeg må herfra.

— Gud se i Nåde til os, hviskede hun blegnende og gemte sit Hoved ved hans Bryst. — Hellere må du rømme end rage dig i ny Strid — vær vis på, at da går jeg med dig. Dog sætter jeg mit Håb til din Moder; ihvor kær hun har sit eget, du er dog og af hendes Blod, hun vil ikke drive os både herfra.

Mørket faldt, og Fru Margrethe viste sig ikke. Heller

ikke den næste Dag kom hun, eller den næste igen; de var alle i stor Uro, men så ofte de spurgte ved Døren, viste hun dem barsk af og vilde end ikke have Føde ind til sig. Først tænkte de, at det var gode Tegn, hun stred vel med sin Gud, og han vilde tilsidst lade det gode sejre i hendes Hjærte. Men for hver Gang, de spurgte ved Døren, kom der et mere vredsladt Svar. Omsider skreg Fru Margrethe forbitret:

— Gak Fanden i Vold! Hvi plager I mig? Har jeg ikke Lov at fjæle mig, hvor jeg vil, i mit eget Hus?

Dorthea bøjede sig mod Nøglehullet og så da, at havde Fru Margrethe knælet og bedt, så var det nu ganske andre Ting, hun havde i Tanke. Hun havde åbnet Klædekisterne og krammet deres Indhold ud — Damask og Fløj flød omkring hende, Guld og ædle Stene glimtede fra hendes Skød, i Hånden holdt hun en Daggert, som de vidste havde været Mogens Munks, den vendte hun i Lyset og så på den med et Blik, der flammede af Had og Hævnlyst.

Da sank Håbet i Dortheas Bryst; Fru Margrethe var ikke bøjet, hellere syntes hun at tænke på at hidse Sønnen til en ny Voldsdåd. Det måtte ikke ske, før måtte Lavrids rømme på ny. Og da vilde hun følge ham, gik det end mod Hungersdøden —

Hun så atter gennem Låsen — nu havde Fru Margrethe lagt sin Hånd på Dolkens Korsfæste og mumlede, som svor hun en Ed. Nu var hendes Ansigt hårdt og lukket; det var klart, at hvilken Beslutning hun end havde fattet i denne Stund, stod den ikke til at rokke.

Dorthea listede sig atter ned til Lavrids; hun sagde intet om, hvad hun havde set, men ventede i stor Spænding. Snart efter trådte Fru Margrethe ind; hun blev stående ret indenfor Døren og så mørkt fra den ene til den anden, da sagde hun tungt:

— Jeg ved, hvad I kræver af mig, men jeg kan intet gøre det, I får så dømme mig, som I vil.

Dermed gik hun — Dorthea greb sin Vens Hånd og sagde sørgmodigt:

— Ak, Lavrids, da lokkede jeg dig forgæves hjem, og du må rømme på ny. Men denne Gang følger jeg dig, aldrig vil jeg mere skilles fra dig i Liv eller Død.

Men Lavrids sprang op, hans Øjne lyste, han greb Sværdet fra Væggen og hang det om sin Lænd:

— Hvad snakker du om at rømme og dø? Det skal dog koste en Dyst først — en får nu prøve, om Gud elsker Retten, eller det er Løgn til Hobe og liden Nytte til at være en ærlig Mand.

Han gik til Døren, men hun klyngede sig til ham fuld af Angst.

— Lavrids, hvad vil du gøre? Gå ikke fra mig, lad ikke de onde Tanker få Magten over dig på ny.

— Dorthea, svarede han og tog hendes Ansigt mellem sine Hænder, nu må du være ved godt Mod og lægge alt i min Hånd. Jeg gør kun, hvad jeg skønner er Ret, Gud Herren slå mig selv med sin Torden, om jeg tager uskyldigt Blod på min Hånd. Gud have dig, Dorthea! — bed for mig, men svæk ikke mit Mod med unyttig Bøn.

Da slap Dorthea ham og lod ham gå med et smerteligt Blik. Snart efter hørte de ham ride over Broen med sin Svend.

— Hvor red han hen? spurgte Fru Margrethe, som kom ind i det samme.

— Jeg ved det ej, svarede Dorthea tonløst. — Men bed Gud, at de ikke tager hans Liv, ikke vilde jeg da være i Eders Sted for et Rige og alt dets Guld.

Da sank Fru Margrethe ned over Bænken og bad højt . . .

Men Lavrids red hel muntert Østen om Søen og sagde til sin Svend:

— Hvad mener du, Kjøbmand? Ilde gik det, da jeg talte med Hr. Peder mellem Tvillum Banker, nu agter jeg at skifte Ord med Hr. Ulrik i Års. Har du Mod til at være med på den Færd?

— Rider Fanden dig nu, Lavrids — vil du og dræbe

Bispen? Da vil de først spille lystigt op — nu, Gud være lovet, at du ler, da er det vel ikke så ilde ment.

— Vist er det ej, Kjøbmand; dog tænker jeg at kildre Bispen en Kende under Hagen; Moder vil ikke købe mig Fred, da får jeg gøre det selv. Ulrik Stygge er kær af denne Verden; hvad kan det skade ham, at han giver Nåde til en Stymper som mig? Har han først Sværdet på sin egen Strube, giver han vel Køb.

— Du er forbandet hastig til Sinds, brummede Kjøbmand. Giv ham dog først det hvide af Sværdet, ellers render du Klingen igennem ham, før du selv ved deraf.

Lavrids lo, han sporede sin Hest frem uden at svare. Han havde atter sin gode Skimmel under sig og følte sig helt tryk derved. Da de kom til Voldby, faldt Mørket på, og Kjøbmand vilde, at de skulde overnatte der, men Lavrids vilde ikke.

— Jeg tager ikke Sadlen af min Gråskimmel, sagde han, før jeg har talt med den Bisp, om jeg så skal trække ham ud af hans Seng efter Håret.

— Ak Lavrids, sukkede Kjøbmand, du har dog Drab i din Tanke; aldrig tilgiver Jomfru Dorthea mig det, om jeg ikke bringer dig levende til Huse igen.

— Lige gerne dø på Blokken, som tigge ved Vejkanten end engang, svarede Lavrids barsk. — Dog bæres det mig for, at Gud vil unde os Held i Nat.

Det syntes så; alt da de red gennem Skivholme, brød Månen frem, alt så straks muntre ud ved dens Skær. Og da de kom gennem Brabrand Skov, hørte de Hestetrav foran sig på Vejen. Lavrids stansede sin Hest og lyttede — der var to Heste foran dem, og de kom dem ikke i Møde; det var sindige Pasgængere både, over den ene lyste noget hvidt, som kunde være en Bispekåbe så vel som alt andet; Ulrik Stygge var gerne iført en hvid Vadmelskutte, når han red ud i sit Stift.

— Hvad mener du, Kjøbmand? spurgte Lavrids og lo stille. — Jeg tænker, Gud Herren selv har styret vore Skridt i Nat.

— Eller Fanden, brummede Kjøbmand. — Lad først se, hvad der kommer ud deraf.

De red nu til, og så snart, at det virkelig var Bispen, de havde foran sig, kun med en liden Smådreng i sit Følge.

— Det hvide af Jert Glavind! hviskede Kjøbmand heftigt. Tænk nu på Jomfru Dorthea, om I intet bryder Jer om Jer egen Hals.

— Jeg skal give ham Fæstet først, svarede Lavrids, det står da til ham selv, om jeg skal vende Skarpen til.

De havde nu indhentet de andre, den værdige Herre holdt frygtsomt sin Hest til Side, for at de kunde komme frem. I det samme svingede Lavrids op foran ham, greb hans Hest ved Bidslet og rev dens Hoved så voldsomt op, at den sprang sky til Siden og kastede sin Herre af. Bispen faldt blødt nok i Græsset; men Lavrids var over ham i det samme, satte sit Knæ på hans Bryst og presede Sværdets Stålknap mod hans Hals.

— Så har jeg Jer omsider, Ulrik Stygge! Det står nu til Eder selv, om I vil købe Eders Liv af min Hånd.

Bispen så op mod hans Ansigt, men kendte ham ikke; nu var ingen Frygt at læse i hans Blik, og han sagde helt roligt:

— Hvem er du, og hvad kræver du af mig? Jeg har ikke Guld eller Sølv på mig; så har jeg og for Skik, at jeg giver gerne til den, som beder, men aldrig til den, som vil tage med Vold.

— Jeg er ingen Ransmand, som I selv, Ulrik Stygge — kender I mig ikke? Jeg er Lavrids Vesteni, som vog Provst Peder af Tvilum, han lagde Moder og mig i Kirkens Band, og I fik mig givet Skøling derfor.

— Ej, er det dig? svarede Bispen og smilte svagt. Da skønner jeg, at du er det samme gale Hoved som tilforn, lidet har det frugtet, at vi satte dig under Kirkens og Landsens Tugt. Mener du, at du gør din Sag bedre, om du nu dræber Bispen som Provsten? Tag den Smørstikker til dig og gå i dig selv.

— End har jeg ikke vendt Skarpen imod Jer, svarede

Lavrids. Dog skal I nu løse Moder og mig af Bandet og give mig Fred, ellers kommer I ikke levende herfra.

— Så dræb mig, svarede Bispen spottende, om din Ære kræver, at du tager en værgeløs Mands Liv. Min Sjæl står i Guds Hånd, der ligger ikke stor Magt på, om den farer heden i Nat eller ad Åre. Jeg har sagt dig, at jeg lader mig aldrig noget true eller tage fra.

— I er en modig Mand, svarede Lavrids og tog Sværdknappen af hans Hals. — Dog skal I komme i Hu, Ulrik Stygge, at I har at gøre med en fortvivlet. Min Sjæl har I bandet i Helved, fredløs har I gjort mig, så jeg må omkomme i det Fremmede, endskønt mit Hjærte hænger ved min Fædrenejord. Skal jeg fare til Helved, kan jeg lige gerne tage Eder med mig, og vær vis på, at jeg gør det, om I ej giver mig Fred.

Bispen lo godmodigt.

— Nogen Fornuft er der i dine gale Ord. Nu, vi kan tale derom. Hjælp mig først op, jeg kan sidde på Diget dør; du ser selv, at jeg er våbenløs, og at min Smådreng skælver af Skræk. Du kan altid siden dræbe mig, om du har Lyst.

Lavrids gjorde, som han bad. Da sagde Bispen:

— Din Sag står ikke så slet, som du tror. Brøden er først din Moders, som jeg har sagt hende selv. Kirken har ikke svært ved at forlade Synder, som skyldes det hede Blod. Bandet kan jeg ikke løse dig af, det blev lyst over dig af den Mand, du dræbte, du må fare til Rom og lade dig løse af den hellige Fader selv. Men jeg skal gerne give dig Fred, om din Moder vil sone for dig. Lad hende bøde sit halve Gods og give sig i Kloster, da skal du være fri.

— Lad af med den Snak, svarede Lavrids vredt. I har alt budt Moder de Kår, og I ved, at hun gør det ikke.

— Da kan jeg ikke hjælpe dig, svarede Bispen roligt. — Din Moders Brøde er stor, den må sones. Aldrig fritager jeg hende derfor, tag så mit Liv, om du vil —

Lavrids var ligbleg og hævdede Sværdet truende imod ham.

— Bisp, driv mig ikke til det Yderste! Find på en Udvej, ellers må Eders Blod komme over Eders eget Hoved.

Bispen lo atter.

— Nu, ret betænkt har jeg nok Lyst til at leve en Stund endnu. Jeg skal søde Pillen, så at din Moder kan få den ned. Jeg skal gøre hende til Abbedisse i Vissing Kloster, der får hun end mere at råde med end på Sæbygård. Sig det til Fru Margrethe, da giver hun sig vel tilfreds.

— Bisp Ulrik, jeg ved ikke, om Gud eller Fanden indgav Jer det Råd, men snildt er det. Jeg kan dog vel stole på, at Eders Ord står ved Magt?

— Så sandt jeg håber at vorde salig —

— Sværg helst ved noget fastere, svarede Lavrids barsk. Eders Salighed tykkes mig at være skrøbelig Grund at bygge på.

Bisp Ulrik lo.

— Du er en skæmtsom Karl, Lavrids Vesteni! Nu, jeg giver dig mit Ord som adelig Mand. Far nu med Fred og udgyd ikke mere Blod — Gud have dig, når den helige Fader har løst din Sjæl af Fandens Klo.

Lavrids Vesteni svang sig i Sadlen og red derfra med sin Svend. Nu red han helt sindigt de fire Mil, intet talte han uden een Gang, da stansede han sin Hest og sagde:

— Hvad mener du, Kjøbmand? Tro om Moder gør det?

— Ellers skulde Fanden tage hende, svarede Kjøbmand djærvt. Jeg tænker og, at når hun bliver den første, er det hende snart lige kært, hvor hun er.

Dagen gryede alt, da de nåede hjem til Sæbygård, dog fandt de Fru Margrethe og Dortehea vågne i Hallen. Begge så de spændt på Lavrids, da han trådte ind; han nikkede med et lyst Smil til Dortehea, da åndede hun lettet op.

— Hvad Ulykker har du nu gjort? spurgte Fru Margrethe hvast. — Vog du end flere Munke, som vi skal bøde og bigte for?

— Nær havde jeg sendt Bispen efter Provsten, svarede

Lavrids muntert. Jeg kom over Ulrik Stygge i Brand Skov og havde mit Sværd på hans Strube, dog løb det helt fredeligt af, og han købte sig Fred.

Fru Margrethe slog Hænderne sammen.

— Gud nåde, bøjede du den stive Hals?

— Jeg tænker, vi kommer til at bøje os på både Sider, svarede Lavrids sindigt. — Jeg slipper med at søge Aflad i Rom; I skal bøde Eders halve Gods og give Eder i Kloster —

Fru Margrethe fo'r rasende op.

— Spotter du din Moder dertil? Har jeg ikke sagt dig, at der bliver intet af?

— Hør mig først til Ende, sagde Lavrids. — For at I ikke skal ydmyge Eder og sidde ørkesløs, vil han gøre Eder til Priorinde i Vissing Kloster; I få dør mere at råde med end på Sæbygård.

— Ej! udbød Fru Margrethe og sank forundret ned på Bænken. Hun sad dér og stirrede hen for sig en Stund. Så fo'r hun op og skreg, så det rungede i Hallen:

— Nu, i Djævlens Skind og Ben, jeg får vel gøre det, siden du intet har at købe dig Fred med selv.

Døren slog i bag hende — Dorthea kastede sig til hans Bryst.

— Gud være priset, Lavrids — nu dages det for os.

— Det gør så, svarede han og kyssede hende. — Gud gøre den Dag lys og lang efter den Helvedes Nat. Dyrt købte vi Lykken — dobbelt vil vi nu glæde os; jeg tænker, at vi takker Gud bedst derved.

ATTENDE KAPITEL.

Efterslæt.

Fru Margrethe mælede ikke mange Ord mere, medens hun var på Sæbygård; så snart hun havde ordnet sig

med Sønnen, drog hun til Vissing. Hun havde da givet Lavrids Låsebrev på alt Godset, mod at han betalte Kirkeboden; Henning Ulfeldt gav ham Midler dertil af Dortheas Arv. Derpå drog Lavrids til Rom for at søge Aflad, og Dorthea fulgte ham på den Fart; hun havde gjort den Ed i sit Hjærte, at hun vilde ikke mere skilles fra ham for så lang en Tid, den Ed holdt hun til sin Død.

Glade vendte de hjem, thi nu kunde omsider Kirken signe deres Pagt, og de var atter gode Mænds og Kvinders Lige.

Da de kom til Sæbygård, ventede dem en Overraskelse, som ikke var af behagelig Art, faldt den end helt muntert ud. Da de red gennem Vesterris, blev de her en Hytte var, som ikke havde været der før, og ved den så de en Mand, som kløvede Ved. Lavrids red hen for at spørge ham ud og så da til sin Forundring, at det var Skytten Jens Kid, han som i sin Tid havde fanget Ole Drossel og været Fru Margrethes håndgangne Svend, men som nu var gammel og hvid.

— Hvad er der løs, Jens? spurgte Lavrids. — Lever du her og passer ikke din Dont på Sæbygård?

— På Gården er ikke værendes, svarede Jens Kid. — Fru Margrethe er der.

— Er Moder dér? Men jeg mente, hun var dig fast kærere end den hellige Jomfru — hun har dog ikke jaget dig derfra?

— Rid selv did, Herre, og prøv om I kan leve der en Dag og en Nat, der er en Messen og Beden, så en ikke får Søvn i Øjet. — Det er vel to Måneskifter siden, at Fru Margrethe kom ridende fra Vissing med ti af Søstrene og gjorde Tårnet til et Kloster. Tag mig det ikke til Mistykke, Herre — da Fanden red Eders Moder, led jeg hende helt vel, men siden Gud haver hende, skal Fanden tjene hende, og ikke jeg.

Lavrids lo og red derfra — dog havde denne Tidende givet ham Uro i Sindet; og da han talte derom til Dorthea, blev hun heftig forskrækket og sagde:

— Ak, nu vendte vi just så glade hjem, skal nu Striden

begynde forfra? Far lempeligt med din Moder, Lavrids — kom i Hu, at vi skulde nu leve en Glædens Tid.

Lavrids lo.

— Mener du, vi får nogen Glæde for Moder, om jeg farer med Lempe? Jeg skal ære hende som min Gæst, så længe hun gider blive på Sæbygård, men lid på, at Nonnerne skal derfra, inden Sol går ned. Den hellige Fader har givet mig fri, mig lyster ikke nu at vorde hans Tjeneres Træl.

Dorthea skønnede, at han havde Ret, og sagde ikke mere. Da de kom til Ladegården, kaldte Lavrids en af Svendene til sig og spurgte:

— Er det så, at Fru Margrethe er her med ti af Søstrene fra Vissing?

— Det er så, Herre, svarede Svenden forknytt. — Vi vidste intet at gøre for at hindre hende deri.

— Før deres Heste frem og hav dem snarest rede for Trappen, bød Lavrids og red op gennem Borggården.

Da han kom op i sin Hal, sad Fru Margrethe der mellem alle Søstrene og havde sat store Vævninger op. Hun blegnede vel, da han trådte ind, men rejste sig dog og gik ham roligt i Møde.

— Hvad er dette? sagde han barsk. — Har Moder ikke nok i Vissing, men vil og have et Kloster på min Gård? Selv skal du være en kærkommen Gæst, nu da Bryllupsfærden stunder til, men de fromme Søstre skal straks ride did, hvorfra de kom.

Hun stod for ham med Hænderne i Siden, end havde hun Borgfruens Mægtighed over sin svære Skikkelse, men hun havde dertil fået Klosters Hovmod i sit Blik.

— Min Søn, sagde hun, glemmer du, at jeg er din Moder? Jeg skønner nu, hvor stor vor Synd har været, at vi stod det Hellige imod. Kommer du fra Rom med et ubodfærdigt Hjærte, var det bedre for os alle, at du var omkommen under Vejs. Gak i dig selv og glæd dig over, at jeg har viet denne skønne Gård til Guds Ære; nu lyder her idel Lovsang og øves det, som er velbehageligt

for Gud. Søg dig et andet Hjem, Dorthea er rig nok dertil.

De stod og målte hinanden en Stund — Øjnene var hvasse som Klinger, Høgenæserne huggede i Luften som Næb. Men Lavrids var den stærkeste nu, han lo.

— Moder har selv lært mig, hvor man skal værgе sit Gods mod hellige Ransmænd, spottede han. — Gav du Kirken dit hele Hjærte med dit halve Gods? Nu, det er vel for dig, men du må komme i Hu, at Sæbygård er min og ikke din.

Han vendte sig barsk mod Nonnerne og sparkede en af Vævestolene omkuld.

— Hørte I ikke, hvad jeg sagde? Eders Heste er alt rede, pak Jer nu i en Hast, om I ikke vil bæres herfra.

Da fløj Søstrene ud som en Flok skræmte Duer; men Fru Margrethe hævede sin Hånd imod ham og skreg forbitret:

— Du var et Lam, og jeg har gjort dig til en Ulv, vender du nu Tænderne mod mig, som bar dig under mit Hjærte? Aldrig skal jeg sætte mine Ben under dit Bord, før du har gjort Bod for den Skam, du har voldet mig i Dag.

Dorthea gik hen til hende og vilde give hende gode Ord, men Fru Margrethe skød hende fra sig og fo'r uformildet derfra.

Dog kom hun siden på andre Tanker. Otte Dage efter hentede de hende i den røde Karm, og hun satte Brudekronen på Dortheas Hoved. Det blev et Bryllup, som spurgtes viden om — Stig Munk var der og Kirsten Thott med hele sin Æt, så og alle Egnens gode Mænd og Kvinder; ene Erik Fasti havde undslået sig; han havde vel end en Kamp at bestå med sit Hjærte.

Siden levede Fru Margrethe fredeligt i sit Kloster, holdt stræng Tugt mellem Søstrene og formerede Kirkens Gods. Ventelig har også hendes Hjærte bøjet sig med Årene, som hendes altfor store Kraft ebbede ud, og hun kom til at føle sig i Guds Hånd.

Lavrids Vesteni og Dorthea Ulfeld levede på Sæby-

gård til deres Dages Ende; Gud gav dem to Børn; Datteren Karin ægtede Iver Juel, som havde Skanderborg for Kongen og sad i Rigens Råd; Sønnen Erik satte Bo efter dem på Sæbygård, med hans Sønnesøn Erik uddøde Ætten på Mandssiden i Året 1607, siden har ingen levet af Vestenis Navn.

Med Årene kom Lavrids Vesteni i stor Ære, blev Ridder og sad i Rigens Råd. Han og Dorthea døde næsten i samme Stund; meget havde de døjet i deres Ungdom, siden sparede Gud dem for Sorg. Dog hændte det, at Kjøbmand døde mange År før dem, og det følte de begge, som havde de mistet en kær Broder. Deres Datter Karins Sønnesøns Søn, Iver Juel til Stubbegård, fortæller i sine Optegnelser om »Lavrids Vestenis Svend Kjøbmand, som tjente ham mange År uden og inden Lands udi stor Livsfare uden Klæde og Penninge, den Tid han ikke havde, og for hvis Sjæl fornævnte Hr. Lavrids bad daglig, førend han bad for Fader og Moder.«

Skønnere Eftermæle fik vel ingen tjenende Svend.

Men end er de ikke faret hen. Se dem, som de træder Dansen der under Linden en Midsommeraften i Året 1450! Forrest træder unge Erik Vesteni med en Datterlil af Erik Fasti, som glemte sin Sorg omsider og tog sig en Hustru af Thyland; det skønnes vel, at ung Erik alt gav sit Hjærte bort. Derefter kommer Karin med Iver Juel, siden Grandernes Sønner og Døtre med hinanden ved Hånd. Visen de synger er den gamle om Dalby Bjørn, den lider Lavrids og Dorthea bedst; de sidder på den gamle Bænk og lytter dertil, nu bærer de unge, glade Stemmer de sidste Vers ud i den lyse Nat:

Jeg skulde aldrig Mandeham få,
uden jeg fandt den, mig mod turde stå.

Tak have du Svend, mig løste af Tvang,
du skal følge mig til mit Land.

Jeg giver dig halve det Guld, jeg å.
Men vi bær Fryden i Danmark —

Dorthea sad med sin Vens Hånd i sin og hviskede, som så ofte før:

— Du min Dalby Bjørn! Aldrig mindes jeg den onde Tid uden at takke Gud, det var dog den bitre Strid, som gjorde dig til den, du er.

Han rynkede Panden en Smule, han led ikke ret den Skæmt og den Lignelse. Han sagde barsk:

— Aldrig takker jeg Gud for Drabet i Tvillum, jeg var dér for hastig til Sinds. Ofte har jeg Uro i min Sjæl og tænker, at vi købte vor Lykke dyrt nok.

— For dyrt? hviskede hun.

Da lo han og lagde sin Arm om hendes Liv:

— Gud forlade mig det, gerne stod jeg det alt igennem een Gang til for den Lykke, jeg vandt.

STANDARD BOOK NUMBER

STANDARD BOOK NUMBER

2. Oplag. 160 S. 2.50.

MORTEN KORCH

EN ÆRESKRANS

Det er i det hele taget en Fornøjelse at læse Morten Korchs Bog. Han er en solid, folkelig Forfatter, og „En Æreskrans“ har ikke mindst Bud til vore Folkebogsamlinger.

„København.“

Det er en overmaade smuk og følt Bog, som Morten Korch har udgivet. Hans ikke ubetydelige Produktion har i „En Æreskrans“ sat sin smukkeste Frugt. Det er som et smukt Maleri af den gamle Skole, en Kyhn, en Skovgaard, en Exner, der visselig ikke behøver at frygte en Kritik af Sørensen fra Snoldelev.

„Illustreret Tidende.“

Af alt det, der gennem det sidste Halvhundredeaar er skrevet om Sønderjyderne og deres Kamp for Aandsfrihed og Sprog, er denne Bog noget af det bedste og mest ægte.

„Ringkøbing Amts Avis“

Fortællingen kan anbefales enhver Dansk; thi en smukkere og samtidig dybere Beskrivelse af den jævne, stærke og velbegavede Sønderjyde, der kæmper for Frimandsret paa egen Jord er næppe skrevet. „Svendb. Avis.“

FAMILIEN PAA UGLEGAARD

Forfatteren har i denne Bog vist, at han ikke alene evner at skrive folkeligt og underholdende, men at han ogsaa har noget paa Hjerte og forstaa at give det gode og kunstneriske Udtryk.

„København.“

Der er en yppig Fylde af Figurer i Bogen, og livligt tegnede Landskabsbilleder bidrager til at give denne frødige Roman et Præg af ægte sund Danskhed.

„Vort Land.“

Det er en af de Bøger, der blæser til den nationale Samling, der maa komme som en nødvendig Følge af, hvad der nu gennemleves. Og igennem den gaar der en varm Bølge af Kærlighed til vort fælles Fædreland.

Venstres Generalkorrespondance.

„Familien paa Uglegaard“ er en af de bedste Bøger fra Danmark iaar, og den fortjener at komme i hvert eneste Folkebibliotek og bli læst Norge over.

„Bergens Tidende.“

2. Oplag. 200 S. 3.50.

